

*Omslagets illustrationer är nutida bilder som likt hällristningar beskriver vårt samhälle.
Teckningarna visar viktiga verksamhetsområden som Tanums kommun ansvarar för.*

VISION

Tanum är en kommun som kännetecknas av småskalighet, entreprenörskap och närhet till natur och vatten. Med förankring i historien, som återspeglas i hällristningar och kulturmiljöer, ska hela kommunen utvecklas på ett sätt som är långsiktigt hållbart och som stärker Tanums identitet med livskraftiga samhällen och en levande landsbygd.

Tanums kommuns vision är att kommunen ska växa till 13 000 invånare. Visionen symboliserar den positiva utveckling som ska karaktärisera Tanums kommun.

**TANUMS
KOMMUN**

TANUMS KOMMUN 2017

Balansomslutning.....	1 113,1 Mkr	Antal anställda	1 327 st
Investeringar.....	71,8 Mkr	Invånarantal	12 763 st
Resultat	15,2 Mkr	Utdebitering.....	21,56 kr

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

6 KOMMUNALRÅDET OCH OPPOSITIONSRÅDET

Kommunstyrelsens ordförande Liselotte Fröjd (M) och oppositionsrådet Louise Thunström (S) redovisar sin bild av verksamhetsåret 2017.

8 OMVÄRLD

Tanums invånarantal ökade med 157 personer och uppgick vid årsskiftet till 12 763. Ökningen berodde på en hög inflyttning, födelsetalen är fortsatt låga. Arbetslösheten i kommunen är fortsatt låg och uppgick i december till 5,7 procent.

FÖRVALTNINGSBERÄTTELSE

10 GOD EKONOMISK HUSHÅLLNING

Tanums kommun har under 2017 uppfyllt målen för god ekonomisk hushållning.

I Tanum utgörs definitionen av god ekonomisk hushållning dels av det övergripande ekonomiska målet och dels av den samlade utvecklingen och resultatet för de prioriterade verksamhetsområden som kommunfullmäktige angivit. Det övergripande ekonomiska målet har uppnåtts. Av de elva prioriterade verksamhetsområdena har de angivna målen uppnåtts för åtta av områdena medan målen inte uppnåtts för de tre övriga områdena. De områden där målen bedöms som uppfyllda är bostäder, näringsliv, infrastruktur, service, äldreomsorg, kultur och fritid, teknisk service samt miljö.

16 KVALITETSREDOVISNING

Tanum deltar tillsammans med 250 andra kommuner i ett nationellt kvalitetsprojekt, Kvalitet i korthet (KKiK), som administreras och samordnas av Sveriges Kommuner och Landsting (SKL). Jämförelser görs mellan kommunerna inom fem perspektiv. Tanums samlade resultat ligger över genomsnittet. Bra resultat får Tanum främst inom områdena information och delaktighet.

20 REDOVISNINGSMODELL- OCH PRINCIPER

Beskrivning av redovisningsmodell, analysmodell samt beskrivning av de viktigaste redovisningsprinciperna för kommunen. Kommunen följer i allt väsentligt rekommendationerna från Rådet för kommunal redovisning.

21 RISKBEDÖMNING OCH KÄNSLIGHETSANALYS

Tanums kommun är i sin verksamhet utsatt för olika typer av risker, såsom finansiella risker, borgensåtaganden, skador på kommunal egendom, störningar i verksamhet och IT-system etcetera.

22 RESULTATRÄKNING MED RESULTATANALYS

Årets resultat uppgår till 15,2 mkr vilket är tillräckligt för att klara det lagstadgade balanskravet och uppfylla kommunens övergripande finansiella mål. Tanums kommun har redovisat ett positivt resultat varje år sedan år 2000.

24 BALANSRÄKNING MED ANALYS AV FINANSIELL STÄLLNING

Soliditeten, när hela pensionsåtagandet är inräknat, har ökat från 11,9 procent i bokslutet 2016 till 13,7 procent i bokslutet 2017. Årets investeringar uppgår till 71,8 mkr.

Låneskulden har minskat med 20,5 mkr till 552,6 mkr. Förändringen förklaras främst av minskad kapitalbindning.

26 NOTFÖRTECKNING

Tilläggsupplysningar till de finansiella rapporterna, resultaträkning, kassaflödesrapport och balansräkning.

31 DRIFTREDOVISNING

Kommunens resultat uppgår till 15,2 mkr vilket är ett budgetöverskott med 10,8 mkr. Nämnderna redovisar ett samlat underskott på 15,7 mkr. Tomtförsäljningar ger ett överskott på 19,7 mkr. Skatteintäkter och statsbidrag redovisar överskott på 12,2 mkr. Pensionskostnaderna ger ett underskott på 1,3 mkr.

34 INVESTERINGSREDOVISNING

Bruttoinvesteringarna år 2017 uppgick till 71,8 mkr. Av dessa investerade 24,0 mkr i VA-anläggningar. Investeringar i fastigheter uppgick till 18,8 mkr och i exploateringsverksamhet till 9,9 mkr.

36 AFFÄRSVERKSAMHET

Redovisning av VA-verksamhet ska ske enligt särskild lagstiftning och sidordnat från den skattefinansierade verksamheten. Verksamheten redovisar ett överskott på 3,7 mkr före avsättning till resultatfond. Det är lägre än föregående år, vilket beror på en sänkning av VA-taxan 1 juli 2017. Investeringar har gjorts till ett värde av 23,9 mkr. Fortsatt höga investeringar kommer att krävas under kommande år, bland annat på grund av exploatering i kommunen och att ledningar och reningsverk börjar bli gamla.

VERKSAMHET

En redovisning av väsentliga verksamhetsområden presenterade ur ett medborgarperspektiv.

38 KOMMUNALA JÄMFÖRELSE

Jämförelser av ekonomi och verksamhet mellan Tanum, Munkedal, Lysekil, Sotenäs och Strömstad.

42 BOENDE

För att möjliggöra byggnation av nya bostäder arbetar kommunen med ett stort antal detaljplaner. Sex detaljplaner har antagits under 2017. 370 bygglovsansökningar har kommit in under året.

44 NÄRINGS LIV

Tanum är med sina drygt 2 400 företag en av Sveriges kommuner som har flest företag i relation till invånarantalet och där det startas flest nya företag. I samarbete med näringslivet arbetar kommunen för att förbättra näringslivsklimatet i kommunen. I Svenskt Näringslivs företagsranking placerar sig Tanum på plats 169, en förbättring med 38 platser jämfört med 2016.

46 UTBILDNING

Andelen elever som lämnar grundskolan i årskurs nio med minst godkänt betyg (E) i samtliga ämnen är 68 procent, en minskning med 14 procentenheter jämfört med 2016. Nettokostnaden för grundskolan ökar med 5 323 tkr. Tanums grundskolor placerade sig på plats 167 av 290 i SKL:s Öppna jämförelser, en kraftig försämring jämfört med 2016. Två orsaker är det stora inflödet av nyanlända, samt ökning av barn i behov av särskilt stöd. Tanums gymnasieskola har stoppat antagningen till lärlingsutbildningar varför elevantalet minskat kraftigt.

50 BARNOMSORG

Totalt erbjuds cirka 1 100 barnomsorgsplatser inom kommunen. Detta motsvarar en barnomsorgstäckning på cirka 83 procent. Den pedagogiska omsorgsverksamheten fortsätter att minska, vilket har varit en trend under de senaste elva åren. Föräldrarna är fortsatt nöjda med förskoleverksamheten. I den enkät som genomförs årligen blir värdet för "Förskolan fungerar som helhet bra eller mycket bra" 8,5 på en tiogradig skala.

52 ÄLDREOMSORG

Det finns sex boendeenheter som under året haft 163 särskilda boendeplatser. Nyttjandegraden för de särskilda boendeplatserna har varit 96 procent. Åtta nya boendeplatser skapades under året, vilket har minskat betalningsansvaret till 61 dagar. Hemtjänstens verkställande delar har under året genomfört en ny arbetsmetod där stort fokus har varit att öka personalkontinuiteten och utveckla kontaktmannaskapet.

56 FUNKTIONSHINDER

Nettokostnaderna har ökat med 2 035 tkr, tre procent, i förhållande till 2016. Under 2017 öppnades ett nytt boende som erbjuder tre platser. En genomlysning av personlig assistans genomfördes och flera åtgärder har genomförts för att minska kostnader i verksamheten. I brukarundersökningar för daglig verksamhet uppger 90 procent att de är trivs på arbetet, ingen har uppgett att de inte trivs.

58 INDIVID- OCH FAMILJEOMSORG

Nettokostnaden inom individ- och familjeomsorgen har under 2017 ökat med 3 647 tkr, en ökning med 10,6 procent jämfört med 2016. Antalet hushåll som ansöker om ekonomiskt bistånd har ökat. Antalet placeringsdygn för barn och unga på institution och i familjehem har minskat under 2017.

60 INTEGRATIONS- OCH FLYKTINGVERKSAMHET

Intäkterna har minskat med 36 347 tkr, 54,7 procent, vilket främst beror på den kraftiga minskningen av antalet ensamkommande barn och ungdomar som kommunen har ansvar för. Under 2017 kom inga ensamkommande. I början av året bodde 58 ensamkommande i kommunen och i slutet på året var 33 kvar. Under 2017 tog kommunen emot 117 nyanlända personer, tio fler än 2016.

62 RÄDDNINGSTJÄNST

Räddningstjänsten utförde 334 utryckningar år 2017, vilket är 64 färre än under 2016.

64 TEKNISK SERVICE

Teknisk service innefattar fastighetsavdelning, kart och mät, gata och trafik. Organisationen omfattar även skötsel av grönytor och samhällsstäd, bad- och lekplatser, strandstäd, snöröjning samt friluftsanläggningar. Beslut om flera om- och tillbyggnader på skolor togs 2017. En övergripande lokalförslöjningsplan påbörjades under året.

66 KULTUR OCH FRITID

Ett brett utbud inom kultur och fritid har erbjudits genom andra arrangerade scener och med ett fåtal egenarrangerade program inom vuxenkulturen. Barnkulturen prioriteras i verksamheten och får stort genomslag. Verksamheten för ungdomar behöver omstruktureras för att bättre möta behoven som ungdomar har.

68 SERVICE

Servicevärdningen som gjordes hösten 2017 visar att tillgängligheten per telefon ligger på 92 procent. Kommunen ligger på andra plats i landet när det gäller hur stor andel av medborgarna som får ett direkt svar på en fråga via telefon. Av inkomna mejl besvaras 100 procent inom två arbetsdagar. En servicepolicy samt en vägledning har antagits och implementeras.

70 MILJÖREDOVISNING

Miljöarbetet inriktas mot tre prioriterade områden: energi, transporter och livsmedel. Miljömålet anger att den totala energiförbrukningen inte ska öka samt att andelen fossilfri energi för uppvärmning ska uppgå till minst 98 procent. Bland de åtgärder som vidtagits de senaste åren är bland annat byggandet av vindkraftverk och energibesparingar i fastigheter som gjort att uppvärmningen blivit i princip helt fossilfri.

72 PERSONALREDOVISNING

Kommunens strategiska målsättning är att skapa förutsättningar för att kunna rekrytera, behålla och utveckla kompetent personal. Under 2017 har tyngdpunkten legat på hälsa, kompetensförsörjning och ledarskap. Sjukfrånvaron ökade från 6,0 procent 2016 till 6,4 procent 2017.

75 VÄLFÄRD OCH TILLGÄNGLIGHET

Redovisning av medborgarnas hälsa och välbefinnande samt en uppföljning av kommunens handikapplan.

78 SAMMANSTÄLLNINGAR VERKSAMHETSOMRÅDEN

Resultaträkningar för nämndernas olika verksamheter.

82 TIOÅRSÖVERSIKT

Kommunens resultat- och balansräkning över tio år.

84 PRESENTATION AV KOMMUNSTYRELSEN

Presentation av kommunstyrelsens ledamöter.

85 BESLUT OCH REVISION

Kommunfullmäktiges beslut rörande bokslut 2017 och revisorernas granskning av bokslutet.

86 ORGANISATION**KOMMUNALA BOLAG****87 TANUMS BOSTÄDER AB**

Årets resultat uppgår till 0,7 mkr före skatt och bokslutsdispositioner. Under 2017 färdigställdes 40 nya lägenheter i Tanumshede. Nybygge av ytterligare 20 lägenheter i Tanumshede påbörjas under 2018. Ett markområde har köpts under året med byggrätt för cirka 16 villatomter och 70-100 lägenheter.

88 TANUMS HAMNAR AB

Tanums Hamnar AB redovisar ett överskott på 262 tkr före skatt och bokslutsdispositioner, vilket är en förbättring jämfört med 2016. Anledningen är främst minskade kostnader i gäst- och småbåtshamnsverksamheten. Under 2017 har Hjalmarss kaj i Hamburgsund renoverats. I Fjällbacka har en servicebyggnad renoverats och målats om. Arbetet med att skapa fler båtplatser i befintliga hamnar och nya hamnlägen pågår då många står i kö.

89 RAMBO AB

Före bokslutsdispositioner och skatt uppgår årets resultat till 1,4 mkr, vilket är en försämring med cirka 8,4 mkr jämfört med 2016 års resultat. RAMBO har under 2017 hanterat 88 971 ton avfall, en ökning med 3,6 procent jämfört med 2016.

90 BEGREPPSFÖRKLARING

Liselotte Fröjd (M)

Ordförande i kommunstyrelsen

Tanums kommun har en vision att växa till 13 000 invånare. Visionen ska symbolisera den positiva utvecklingen som ska känneteckna Tanum.

Resultatet för 2017 uppgick till 15,2 mkr, det är 10,8 mkr bättre än budgeterat. Det positiva resultatet beror på bland annat tomtförsäljningar samt ökad inflyttning som genererar skatteintäkter. Tanums kommun har redovisat ett positivt resultat och dessutom klarat balanskravet varje år sedan 2000.

Vi har en fortsatt hög investeringsvolym. Kommunens

investeringar uppgick 2017 till 71,8 mkr. Den största investeringen är vatten och avlopp, vilket är naturligt då bostäder och verksamhetsmark är prioriterade områden.

Tanums kommun fortsätter öka befolkningsmässigt. Vid årsskiftet var invånarantalet 12 763, det är en ökning med 157 personer. Vi har inte varit så många kommuninvånare sedan mitten på 1950-talet. Att kommunen växer är bra och nödvändigt. Vi behöver denna tillväxt så vi kan leverera en god välfärd och service även i framtiden till invånarna i Tanums kommun. Det är samtidigt en utmaning att hinna bygga ut den kommunala servicen i den takt som behövs samt rekrytera personal med rätt kompetens.

2017 var ett positivt år i Tanums kommun.

Tanums Bostäder AB har byggt 30 nya hyresrätter på Bergsvägen och 10 hyresrätter på Rylandsvägen i Tanumshede. Bostäder har även byggts via privata aktörer.

Boverket delar ut ett statsbidrag till kommuner för att öka bostadsbyggandet. Vi fick drygt fem miljoner kronor, vilket baseras på de 244 bostäder som fått startbesked.

Tanum blev den mest företagsamma kommunen i Västra Götaland, vi har klättrat hundra placeringar de senaste fyra åren på Svenskt Näringslivs rakning, vilket är bra men vi ska bli ännu bättre. Tanum ligger på andra plats efter Helsingborg när det gäller service och tillgänglighet. I Sveriges Kommuner och Landstings mätning över kvalitét i kommunernas totala verksamheter når vi det bästa resultatet sedan mätningen startade, vilket än en gång är över genomsnittet i Sverige. Det visar att nämnderna har en fortsatt hög kvalitét i sina verksamheter. Vi har arbetat med Översiktsplanen 2030. Den tar sikte på hur vi ska utveckla hela kommunen där fokus ligger på bostäder,

tomter, verksamhetsmark och infrastruktur. Servicearbetet är ständigt i fokus "Det ska vara lätt att göra rätt i Tanum".

Tanums kommun ska även i framtiden kännetecknas av att vi har en god ekonomi, att vi har en hög kvalitét i våra verksam-

heter och att vi ger en god

service. Det är viktigt att vi har en befolkning som är nöjda med den kommunala servicen och upplever att kommunen är en attraktiv plats att bo och verka i, det ökar kommunens attraktivitet. ■

»Tanum blev den mest företagsamma kommunen i Västra Götaland, vi har klättrat hundra placeringar de senaste fyra åren på Svenskt Näringslivs rakning, vilket är bra men vi ska bli ännu bättre.«

2017 var ett händelserikt år både nationellt som internationellt. Donald Trump svärs in som USA:s 45:e president efter Barack Obama, Sverige utsätts för ett avskrämt terrordåd den 7 april och #Metoo drar in över världen. Detta globala upprop mot sexuella trakasserier från kvinnor runt om i världen, bidrar förhoppningsvis till att sätta stopp för de övergrepp som tidigare tystats ner och den skuld och skam som kvinnor som varit utsatta burit på.

2017 var även året när Sverige i januari nådde 10 miljoner invånare. Det går bra för Sverige, arbetslösheten minskar i landet och ekonomin är fortsatt stark.

Även här hemma i Tanum ökade befolkningen och var i december 12 763 personer. Det är roligt att bo och verka i en kommun som växer. Det är hoppfullt och ger så mycket möjligheter till utveckling. Vi är en företagsam kommun med över 2 400 företag, många föreningar och ett engagerat civilsamhälle.

Grebbestads IF:s prestation, att ta steget upp till division 1, är även det något positivt att lyfta fram och som gör oss Tanumsbor extra stolta över vår bygd.

Tanums kommun gör 2017 ett resultat på 15,2 mkr och kommunen uppnår därmed det ekonomiska målet för god ekonomisk hushållning. Men det goda resultatet beror främst på tomtförsäljningar och ska därför ses som tillfälliga medel. För även om kommunen uppvisar ett gott resultat så går samtliga nämnder förutom kommunstyrelsen med ett underskott på sammanlagt -15,7 mkr. Individ- och familjeomsorgen uppvisar ett stort underskott bland annat på grund av att försörjningsstödet ökat och att det varit fler placeringar av barn och unga personer.

Tanums kommun måste intensifiera sitt arbete med ungdomar i riskzon och bli bättre på att samverka mellan förvaltningarna så att ingen ung människa på väg in i missbruk eller kriminalitet "faller mellan stolarna", med dyra placeringar som sista utväg.

Även skolan har fått bakslag under året som gått. Skolinspektionen gav mycket hård kritik till Tanumskolan. Att få information om att barnen i mellanstadiet inte känner sig trygga i sin skola är hårt och allvarligt och något som absolut inte är acceptabelt. Även Campus Futura fick svidande kritik av Skolinspektionen. Det var för oss dessvärre inte någon överraskning. Vi socialdemokrater har under året flera gånger lyft diskussionen och påpekat att Campus Futura måste styras på ett bättre sätt. Vi behöver goda utbildningsmöjligheter i Tanum och det är sorgligt att se hur Campus Futura fullständigt körts i sank. Efter ett hårt arbete av skolans nya ledning och pedagoger har den nu lyft sig igen och vi socialdemokrater vill se ett blomstrande lärocentrum i Tanum med både gymnasielever och vuxna studerande.

En annan viktig fråga som vi fortsatt att driva under 2017 är frågan om kompetensförsörjning samt att göra heltid till rättighet och deltid till möjlighet. Dessvärre finns ett lokalt avtal om så kallad "uppgång i tjänst" och som är den metod som används

för att öka tjänstgöringsgraden. Uppgång i tjänst är ingenting annat än ett utnyttjande av arbetskraft och gör att den enskilde inte har möjlighet att planera vare sig sitt arbete eller sin fritid. Vi måste ta bort "uppgång i tjänst" och erbjuda riktiga heltider och en god arbetsmiljö om vi ska klara våra ökade krav på en god välfärd och få ner våra sjukskrivningstal. Grundbemanning-

en inom både äldreomsorg och barnomsorg behöver ses över för att passa den verklighet vi befinner oss i.

Det är viktigt att vi har en god ekonomi i kommunen och att nämnderna håller sina tilldelade budgetar, därför måste ett arbete

ske för att utreda var och varför underskotten finns. Ordning och reda i ekonomin är en av förutsättningarna för att kunna bedriva en god verksamhet.

Nu har vi hunnit en bit in i 2018 och en ny valrörelse står för dörren. En valrörelse som jag hoppas blir saklig och schysst, där politiska olikheter öppet kan debatteras men där vi skiljer mellan sak och person. Vi har ett gott politiskt klimat i Tanum och det är något att vårda och vara stolta över. ■

»Det är roligt att bo och verka i en kommun som växer. Det är hoppfullt och ger så mycket möjligheter till utveckling. Vi är en företagsam kommun med över 2 400 företag, många föreningar och ett engagerat civilsamhälle.«

Louise Thunström (S)

2:a vice ordförande i kommunstyrelsen

OMVÄRLD

INTERNATIONELL EKONOMI

Den globala ekonomin har vuxit på bred front den senaste tiden. USA-ekonomin visade styrka under senare delen av 2017 och när Trump-administrationen fått igenom ett relativt stort skattepaket förbättras utsikterna ytterligare. I eurozonen förstärker ökad politisk och ekonomisk framtidstro varandra, vilket bidrar till att tillväxten nu är den högsta på ett decennium. Osäkerhet om framtida EU-relationer gör att den brittiska ekonomin tappar mark, men konsekvenserna har hittills varit mindre allvarliga än befarat. Även för tillväxtekonomierna har ljuspunkterna dominerat. År 2017 växlade tillväxtekonomierna upp betydligt efter tidigare svacka och framöver etableras en BNP-ökning runt fem procent. I Kina sker en viss dämpning när ledningen, efter Kommunistpartiets kongress, accepterar lite lägre tillväxt för att prioritera skuldbantning. I övriga större tillväxtekonomier, med Indien i spetsen, accelererar BNP. Tillväxten ligger över trend för de nordiska ekonomierna när en stark europakonjunktur ger skjuts åt de nordiska ekonomierna.

Den geopolitiska risknivån i världen är förhöjd vilket kan ge regeringssvagheter, råvaruprischocker och störningar i global handel. De senaste åren har dock visat att effekterna på ekonomisk tillväxt och finansmarknad varit små.

3,3%

BNP

Svensk BNP ökade med 3,3 procent under 2017 och väntas öka med 2,6 procent under 2018.

1,5%

INFLATION

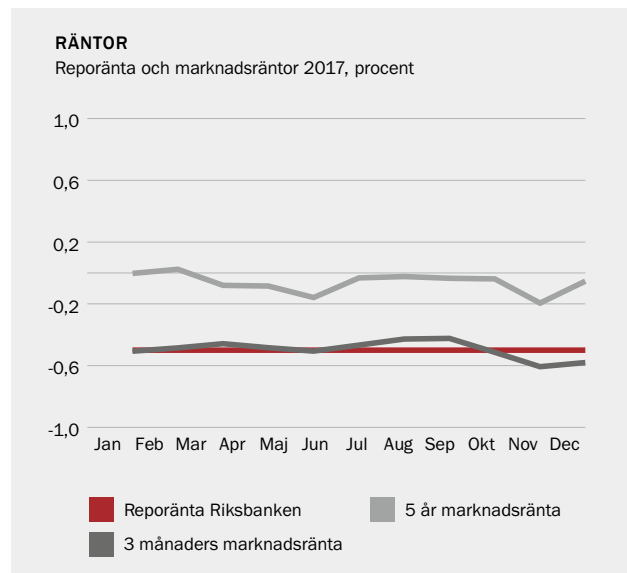
Svensk inflation, mätt som förändring av KPI, uppgick till 1,5 procent under 2017.

SVENSK EKONOMI

De flesta signaler för svensk ekonomi fortsätter att visa styrka. Att ekonomin den senaste tiden visat motståndskraft mot ökad osäkerhet på bostadsmarknaden talar för att tillväxten fortsätter vara stark och prognosen på att BNP-tillväxten blir 2,6 procent för 2018. Tillväxten fortsätter att ligga över trend 2019 men dämpas till 2,4 procent. Prisfallet på bostäder hämmar ekonomin. Därtill finns ytterligare nedåtrisk om det totala prisfallet skulle bli stort. BNP-tillväxten hålls uppe av stark internationell konjunktur och svag krona lyfter export och industriinvesteringar.

Arbetsmarknaden fortsätter att förbättras. Arbetslöshetsfallet accentuerades i slutet av 2017 samtidigt som resursutnyttjandet blir allt mer ansträngt. Löneökningarna har trots detta varit lägre än väntat vilket håller nere inflationstrycket. Befolkningsökningen är också en stark drivkraft för ökad offentlig konsumtion. Ränteutvecklingen har under hela 2017 präglats av perioder med upp- och nedgångar, men ingen tydlig riktning utan både de korta och de långa räntorna har rört sig inom ett relativt snävt intervall. Den femåriga swapräntan har gått upp cirka 20 räntepunkter under 2017. I början på 2018 har de långa marknadsräntorna fortsatt svagt uppåt. Den korta räntan (Stibor 90 dagar) har i stort sett legat stilla under 2017. Den svenska Riksbanken har hållit kvar reporäntan på -0,50 procent under hela 2017. Senaste gången Riksbanken ändrade reporäntan var i februari 2016. Räntorna i

västvärlden är för närvarande mycket låga. Riksbanken beräknas höja reporäntan under hösten 2018. Både de korta och långa marknadsräntorna beräknas stiga under 2018 men ändå ligga kvar på låga nivåer.

VÄSTSVERIGE

Konjunkturen i Västra Götaland, som stärktes rejält i våras, fortsatte att förbättras under hösten. Bedömningarna ligger nu i stort sett på samma nivå som vid konjunkturtoppen för tio år sedan. Någon avmattning finns dock inte i sikte utan de flesta branscher ser positivt på kommande halvår. Precis som i vårens undersökning är det relativt små skillnader mellan delregionerna. Sjuhärad har starkast konjunktur. Fyrbodal är den enda delregion som noterar en nedgång från i våras. Samtliga delregioner befinner sig således i högkonjunktur eller precis på gränsen till detta. Prognoserna för kommande halvår är positiva i samtliga fyra delregioner. Sysselsättningen har fortsatt att stiga i Västra Götaland. Framförallt inom byggbranschen och inom branschen för företagstjänster har det varit en stor ökning av personalstyrkan. Även tillverkningsindustrin har anställt personal, i synnerhet transportmedelsindustrin men även metallvaruindustrin och maskinindustrin. Sällanköpshandeln har däremot skurit ner på personal det senaste halvåret. Prognoserna indikerar en fortsatt sysselsättningsökning under 2018. Den svaga norska kronan påverkar ekonomin i hela Västsvetige men framförallt handel och besöksnäring i norra Bohuslän.

KOMMUNSEKTORN

Kommunernas resultat för 2017 uppgick till 23,7 miljarder. Resultaten den senaste tioårsperioden måste betraktas som goda, även med beaktande av att tillfälliga pengar förbättrat situationen under perioden. Kommunkoncernernas sammantagna investeringsvolym har ökat under en längre tid. De kommunala bolagen svarar för lite drygt hälften av kommunernas investeringar och där återfinns den största ökningen. Investeringsnivån kommer troligen att fortsätta att öka under de kommande åren. Detta beror bland annat på att många bostäder och verksamhetsfastigheter

byggdes under 1960 och 1970-talen och att dessa nu behöver renoveras eller ersättas. Andra förklaringar är urbaniseringen och att Sveriges befolkning ökar snabbt. En ökad investeringsvolym innebär ökade driftkostnader som kommer att ta allt större utrymme i kommunernas driftbudgetar. Allt högre avsättningar för förmånsbestämda pensioner innebär kraftigt ökade pensionskostnader framöver.

Den kraftiga ökningen av befolkningen i yngre och äldre åldrar är nu betydligt snabbare än den för antalet personer i yrkesverksam ålder. Därför tilltar behovet av verksamhet mer än det som beräknas kunna finansieras genom ökad sysselsättning och därmed ökade skatteintäkter. Starkt demografiskt tryck, ökade pensionskostnader och bromsad skatteunderlagsutveckling, innebär att det krävs åtgärder på motsvarande 40 miljarder till och med 2021, för att klara ett resultat på en procent av skatter och generella statsbidrag. Effektiviseringar, bland annat med hjälp av digitalisering av välfärdstjänster, måste till för att klara verksamheten och målen för god ekonomisk hushållning.

RESULTAT KOMMUNSEKTORN

Resultat kommunsektorn, miljarder kronor

2017	23,7
2016	21,5
2015	14,6

BEFOLKNING

Tanums befolkning har ökat med 500 personer sedan 2012 och med 300 personer de två senaste åren. Invånarantalet ökade med 157 personer under 2017 och uppgick den 31 december 2017 till 12 763. Befolkningsökningen de två senaste åren är den största sedan början på 1990-talet. Befolkningsökningen de senaste åren beror på ett positivt flyttnetto. Under 2017 uppgick inflyttningsnettot till 169 personer. Bortsett från mindre flyttningsunderskott 2005 och 2012 har Tanum haft ett positivt flyttnetto varje år sedan 1997. Födelsenettet har varit negativt varje år sedan 1993. År 2017 uppgick födelsenettet till -18 personer.

Tanum har en relativt hög in- och utflyttning i relation till befolkningmängden. Inflyttningen under 2016 och 2017 har varit

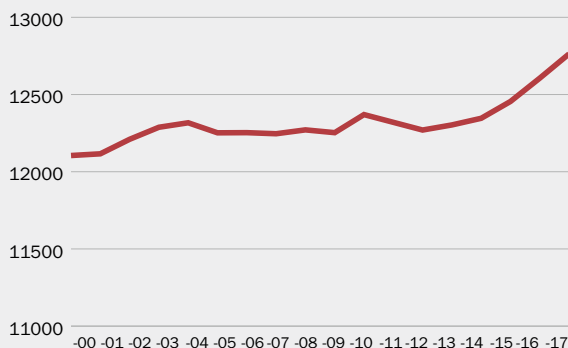

BEFOLKNINGSÖKNING

Tanums befolkning ökade med 157 personer under 2017.

BEFOLKNINGSUTVECKLING

Befolkningsutveckling 2000-2017

rekordhög och uppgått till cirka 82 personer per år. Inflyttning från utlandet har ökat de senaste åren och uppgick till 114 personer under 2017. Det finns en viss överrepresentation av personer över 50 år bland de som flyttat till Tanum. De flesta av inflyttarna kommer från Västra Götaland och har en koppling till Tanum sedan tidigare, antingen är de utflyttade tanumsbor eller så har de fritidshus eller besökt Tanum som turister. Utflyttningen uppgick 2017 till 625 personer. Utflyttningssiffran är lägre än de senaste åren. Det är främst personer i åldersgruppen 20-30 år som flyttar från kommunen.

Födelseletalen har ökat något under de senaste åren. Under 2017 föddes 133 personer vilket är det högsta födelseletalet sedan början på 1990-talet. Under den så kallade babyboomen på 1980-talet och början 1990-talet var födelseletalen höga. Som högst var födelseletalet 1989 och 1990 då det föddes 180 barn per år.

Antalet avlidna per år är förhållandevis konstant och ligger mellan 150 och 180 personer. Under 2017 avled 151 personer vilket är något lägre än genomsnittet de senaste tio åren. Medellivslängden i kommunen har ökat de senaste åren. Andelen personer över 65 år av den totala befolkningen har också ökat.

ARBETSMARKNAD

Arbetslösheten i Sverige steg i samband med finanskrisen. Sedan 2009 har arbetsmarknaden successivt återhämtat sig och sysselsättningen utvecklats positivt. Samtidigt har antalet personer i arbetskraften ökat i nästan samma omfattning, framförallt tack vare ökad befolkning men också tack vare att arbetskraftsdeltagandet ökat. Det har inneburit att arbetslösheten bara minskat marginellt. Arbetslösheten uppgick i slutet av 2017 till 6,7 procent. Under 2017 beräknas arbetsmarknaden fortsätta att stärkas och arbetslösheten fortsätter ned.

Arbetsmarknadssituationen i Tanum har de senaste åren varit bättre än i riket och Västra Götalandsregionen. Ökad efterfrågan på arbetskraft inom handel och besöksnäring i norra Bohuslän har kompenserat sysselsättningsminskningen inom tillverkningsindustrin. Arbetslösheten i Tanum har under 2017 legat kvar på en nivå som är betydligt under riksgenomsnittet och snittet för Västra Götalands län. I december 2017 uppgick arbetslösheten i Tanum till 5,7 procent vilket är något högre än i december 2016.

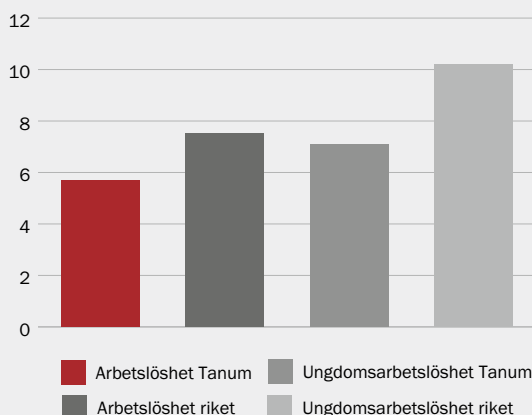

ARBETSLÖSHET

Arbetslösheten i Tanum var 5,7 procent i december 2017. Västra Götalands län låg på 6,5 procent och riket på 6,7 procent.

ARBETSLÖSHET

Arbetslöshet Tanum och riket 2017, procent

GOD EKONOMISK HUSHÅLLNING

I kommunallagen anges att för den kommunala verksamheten ska det finnas mål och riktlinjer som är av betydelse för god ekonomisk hushållning. Målen och riktlinjerna ska omfatta såväl ekonomi som verksamhet. Tanums kommun har definierat "god ekonomisk hushållning" som att varje generation ska bära kostnaden för den service som den konsumerar. I god ekonomisk hushållning inryms också kommunens förmåga att bedriva sin verksamhet på ett kostnadseffektivt och ändamålsenligt sätt.

EKONOMI

Tanums kommuns övergripande ekonomiska mål utgår ifrån generationsprincipen vilket innebär att varje generation ska bära kostnaden för den service som den konsumerar och inte belasta kommande generationer med kostnader eller åtaganden.

Övergripande ekonomiskt mål

Målsättning

För att uppnå kommunallagens bestämmelser om god ekonomisk hushållning ska det genomsnittliga resultatet de senaste tio åren uppgå till minst två procent av skatteintäkter och statsbidrag före intäkter från realisationsvinster vid fastighetsförsäljningar. En sådan nivå innebär också en värdesäkring av det egna kapitalet.

Måluppfyllelse

Resultatet i bokslut 2017 uppgick till 15,2 mkr. Det genomsnittliga resultatet för perioden 2008-2017 uppgick till 2,2 procent av skatteintäkter och statsbidrag vilket innebär att kommunen uppfyller målet för god ekonomisk hushållning avseende det finansiella perspektivet.

VERKSAMHET

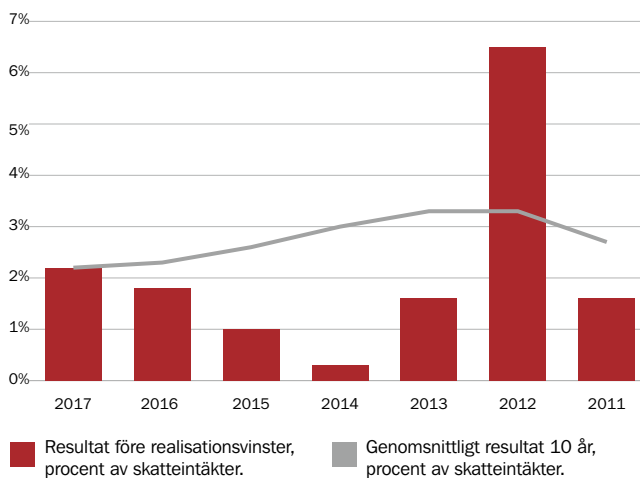
Prioriterade verksamhetsmål

Kommunfullmäktige beslutar i budgeten om ett antal prioriterade verksamhetsmål. De prioriterade målen beskriver vad kommunens olika verksamheter ska uppnå och ska ses som den samlade övergripande målsättningen för kommunen som helhet. För varje priorite-

rat verksamhetsmål finns en eller flera indikatorer som används för att avgöra om verksamhetsmålet är uppfyllt eller inte. För att målet för ett verksamhetsområde ska anses uppnått ska minst hälften av delmålen (indikatorerna) vara uppfyllda.

För att verksamhetsperspektivet av god ekonomisk hushållning ska vara uppnått ska minst hälften av målen för de prioriterade verksamhetsområdena vara uppnådda.

RESULTAT 2017-2011 procent av skatteintäkter

BOENDE

Målsättning: Det ska byggas 300 bostäder under mandatperioden. Det ska finnas villatomter till försäljning i kommunens större samhällen. Kommunala villatomter ska säljas till marknadsmässiga priser.

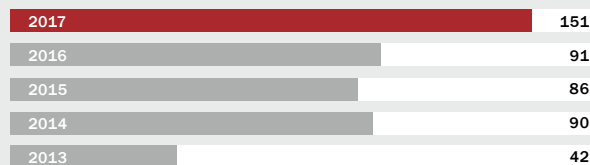
Måluppfyllelse: Under 2017 färdigställdes 151 nya bostäder, varav 104 enbostadshus och 47 lägenheter i flerbostadshus. Under 2015 och 2016 färdigställdes totalt 177 nya bostäder. Under åren 2015-2017 har det därmed färdigställts 328 nya bostäder. Målet om 300 nya bostäder under mandatperioden uppnås.

Det finns för närvarande tomter till försäljning i alla större samhällen i kommunen. I slutet av 2017 fanns 30 kommunala tomter till försäljning. Tanums kommun hade i slutet av 2017 tomter till försäljning i Grebbestad, Tanumshede, Lur, Rabbalshede, Kville och Östad. De kommunala tomterna säljs till marknadsmässiga priser. Under 2017 sålde kommunen tolv tomter.

Målsättningen att det ska finnas villatomter till försäljning i kommunens större samhällen är uppfyllt.

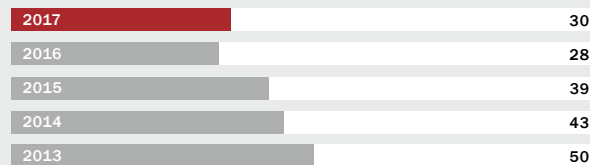
FÄRDIGSTÄLLDA BOSTÄDER

Antalet färdigställda bostäder per år

VILLATOMTER

Antalet kommunala villatomter som finns till försäljning.

NÄRINGS LIV

Målsättning: Kommunen ska skapa förutsättningar för fler arbetstillfällen genom att förbättra företagsklimatet och utveckla myndighetsutövningen utifrån företagarnas behov.

Tanum ska under mandatperioden klättra 50 placeringar i Svenskt Näringslivs ranking jämfört med placeringen år 2015. Det sammanfattande nöjdhetsindexet (NKI) i SKL:s insiktsmätning ska vara minst 70.

Måluppfyllelse: Tanum tillhör en av de kommuner i Sverige där det finns flest företag per 1 000 invånare. Totalt finns det cirka 2 400 företag i kommunen. Under 2017 startades det 90 nya företag i Tanum vilket gör Tanum till en av de kommuner i länet där det skapas flest nya företag.

Tanums kommun har sedan 2015 klättrat från plats 228 till plats 169 i 2017 års mätning. Den angivna målsättningen är därmed uppnådd.

I SKL:s insiktsmätning 2017 sjönk Tanum nöjdhetsindex med nio enheter och ligger i mätningen på 63 enheter vilket innebär att målsättningen inte uppnås.

Sammantaget är målsättningen för området Näringsliv uppfyllt.

NYSTARTADE FÖRETAG (antal)

2017	90
2016	119
2015	122
2014	96
2013	103

SVENSKT NÄRINGS LIVS RANKING (ranking)

2017	169
2016	207
2015	228
2014	241
2013	267

INSIKTSMÄTNING, SKL (index)

2017	63
2016	72
2015	64
2014	58
2013	-

INFRASTRUKTUR

Målsättning: Minst 80 procent av hushållen i Tanums kommun ska ha tillgång till bredband med en kapacitet av minst 100 Mbit per sekund. Infrastrukturen i kustområdena ska förbättras genom förbättringar av gator, vägar samt gång- och cykelvägar.

Måluppfyllelse: Telia erbjuder nu fiberanslutning till fastigheter i Grebbestad, Fjällbacka och Tanumshede. Tillsammans med den bredbandsutbyggnad som gjorts genom fiberföreningar kommer hela Tanums kommun att ha möjlighet till bredbandsanslutning via fiber. Tillsammans med Trafikverket har Tanums kommun tagit fram åtgärder som innehåller förbättringar av trafiksituationen i Grebbestad. En detaljplan för Norra Hamngatan i Fjällbacka beräknas komma ut på granskning under 2018. Utbyggnad av gång- och cykelvägar sker bland annat i Grebbestad. Planering pågår för en cykelled mellan Fjällbacka och Grebbestad.

BREDBAND

Andel av befolkning* eller hushåll med tillgång till bredband 100 Mbit/s

2017	98
2016	80
2015	54,7
2014	29,4*
2013	6,0*

FYSISK PLANERING

Målsättning: Kommunen ska ha en planberedskap som möjliggör byggande av bostäder och framtagande av verksamhetsmark. Under året ska minst tio detaljplaner antas. Antalet bostäder som färdigställda detaljplaner möjliggör ska uppgå till lägst 75. Det ska finnas säljbar verksamhetsmark i kommunens större samhällen.

Måluppfyllelse: För närvarande pågår arbete med ett 60-tal olika detaljplaner. Planer som skapar möjlighet till nya bostäder och verksamhetsmark prioriteras. Under 2017 har sex detaljplaner antagits. Under 2017 har 115 bostäder möjliggjorts genom antagande av nya detaljplaner. Detaljplanering pågår för framtagande av verksamhetsmark i Tanumshede, Fjällbacka, Grebbestad och Hamburgsund. För närvarande finns färdigställd verksamhetsmark endast i begränsad omfattning i kommunens fyra största samhällen.

Målsättningen för området Fysisk planering är inte uppnått.

PLANER

Antalet färdigställda planer

2017	6
2016	2
2015	4
2014	3
2013	4

BOSTÄDER

Antalet bostäder som färdigställda detaljplaner möjliggör

2017	115
2016	30
2015	170
2014	45
2013	75

SERVICE

Målsättning: Tillgänglighet och service i alla kontakter ska ständigt förbättras. Genom att aktivt kommunicera med invånare och intressenter ska kommunen underlätta och påskynda ärendehantering. Tillgänglighet per telefoni ska uppgå till minst 80 procent. Andelen inkommande e-post som besvaras inom ett dygn ska uppgå till minst 95 procent. I SKL:s mätning av kommunala hemsidor ska Tanum uppnå lägst 80 procent. Det sammanfattande nöjdkundindexet (NKI) i SKL:s insiktsmätning ska vara minst 70.

Måluppfyllelse: Kommunstyrelsen har antagit en servicepolicy för Tanum kommun. Tillgänglighetsmätningar avseende telefoni och e-post samt undersökningen av kommunala hemsidor visar att de uppställda målen uppnåtts. I SKL:s insiktsmätning sjunker nöjdkundindex för kommunens myndighetsutövning till 63 vilket innebär att detta mål inte uppnås.

Målet för området Service har uppnåtts.

TILLGÄNGLIGHET TELEFON

Tillgänglighet telefoni, andel svar på enkel fråga (KKiK), procent

2017	92
2016	88
2015	69
2014	47
2013	44

KOMMUNALA HEMSIDOR

Undersökning av kommunala hemsidor, andel av maxpoäng (KKiK)

2017	91
2016	89
2015	89
2014	87
2013	88

TILLGÄNGLIGHET E-POST

Tillgänglighet e-post, andel svar inom 1 dygn (KKiK), procent

2017	100
2016	98
2015	98
2014	89
2013	76

MYNDIGHETSUTÖVNING

Insiktsmätning (SKL), myndighetsutövning, index 1-100

2017	63
2016	73
2015	64
2014	58
2013	59

UTBILDNING

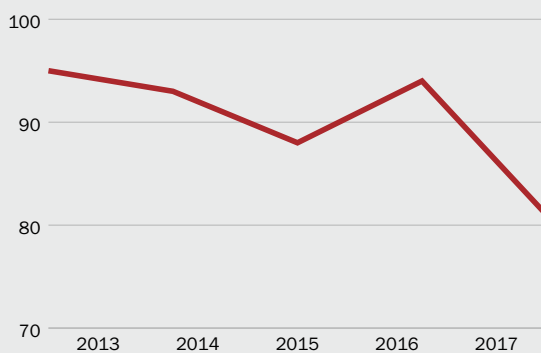
Målsättning: Verksamheten ska fokusera på kunskap, trygghet, trivsel och respekt. Alla barn och elever ska bli behöriga till nästa nivå. Andelen elever som är behöriga till gymnasiet ska vara lägst 85 procent. Andelen elever som fullföljer gymnasiet inom fyra år ska vara lägst 85 procent. I den enkät som görs om trivsel i skolan i årskurs 8 ska lägst index 80 uppnås.

Måluppfyllelse: Andelen elever som är behöriga till gymnasiet har legat på en hög nivå de senaste åren men minskade under 2017 till 81 procent vilket innebär att målet inte uppnås. Andel elever som fullföljt gymnasiet inom fyra år uppgick till 78 procent, vilket innebär att målet inte uppnås. I den elevenkät som gjorts om hur eleverna i årskurs 8 uppfattar trivseln i skolan visar att 79 procent av eleverna är nöjda med trivseln.

Det sammantagna målet för området Utbildning uppnås inte.

GYMNASIEBEHÖRIGHET

Andelen elever som är behöriga till nationellt program på gymnasiet (Skolverket), procent

Behörighet till nationellt program

FULLFÖLJNING AV GYMNASIET

Andelen elever som fullföljer gymnasiet inom fyra år (Skolverket), procent

2017	78
2016	76
2015	82
2014	72
2013	82

TRIVSEL I SKOLAN

Enkät om trivsel i skolan, procent

2017	79
2016	82
2015	79
2014	82
2013	81

ÄLDREMSORG

Målsättning: Verksamheten ska präglas av en god och säker omsorg, vård och service för att äldre och funktionshindrade ska ges ett gott liv med trygghet i sin livssituation. Alla ska bemötas med respekt och värdighet utifrån sina individuella förutsättningar och behov. Serviceutbudet på särskilt boende ska uppgå till minst index 70 i mätningen "Kvalitet i korhet". Serviceutbudet inom hemtjänst ska uppgå till minst index 70 i mätningen "Kvalitet i korhet".

I socialstyrelsens mätning över brukarnöjdhet ska Tanum uppnå lägst nöjdbrukarindex 90 för särskilt boende och lägst nöjdbrukarindex 95 inom hemtjänst.

Äldreboende ska finnas i flera orter. För äldre ska det finnas boenden med olika boendeformer.

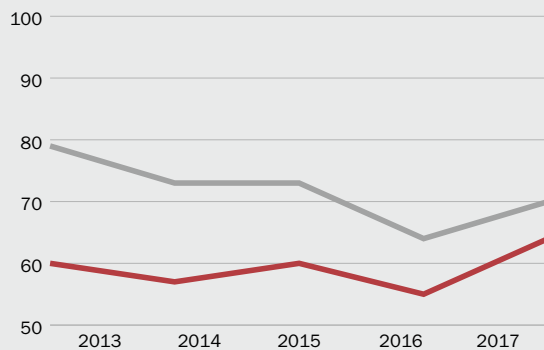
Måluppfyllelse: Serviceutbudet i särskilt boende uppgick till index 64 medan indexet för serviceutbudet i hemtjänst uppgick till 70.

De mätningar av kundnöjdhet och serviceutbud inom hemtjänst och särskilt boende som görs av Socialstyrelsen och Sveriges Kommuner och Landsting, och som ligger till grund för uppföljning av kundnöjdhet, visar ett nöjdekundindex på 92 procent i särskilda boenden och 89 procent i hemtjänsten.

Det finns idag äldreboende på sex orter i kommunen.

Hälften av delmålen har uppnåtts vilket innebär att målet för området Äldreomsorg anses vara uppnått.

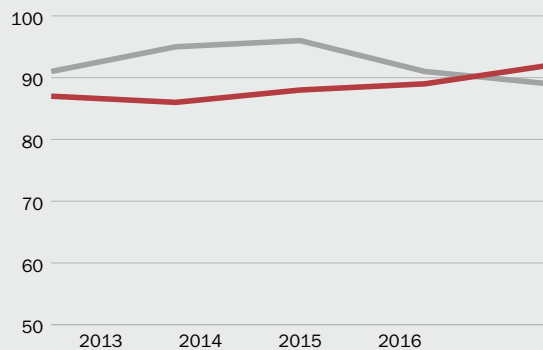
SERVICEUTBUD, SÄRSKILT BOENDE OCH HEMTJÄNST

■ Serviceutbud på särskilt boende, andel av maxpoäng (KKiK), procent

■ Serviceutbud inom hemtjänst, andel av maxpoäng (KKiK), procent

BRUKARUNDERSÖKNING, SÄRSKILT BOENDE OCH HEMTJÄNST

■ Brukarundersökningar för särskilt boende, andel nöjda/mycket nöjda (KKiK), procent

■ Brukarundersökningar inom hemtjänst, andel av maxpoäng (KKiK), procent

KULTUR OCH FRITID

Målsättning: Kommunen ska, i samverkan med föreningar och andra aktörer, skapa förutsättningar för ett varierat och rikt utbud inom kultur och fritid för alla. Kommunen ska tillsammans med andra aktörer arbeta för att utveckla Världsarvet som besöksmål. I enkäten till föreningslivet ska minst 80 procent ange att de är nöjda med kommunens service. Antal kulturarrangemang i egen regi eller genom kommunalt arrangörsstöd ska vara minst 100 stycken. I enkäten till fritidsgårdsanvändare ska minst 80 procent ange att de är nöjda med verksamheten. I enkäten till biblioteksanvändare ska minst 80 procent ange att de är nöjda med verksamheten. Antal besökare på Vitlycke ska uppgå till minst 125 000 medan antalet besökare vid världsarvets rastplats ska uppgå till 40 000.

BESÖKARE VITLYCKE MUSEUM

Antal besök på Vitlycke museum

2017	126 881
2016	128 368
2015	126 000
2014	100 293
2013	92 772

Måluppfyllelse: Statistik från sommaren visar att antalet besökare på Vitlycke museum uppgick till 127 000 medan 53 000 personer besökte världsarvets rastplats. Under året genomfördes 113 kulturarrangemang vilket innebär att detta mål uppfyllts. Enkäterna som mäter kundnöjdhet visar att målen avseende kundnöjdhet på fritidsgårdar inte har uppnåtts. Nöjdekundmätningar på bibliotek och i föreningsliv har för låg svarsfrekvens för att kunna redovisas.

Målet för området Kultur och fritid är uppnått.

NÖJDA FRITIDSGÅRDSANVÄNDARE

Enkät fritidsgårdsanvändare, nöjdhet

2017	77
2016	81
2015	82
2014	82
2013	-

TEKNISK SERVICE

Målsättning: Kommunen ska tillgodose behovet av vatten- och avloppstjänster på ett kostnadseffektivt och säkert sätt. Kommunens VA-taxa får höjas med högst index (KPI) per år i genomsnitt de kommande tre åren. Uttaget av vatten får inte överstiga 80 procent av vattenverkets kapacitetsutrymme under en längre tid än två dagar i sträck per vecka. Antalet anslutna abonnenter till respektive avloppsverk får inte överstiga verkets tillåtna mängd personekvivalenter.

Kommunen ska utifrån en lokalförsörjningsplan tillhandahålla ändamålsenliga och kostnadseffektiva verksamhetslokaler. Lokalkostnaden för kommunala verksamhetslokaler ska vara högst 750 kronor per kvadratmeter.

VA-TAXA

VA-taxa (Svenskt vatten), kronor

2017	11 610
2016	11 610
2015	10 945
2014	10 315
2013	9 550

Måluppfyllelse: VA-taxan sänktes vid halvårsskiftet 2017. En ytterligare sänkning gjordes i januari 2018. Bedömningen är att taxan inte kommer att höjas under de närmaste åren. Trots att vattenförbrukningen är flera gånger högre under sommaren än under resten av året har vattenförsörjningen under sommaren fungerat bra. På grund av kapacitetsbrist i vattenverket beslutades att bevattningsförbud skulle råda över sommaren. Belastningen på avloppsverken varierar över året, särskilt i kustsamhällena. Under större delen av året finns mycket stora marginaler på verken men under sommarveckorna har flera av reningsverken en belastning som tangerar verkens dimensionering. Lokalkostnaden för kommunala verksamhetslokaler uppgick till 710 kronor per kvadratmeter.

Målsättningen för området Teknisk service har uppnåtts.

LOKALKOSTNAD

Lokalkostnad per kvm, kronor

2017	710
2016	705
2015	728
2014	767
2013	753

PERSONAL

Målsättning: Hållbart medarbetarengagemang som mäter ledarskap, motivation och styrning är ett mått på hur väl personalens kompetens tas tillvara. Målet är att värdet uppgår till 80.

Måluppfyllelse: Tanums kommun genomför arbetsmiljöenkäter vartannat år. I den mätning som gjordes 2017 uppmättes ett värde på 79 vilket innebär målet om ett värde lägst 80 inte uppnåddes.

MILJÖ

Målsättning: Andel ekologiska livsmedel i kommunens verksamhet ska uppgå till minst 50 procent. Kommunens totala energiförbrukning ska inte öka utifrån 2015 års nivå (normalårskorrigerad). Av den energi som används för uppvärmning av kommunens fastigheter ska 98 procent vara fossilfri.

Måluppfyllelse: Andelen ekologiska livsmedel i kommunens verksamhet uppgick 2017 till cirka 35 procent. Statistik visar att energiförbrukning 2017 minskat med två procent jämfört med 2015 års nivå. 98 procent av den energi som används för uppvärmning av kommunala fastigheter var fossilfri. Målsättningen för området Miljö har uppnåtts.

ENERGIFÖRBRUKNING UPPVÄRMNING

Energiförbrukning, uppvärmning, MWh (normalårskorrigerad)

2017	5 764
2016	5 702
2015	5 863
2014	6 149
2013	6 317

FOSSILFRI UPPVÄRMNING

Andel fossilfri uppvärmning av kommunens fastigheter, procent

2017	98
2016	97
2015	97
2014	98
2013	97

EKOLOGISKA LIVSMEDEL

Andel ekologiska livsmedel, procent

2017	35
2016	40
2015	41
2014	37
2013	40

SAMMANFATTNING

Tanums kommun har under 2017 uppfyllt målen för god ekonomisk hushållning.

I Tanum utgörs definitionen av god ekonomisk hushållning dels av det övergripande ekonomiska målet och dels av den samlade utvecklingen och resultatet för de prioriterade verksamhetsområden som kommunfullmäktige angivet.

Det övergripande ekonomiska målet har uppnåtts.

Ekonomi

Resultatet i 2017 års bokslut uppgick till 15,2 mkr. Det genomsnittliga resultatet för perioden 2008-2017 uppgick till 2,2 procent av skatteintäkter och statsbidrag vilket innebär att kommunen uppfyller målet för god ekonomisk hushållning avseende det finansiella perspektivet.

Boende

Målet är uppnått. Under 2015-2017 har det färdigställt 328 bostäder. Det finns färdigställda och pågående detaljplaner som möjliggör cirka 1 000 nya bostäder. Det finns villatomter till salu i kommunens större samhällen. Kommunala tomter säljs till marknadspris.

Näringsliv

Målet är uppnått. Tanum har klättrat 59 placeringar på Svenskt Näringslivs ranking sedan 2015. Betyget 63 i Sveriges Kommuners och Landstings mätning Insikt ligger under det angivna målet. Nyföretagandet är fortsatt högt samtidigt som sysselsättningen i kommunen ökat de fyra senaste åren.

Infrastruktur

Målet är uppnått. I princip samtliga hushåll i kommunen har tillgång till bredband med en kapacitet om minst 100 Mbit per sekund. Genom utbyggnaden av E6 till motorväg och genom åtgärder för att förbättra trafiksituationen i Grebbestad har infrastrukturen förbättrats.

Fysisk planering

Målet är inte uppnått. Under året har endast sex detaljplaner fastställts. Planerna möjliggör 115 nya bostäder. Planarbete pågår för framtagande av verksamhetsmark i kommunens fyra största orter.

Service

Målet är uppnått. Genom införande av kundcenter har tillgängligheten via telefon och e-post förbättrats och tillhör nu bland de bästa i landet. Kommunens hemsida tillhör de 20 bästa i landet.

Av de elva prioriterade verksamhetsområdena har de angivna målen uppnåtts för åtta av områdena medan målen inte uppnåtts för tre områden. De områden där målen bedöms som uppfyllda är bostäder, näringsliv, infrastruktur, service, äldreomsorg, kultur och fritid, teknisk service samt miljö.

Utbildning

Målet är inte uppnått. Inget av delmålen är uppnådda, gymnasiebehörigheten har sjunkit till 81 procent, andelen elever som fullföljer gymnasiet inom fyra år uppgår till 78 procent och endast 79 procent av eleverna är nöjda med trivseln i skolan.

Äldreomsorg

Målet har uppnåtts. Brukarnöjdheten inom särskilda boenden och serviceutbudet inom hemtjänsten ligger bättre än målet. Däremot ligger brukarnöjdheten inom hemtjänst och serviceutbudet inom särskilda boenden lägre än uppställda mål. Särskilda boenden för äldre finns på sex orter i kommunen.

Kultur och fritid

Målet är uppnått. Samtliga delmål är uppnådda. Det anordnas många kulturarrangemang. Antalet besökare på Vitlycke museum har ökat och Världsarvsrastplatsen har lockat många besökare. Däremot har kundnöjdheten på fritidsgårdar inte uppnåtts.

Teknisk service

Målet är uppnått. Tanums kommun har kunnat tillgodose behovet av dricksvatten i hela kommunen. Reningen av avloppsvatten har uppnått målen. VA-taxan har sänkts under 2017. Driftkostnaderna för verksamhetslokaler ligger bättre än målet.

Personal

Målet är inte uppnått. Tanums kommun genomför arbetsmiljöenkäter vartannat år. Mätningen som gjordes 2017 uppfylldes inte målet om ett värde på lägst 80.

Miljö

Målet är uppnått. Andelen ekologiska livsmedel i köksverksamheten ligger lägre än målet trots att Tanum tillhör de bättre i landet. Andel fossilfri energi vid uppvärmning når målet. Energiförbrukningen har sänkts jämfört med 2015 års nivå.

KVALITETSREDOVISNING

KVALITETSRAPPORT

Tanum deltar tillsammans med mer än 200 andra kommuner i ett nationellt kvalitetsprojekt, Kvalitet i korthet (KKiK). Projektet administreras och samordnas av Sveriges Kommuner och Lands-ting (SKL). Inom ramen för projektet görs jämförelser mellan kommunerna inom fem perspektiv; tillgänglighet, trygghet, information och delaktighet, effektivitet och kommunen som samhällsutvecklare. Totalt redovisas cirka 40 olika nyckeltal. Projektet utgår från befintliga nationella nyckeltal som kompletteras med mätningar som görs i den egna kommunen.

Tanums kommuns samlade resultat ligger över genomsnittet. Bra resultat får Tanum främst inom områdena information och tillgänglighet. Även inom områdena samhällsutveckling och trygghet får kommunen ett samlat betyg som är bättre än genomsnittet för de kommuner som deltar i projektet. Det samlade betyget för området effektivitet har försämrats och är nu sämre än det genomsnittliga betyget.

Läsanvisning

För varje nyckeltal redovisas Tanums värden för vart och ett av åren för perioden 2013-2017, vilket ger möjlighet att följa Tanums utveckling över tiden. Saknas ett värde något år har det inte gjorts någon mätning det året.

Betyget är satt i en tiogradig skala där betyg 10 anger att Tanum tillhör den bästa percentilen (tiondelen) av kommunerna, betyget 9 anger att Tanum tillhör den näst bästa percentilen och så vidare. Betyget 1 anger att Tanum tillhör den sämsta percentilen.

Nyckeltal som är grönmarkerade är områden där Tanum får betyg åtta, nio eller tio och därmed tillhör den bästa tredjedelen av kommunerna i mätningen. Rödmarkerade nyckeltal är sådana där Tanums betyg är ett, två eller tre och därmed är väsentligt sämre än genomsnittet.

Nyckeltal med ett genomsnittligt resultat (betyg fyra till sju) har en gul markering.

TILLGÄNGLIGHET

När det gäller möjligheten för medborgarna att nå tjänstemän och politiker i kommunen via e-post och telefon tillhör Tanum de bästa kommunerna i landet. All inkommen e-post i undersökningen besvarades inom två dygn. Tillgängligheten vid telefonsamtal uppgick till 92 procent vilket var näst bäst i landet. Tanum tillhör de kommuner där betyget för bemötandet är särskilt bra, kommunens betyg för bemötandet i telefon blev 90 procent av 100. Väntetiden för en plats på

ett äldreboende var under 2017 i genomsnitt 30 dagar vilket är 16 dagar kortare än under 2016. Andelen barn som får plats på förskola på önskat datum har blivit lägre och är nu sämre än genomsnittet för riket. Väntetiden inom individ- och familjeomsorgen är bättre än genomsnittet och uppgick i genomsnitt till nio dagar. Sammantaget får Tanum ett betyg som är betydligt bättre än genomsnittet inom området tillgänglighet.

	2017	2016	2015	2014	2013	Betyg
Tillgänglighet e-post, kommunen, andel svar inom två dagar	100	99	97	93	85	●
Tillgänglighet via telefon, andel kontakt med handläggare	92	88	69	47	44	●
Gott bemötande vid telefonkontakt, procent*	90	82	100	93	73	●
Utökat öppethållande huvudbiblioteket mm	13	13	11	9	9	●
Plats inom förskoleverksamheten på önskat placeringsdatum, procent	20	57	100	60	67	●
Väntetid inom förskoleverksamheten, antal dagar	7	24	0	11	16	●
Väntetid för plats på äldreboende, antal dagar	30	46	69	21	24	●
Handläggningstid ekonomiskt bistånd (försörjningsstöd), antal dagar	9	8	13	14	13	●

* nytt beräkningssätt 2016, ej jämförbart med tidigare års värden

TRYGGHET

Inom förskolan är antalet barn per personal jämförelsevis låg, vilket också indikerar en hög trygghetsfaktor. En hemtjänsttagare får under en 14-dagarsperiod besök av i genomsnitt 13 olika vårdare, vilket är betydligt bättre än genomsnittet och en indikator på

att tryggheten inom hemtjänsten är god. När eleverna i skolorna anger hur trygga de anser skolan är ger de ett lågt betyg. Sammantaget är dock betyg för de tre områden som mäter trygghet över genomsnittet.

	2017	2016	2015	2014	2013	Betyg
Trygghet i skolan, index	74	-	-	-	-	●
Hur många olika vårdare besöker en person med hemtjänst på 14 dagar	13	11	14	14	13	●
Barn per personal inom förskolan	5,0	5,5	5,6	4,8	5,1	●

KOMMUNEN SOM SAMHÄLLSUTVECKLARE

Inom området presenteras nyckeltal som både visar på förhållanden i den geografiska kommunen och Tanums kommun som organisation. Nyföretagandet i Tanum ligger långsiktigt på en hög nivå. Tanum tillhör de kommuner i landet där nyföretagandet är högt över tid. I mätningen av företagsklimat i kommunerna får Tanums

myndighetsutövning ett sämre betyg. Tanums miljöarbete ligger väl framme. Andelen ekologiska livsmedel i kommunens verksamhet ligger på en hög nivå och Tanum tillhör nu de kommuner som köper störst andel ekologiska livsmedel. Uppgiften om ekologiska livsmedel avser i denna undersökning första halvåret 2017.

	2017	2016	2015	2014	2013	Betyg
Kommunens sysselsättningsgrad, andel förvärvsarbetande	80,2	78,9	79,0	78,9	79,2	●
Andel invånare som erhållit försörjningsstöd	4,0	3,5	3,2	2,1	2,8	●
Nystartade företag per 1 000 invånare	6,7	8,0	4,5	7,8	6,8	●
Nöjdhet företagsklimat (Insikt)	63	72	58	-	59	●
Ohälsotal kommuninnevånare	10,7	10,8	11	9,8	9,1	●
Andelen återvunnit material	39	40	35	49	47	●
Andelen kommunala miljöbilar	21	23	30	33	-	●
Andelen ekologiska livsmedel	44	40	40	38	36	●

INFORMATION OCH DELAKTIGHET

Tanums hemsida, www.tanum.se, tillhör de bästa i landet när det gäller informationsinnehåll och tillgänglighet. Även medborgarnas

möjlighet till delaktighet och möjlighet att påverka kommunens beslut och verksamhet är bra.

	2017	2016	2015	2014	2013	Betyg
Information på hemsida, procent	91	89	89	87	88	●
Medborgarnas delaktighet, procent	67	81	78	70	67	●

EFFEKTIVITET

Inom perspektivet effektivitet ryms olika nyckeltal som visar bland annat brukarnöjdhet, kostnadsnivå, tjänsteutbud och verksamhetsresultat.

Generellt sett är kommunens kostnadsnivå inom kärnverksamheterna hög, samtidigt som brukarnöjdheten och tjänsteutbudet inom äldreomsorgen och funktionshinder är bra. Nyckeltalen inom äldreomsorgen ligger kvar på en hög nivå och ligger också högt jämfört med övriga kommuner i mätningen.

Resultaten inom skola har försämrats och ligger nu på en lägre nivå än genomsnittet jämfört med landets övriga kommuner.

Resultaten vid nationella prov i årskurs 3 och 6 är bättre än de genomsnittliga resultaten i riket medan andelen elever som är behöriga till gymnasiet försämrats och ligger nu lägre än genomsnittet i riket. Tanumseleverna i årskurs 8 är mindre nöjda med skola och undervisning och ligger långt under genomsnittet för landet. Andelen elever som fullföljer gymnasiet inom fyra år ligger nära genomsnittet bland landets kommuner.

De försämrade betygen för skola gör att Tanums sammantagna värde för effektivitet ligger lägre än genomsnittet.

	2017	2016	2015	2014	2013	Betyg
Kostnaden för ett inskrivet barn i förskolan, kr	161 614	146 840	144 829	142 026	138 974	●
Resultat nationella prov år 6, procent	83,5	77,8	95	96	95	●
Resultat nationella prov år 3, procent	74	71	77	82	69	●
Behörighet till något program, procent	81	94	87	94	94	●
Elevers syn på skolan och undervisningen år 9	56	48	72	80	69	●
Kostnad per betygspoäng, år 9, kr	448	380	388	362	366	●
Andel som fullföljer gymnasiet inom fyra år, procent	78	76	82	72	82	●
Kostnad per elev gymnasieskolan, kr	137 813	124 359	-	-	-	●
Serviceutbud inom särskilt boende, äldreomsorg (andel av utbud), procent	64	55	60	57	60	●
Kostnad per plats i särskilt boende, äldreomsorg, kr	919 738	862 430	923 513	690 458	648 702	●
Nöjdbrukarindex, särskilt boende äldreomsorg	92	89	88	86	87	●
Serviceutbud hemtjänst, andel av tjänsteutbud	70	64	73	73	79	●
Kostnaden per vårdtagare inom hemtjänsten	265 178	270 458	269 505	286 398	252 054	●
Nöjdbrukarindex, hemtjänsten	89	91	96	95	91	●
Serviceutbud grupp- och serviceboende, LSS	90	80	82	88	84	●
Andelen inte återaktualiserade ungdomar, ett år efter avslutad utredning (IFO)	86	67	67	81	86	●

STRUKTURKOSTNADSINDEX

Strukturkostnadsindex redovisas för verksamheterna barnomsorg, grundskola, gymnasieskola, äldreomsorg samt individ- och familjeomsorg. Samtliga områden som omfattas av strukturkostnadsindex har en hög eller mycket hög kostnadsnivå jämfört med genomsnittet i riket. Dyrast jämfört med övriga kommuner är fritidshem

och individ- och familjeomsorg. Även för övriga områden grundskola, gymnasieskola och äldreomsorg har Tanum en verksamhet som är betydligt dyrare än den genomsnittliga kommunen. Värden över 100 visar att verksamheten är dyrare än vad som är motiverat av Tanums struktur.

	2016	2015	2014	2013	2012
Barnomsorg	-	-	120	122	132
-Förskola	107	108	-	-	-
-Fritidshem	115	131	-	-	-
Grundskola	104	105	109	112	112
Gymnasieskola	103	96	104	103	109
Äldreomsorg	106	107	111	108	110
Individ- och familjeomsorg	111	111	120	109	133
Funktionshinder	109	110	108	106	104
Totalt	106	107	112	111	115

MEDBORGARUNDERSÖKNING

Statistiska centralbyrån (SCB) har för Tanums kommuns räkning genomfört en undersökning om vad Tanums kommuns invånare tycker om Tanums kommun som boendeort och om den kommunala verksamheten. Undersökningen genomfördes under hösten 2017 med urval på 600 personer i åldrarna 18-84 år. Svarsfrekvensen var knappa 50 procent. Det var sjätte gången undersökningen genomfördes.

Resultaten i undersökningen redovisas som ett betygsindex från 0 till 100. Ju högre värdet är, desto bättre betyg har kommunens medborgare gett kommunen. Betygsindex under 40 kan betraktas som icke godkända. Som jämförelse till tanumsbornas betyg

redovisas även betygen för övriga kommuner som genomfört undersökningen under 2017.

Undersökningen omfattar tre delar:

- Medborgarnas uppfattning om Tanums kommun som en plats att leva och bo i.
- Medborgarnas betyg på Tanums kommuns olika verksamhetsområden.
- Medborgarnas uppfattning om kommunens information och sin möjlighet till inflytande.

Medborgarnas uppfattning om Tanums kommun som en plats att leva och bo i

Det sammanfattande betyget för hur medborgarna bedömer Tanums kommun som en plats att bo och leva i blev 60 vilket är samma resultat som i förra mätningen och också lika med genomsnittet för övriga kommuner.

Tanumsborna är mest nöjda med fritidsmöjligheter, trygghet, kommersiellt utbud och den offentliga miljön i Tanum. Mindre nöjda är man med kommunikationer, utbildningsmöjligheter och bostäder. De som svarat anger i hög grad (index 64) att de rekommendera andra att bosätta sig i Tanum.

Att leva och bo	RIKET TANUM				
	2017	2017	2015	2013	2011
Nöjd regionindex	60	60	60	60	61
Rekommendation	64	64	65	63	64
Arbetsmöjligheter	57	52	46	42	39
Utbildningsmöjligheter	61	41	44	44	42
Offentlig miljö	-	58	-	-	-
Bostäder	52	49	44	48	46
Trygghet	57	65	67	70	71
Kommunikationer	61	41	42	46	43
Kommersiellt utbud	62	65	66	61	57
Fritid	61	56	59	59	54

Medborgarnas uppfattning om kommunens information och sin möjlighet till inflytande

Tanumsborna är mer nöjda med kommunens information och sin möjlighet till inflytande på samtliga mätindikatorer än vad genomsnittet för invånarna i övriga kommuner var. Mest nöjda var medborgarna med kommunens informationsarbete, tillgänglighet och kommunens webbplats www.tanum.se.

Information och inflytande	RIKET TANUM				
	2017	2017	2015	2013	2011
Nöjd inflytandeindex	40	42	42	43	42
Tillgänglighet (kontakt)	49	56	55	55	60
Information-öppenhet	55	59	58	57	58
Webbplats (tanum.se)	-	65	67	-	63
Påverkan	40	40	42	40	39
Förtroende	45	46	49	49	51

Medborgarnas betyg på Tanums kommuns olika verksamhetsområden

Det sammanfattande betyget för hur tanumsborna bedömer den kommunala verksamheten blev 55 vilket är det högsta betyget sedan vi började göra mätningarna år 2007. Det är också samma värde som för kommunerna i genomsnitt.

Jämfört med övriga kommuner är tanumsborna mest nöjda med förskola, grundskola, äldreomsorg, stöd till utsatta personer samt renhållning. Räddningstjänst, miljö, fritid samt vatten och avlopp får också bra betyg av medborgarna även om betyget för räddningstjänst samt vatten och avlopp är sämre än genomsnittet för övriga kommuner. Betyget för bemötande och tillgänglighet är fortsatt bra och ligger högre än genomsnittet för övriga kommuner. Minst nöjda är tanumsborna med gymnasieskolan och bygglovsverksamheten. Den tekniska verksamheten i Tanum får generellt sett sämre betyg än i övriga kommuner.

Betyg på olika verksamhetsområden	RIKET TANUM				
	2017	2017	2015	2013	2011
Nöjd medborgarindex	55	55	53	51	54
Bemötande-tillgänglighet	56	59	62	55	63
Förskolan	65	65	68	66	65
Grundskolan	59	58	59	59	59
Gymnasieskolan	59	44	41	54	58
Äldreomsorgen	52	57	60	54	59
Stöd för utsatta personer	49	55	61	56	53
Gator och vägar	55	50	47	43	45
Gång och cykelvägar	55	48	46	38	47
Fritid-idrott	61	58	56	53	52
Fritid-kultur	62	60	58	57	61
Miljöarbete	57	56	57	48	54
Vatten och avlopp	78	69	67	71	65
Renhållning	67	67	70	65	68
Räddningstjänst	76	72	74	72	73
Bygglovsverksamhet	-	36	36	-	32
Näringslivsklimat	-	55	53	-	51

REDOVISNINGSMODELL OCH PRINCIPER

Kommunens årsredovisning innehåller en resultat- och balansräkning samt en kassaflödesrapport. För kommunens interna redovisning tillkommer även drift- och investeringsredovisning. Årsredovisningen innehåller även en koncernredovisning. Denna utgör en sammanställning av kommunens resultat- och balansräkningar och bokslut för de bolag kommunen har betydande inflytande i.

FINANSIELL ANALYSMODELL

Kommunens finansiella ställning analyseras i anslutning till resultaträkning, kassaflödesrapport, balansräkning samt driftredovisning. Därtill görs en särskild analys över vilka risker kommunen är exponerad för. Den finansiella analysen ska utvärdera kontrollen över den finansiella utvecklingen, långsiktig och kortsiktig betalningsberedskap och riskförhållande. I den finansiella analysen görs en avstämning mot kommunens övergripande ekonomiska mål och det lagstadgade balanskravet. I analysen ska kommunens förmåga att leva upp till detta framgå.

ÖVERGRIPANDE PRINCIPER

I den löpande redovisningen och vid upprättandet av årsredovisningen följs ett antal övergripande redovisningsprinciper vilka skapar ett normverk som styr innehållet i redovisningsrapporterna. Analysen av den finansiella ställningen och utvecklingen baseras på antagandet att dessa principer har följts. Principerna är följande:

- Principen om pågående verksamhet
- Objektivitetsprincipen
- Försiktighetsprincipen
- Matchningsprincipen
- Principen om öppenhet

De principer som tillämpas leder till att en återhållsam bild av kommunernas ekonomi redovisas. Detta innebär exempelvis att skuldräddovisning ska ske i enlighet med såväl försiktighetsprincipen som matchningsprincipen. Vidare innebär de etablerade principerna att värdering av tillgångar ska ske med försiktighet. En tillämpning av god redovisningssed innebär således att den ekonomiska redovisningen ger en försiktig och restriktiv beskrivning av utvecklingen och situationen.

TILLÄMPNING AV REDOVISNINGSPRINCIPER

Kommunen följer i allt väsentligt de rekommendationer som lämnats av Rådet för kommunal redovisning. Nedan följer en kort beskrivning av några väsentliga principer som påverkar bokslut och redovisning.

Kommunen har inga kontrakt avseende leasing av maskiner och inventarier eller hyra av fastigheter, där kommunen i allt väsentligt intar samma ställning som vid direkt ägande av tillgångarna, så kallad finansiell leasing. Kommunen leasar bilar, dessa har kommunen valt att behandla som operationell leasing med hänvisning till värde samt leasingtid. Framtida minimileaseavgifter förfaller enligt följande: 2 825 tkr inom ett år och 2 397 tkr senare än ett år dock innan fem år. Inga förfall efter fem år. Tanums kommun hyr kontorslokaler i Tedacthuset. Avtalstiden är 20 år med möjlighet att säga upp avtalet efter tio respektive 15 år. Avtalet är att se som operationell leasing eftersom leasingperioden inte omfattar objektets ekonomiska livslängd. Framtida minimileaseavgifter förfaller enligt följande: 3 338 tkr inom ett år, 13 352 tkr senare än ett år dock innan fem år och 7 511 tkr efter fem år.

Pensionsskulden redovisas enligt den så kallade "blandmodellen". Den pensionsskuld som uppkommit under åren 1998 och

1999 samt garantipensioner som beslutades före 1999 redovisas under avsättningar i balansräkningen. Pensionsskuldens finansiella kostnader redovisas som finansiell kostnad i resultaträkningen och ingår i pensionsskulden. Skandia sköter kommunens pensionsadministration och deras beräkning har använts för att ta fram skuldens storlek. Pensioner intjänade under år 2017 redovisas som verksamhetskostnad i resultaträkningen och är upptagna som kortfristig skuld i balansräkningen. Pensionsåtaganden inklusive löneskatt som uppkommit före 1998 redovisas som ansvarsförbindelse.

Kommun och bolag använder endast ränteswappar som finansiellt instrument för att säkra ränterisk. I not 17 görs en beskrivning av vilka säkringsrelationer avseende swappar som fanns utestående på balansdagen. Varken kommun eller bolag har förtidsinlöst eller förlängt några swapkontrakt under perioden. Kommun har upprättat en dokumentation av säkringsredovisningen. Koncernens totala swapkontrakt kan matchas mot lån vars ränta sätts mot STIBOR även om denna är lägre än noll, vilket innebär att säkring föreligger även vid negativ STIBOR.

Kommunen tillämpar alternativ metod avseende lånekostnader. Detta innebär att lånekostnader belastar anskaffningsvärdet för pågående investeringsprojekt. Det totala räntebelopp som belastat investeringar under 2017 uppgår till 874 tkr. Räntan som används är kommunens genomsnittliga räntekostnad på lån från kreditinstitut. Vid årsskiftet uppgick den till 3,33 procent. Avskrivning på kommunens anläggningstillgångar görs enligt metoden rak avskrivning på historiska anskaffningsvärden.

Kommunen använder sig av Sveriges Kommuner och Landstings förslag till avskrivningstider. Komponentavskrivning tillämpas från och med 2007 på nya investeringar inom VA-området. Från och med 2014 tillämpas komponentavskrivning på alla nya investeringar och på befintliga anläggningstillgångar infördes komponentavskrivning från och med 2015. Här har en avgränsning/prioritering gjorts avseende objekt inom fastigheter och gata/park, som har ett bokfört värde över 1 000 tkr. Kommunens bedömning av vad som anses vara inventarier är satt till ett basbelopp och en ekonomisk livslängd på minst tre år.

SAMMANSTÄLLD REDOVISNING (KONCERNREDOVISNING)

Koncernen Tanums kommun omfattar aktiebolag i vilka kommunen har ett bestämmande eller väsentligt inflytande. I koncernredovisningen för 2017 ingår Tanums Bostäder AB och Tanums Hamnar AB till 100 procent samt RAMBO AB med 20,6 procent. Koncernredovisningen har upprättats enligt förvärvsmetoden med proportionell konsolidering. Utgångspunkten för koncernbokslutet är balans- och resultaträkningarna för kommunen och dotterföretagen. Konsolideringen av koncernbokslutet för år 2017 bygger på preliminärt bokslut för Tanums Bostäder AB, Tanums Hamnar AB och RAMBO AB. Interna mellanhavanden mellan de i koncernen ingående enheterna har i allt väsentligt eliminerats. Kommunens redovisningsprinciper tillämpas vid upprättande av koncernredovisning. Vid konsolideringen har inga större elimineringsdifferenser identifierats.

RISKBEDÖMNING OCH KÄNSLIGHETSANALYS

Tanums kommun är i sin verksamhet utsatt för olika typer av risker, såsom finansiella risker, borgensåtaganden, skador på kommunal egendom, störningar i verksamhet och IT-system etcetera.

RISKBEDÖMNING

Finansiella risker

Både kommunen och Tanums Bostäder AB har antagit en finanspolicy som anger de risknivåer som gäller vid finansiering, placering etcetera. Finansverksamheten har uppfyllt de målsättningar och risknivåer som angetts i finanspolicyn.

Valutarisk

Kommunkoncernen har inga in- eller utbetalningar i utländsk valuta. Hela låneskulden är placerad i svensk valuta.

Likviditetsrisk

Genom medlemskapet i Kommuninvest har kommunen och Tanums Bostäder AB kunnat skaffa kapital på ett effektivt sätt. Till koncernkontot finns en checkkredit på 30 mkr knuten som kan utnyttjas utan förbehåll.

Ränterisk

Kommunen och Tanums Bostäder AB har fastställt en finansieringspolicy som bland annat reglerar hur strukturen på låneportföljen ska utformas för att minimera ränterisken. Enligt policyn ska den genomsnittliga räntebindningstiden inte understiga ett år och inte heller överstiga tio år.

I bokslutet 2017 uppgick räntebindningstiden för kommunen till 5,93 år och för Tanums Bostäder till 4,53 år.

Borgensåtaganden

Kommuninvest

Tanums kommun är medlem i Kommuninvest ekonomisk förening som är ett samarbete kring finansiella tjänster, främst upplåning. Kommuninvest har cirka 280 medlemmar. Tanums kommun har i september 2015 ingått en solidarisk borgen såsom för egen skuld för Kommuninvest i Sverige AB:s samtliga förpliktelser. Detaljerade upplysningar om kommunens borgensåtagande i Kommuninvest lämnas i notförteckningen till balansräkningen.

Kommunägda bolag

Enligt beslut i kommunfullmäktige uppgår Tanums Bostäder AB:s möjligheter att uppta lån med borgen från Tanums kommun till 445,0 mkr och för Tanums Hamnar AB till 10,0 mkr. Vid årsskiftet utnyttjade Tanums Bostäder 375,0 mkr av borgensramen medan Tanums Hamnar inte hade några lån med kommunal borgen vid årsskiftet.

Övriga borgensåtaganden

Kommunen har tecknat borgen med 2,5 mkr för Hogslätts vänboende kooperativa hyresgästförening för byggnation av hyresbostäder i Gerlesborg.

Kommunens ansvarsåtagande för statligt reglerade lån för egna hem är 0,1 mkr, vilket är 40 procent av den totala låneskulden på 0,2 mkr.

Borgensförluster

Kommunen har inte gjort några borgensförluster under de tio senaste åren.

Intern kontroll

Kommunfullmäktige har antagit ett reglemente för intern kontroll.

Den interna kontrollen baseras på särskilda riskanalyser som görs av kommunstyrelsen och nämnderna. Under 2017 omfattade den interna kontrollen bland annat granskning av inköpsrutiner, anställningsavtal och PuL-hantering.

Försäkringsskydd

Under 2015 gjordes en upphandling av försäkringsskydd varvid kommunen tecknade ett försäkringsavtal som löper från den 1 januari 2016 fram till den 31 december 2018. De försäkringsavtal som kommunen och Tanums Bostäder AB har innehåller bland annat fullvärdesförsäkring av fastigheter samt en ansvarsförsäkring.

Säkerhetsarbete

Det kommunala säkerhetsarbetet samordnas av en särskild säkerhetssamordnare som organisatoriskt finns på kommunstyrelsen. I kommunens säkerhets-, risk- och skadeförebyggande arbete har kommunfullmäktige antagit en risk- och sårbarhetsanalys för Tanums kommun.

IT-säkerhet

Kommunstyrelsen har antagit en plan för IT-säkerhet. Under 2017 har inga större driftstörningar i IT-driften inträffat. Under 2017 genomfördes utbildning i informationsverksamhet.

Övrigt

I maj 2018 träder den nya dataskyddsförordningen i kraft. Det nya regelverket ersätter den nuvarande personuppgiftslagen. För att Tanums kommun ska kunna uppfylla dataskyddsförordningens krav på ett rättsäkert och effektivt sätt har kommunen beslutat om policy, organisationsstruktur och handlingsplan för hanteringen av personuppgifter.

KÄNSLIGHETSANALYS

Invånarantal

Invånarantalet påverkar bland annat statsbidrag och skatteintäkter. Skulle invånarantalet minska med 100 personer minskar de budgeterade skatteintäkterna med cirka 4,5 mkr.

Statsbidrag/utjämningsystem

I bokslut 2017 erhåller Tanums kommun ersättningar för inkomstutjämnning med 138,3 mkr. Tanums kommun har en egen skattekraft på 89 procent och påverkas därmed i hög grad av förändringar i inkomstutjämningsystemet.

I kostnadsutjämningsystemen betalar Tanum en avgift på 23,0 mkr, vilket är en ökning med 2,7 mkr jämfört med 2016.

Löneökningar

Löneökningarna under 2017 uppgick till cirka tre procent. Varje procentenhets ökning av lönesumman medför en ökning av personalkostnaderna med cirka 5,7 mkr.

Räntor

En höjning av både den korta och långa räntan med en procentenhet skulle ge ökade räntekostnader vid fullt genomslag med 4,2 mkr. Genom ingångna derivatavtal har ränterisken minskats. En procentenhets höjning av marknadsräntorna innebär att kommunens räntekostnad ökar med 1,0 mkr.

RESULTATRÄKNING OCH KASSAFLÖDESRAPPORT

Tanums kommun har redovisat positiva resultat och dessutom klarat balanskravet varje år sedan år 2000. Årets resultat uppgår till 15,2 mkr.

ÅRETS RESULTAT

För att uppnå kommunallagens bestämmelser om god ekonomisk hushållning och det av kommunfullmäktige fastställda ekonomiska målet ska det genomsnittliga resultatet över tio år uppgå till cirka två procent av genomsnittliga skatteintäkter och statsbidrag över tio år, före realisationsvinster vid fastighetsförsäljningar. Årets resultat för kommunen är 15,2 mkr, en förbättring med 2,4 mkr jämfört med 2016. Detta innebär att kommunens samtliga resultat under 2000-talet varit positiva. Resultatet för 2017 innehåller i princip inga realisationsvinster. Det genomsnittliga resultatet för de tio senaste åren motsvarar 2,2 procent av skatteintäkter och statsbidrag för samma period. Sammantaget innebär detta att kommunen klarar målet för god ekonomisk hushållning och även balanskravet. Kommunen har levt upp till balanskravet sedan detta infördes. Årets positiva resultat förklaras främst av några större engångsposter främst avseende tomtförsäljning, 34 mkr, och ett förbättrat skatteutfall, 12,2 mkr. Detta täcker nämndernas svaga resultat inom främst omsorgsnämnden och barn- och utbildningsnämnden. Tanums Bostäder AB redovisar ett resultat på 0,7 mkr, Tanums Hamnar AB redovisar ett resultat på 0,3 mkr och koncernens andel i Rambo AB:s resultat är 0,3 mkr. Kommunkoncernens resultat uppgår till -0,3 mkr vilket förklaras av att kommunens resultat innehåller en större koncerninternpost på 16,8 mkr som eliminerats.

VERKSAMHETSRESULTAT

Verksamhetsresultatet har försämrats med 31,7 mkr, vilket motsvarar fem procent, och uppgår till -671,9 mkr. Verksamhetens nettokostnader som andel av skatteintäkter har förbättrats med 0,3 procentenheter jämfört med 2016 och uppgår till 96,2 procent. Detta är den lägsta nettokostnadsandel under de senaste fem åren. Verksamhetens intäkter finansierar 31,4 procent av verksamhetens kostnader. Intäkterna för skattefinansierad verksamhet exklusive tomtförsäljning är 194,6 mkr vilket är en minskning med 36 mkr jämfört med 2016. Detta förklaras främst av minskad volym och ändrade ersättningsregler inom flyktmottagande som inneburit minskade statsbidrag. Utöver statsbidrag består verksamhetsintäkterna främst av äldreomsorgs- och barnomsorgsavgifter och hyresintäkter. Den taxefinansierade verksamhetens intäkter är 52,2 mkr och avser vatten- och avloppsavgifter. Kostnaden för nämndernas verksamhet har ökat med 25,9 mkr vilket motsvarar 2,9 procent. Detta förklaras främst av löneökningar. Personalkostnaderna svarar för 62,6 procent av kommunens kostnader och uppgår till 566,4 mkr, vilket är en ökning med 19,3 mkr. Köpta tjänster har ökat med 3,4 mkr och uppgår till 216,9 mkr och avser bland annat köp av gymnasieplatser, vårdplatser med mera. Pensionskostnader har ökat med 4,3 mkr och uppgår till 45,8 mkr. Avskrivningarna för kommunen uppgår till 50,8 mkr. Som andel av skatteintäkter och statsbidrag motsvarar det 7,3 procent. Från att ha varit nere på 5,7 procent så har kommunens avskrivningar börjat öka igen och utgör nu en lika stor andel av skatteintäkter och statsbidrag som i början av 2000-talet. I jämförelse med andra kommuner tar avskrivningarna en betydligt större andel av skatteintäkterna i anspråk än för kommungenomsnittet. Större investeringar i främst VA-verksamhet och skolverksamhet kommer att innebära en fortsatt ökning av avskrivningarna.

SKATTEINTÄKTER OCH GENERELLA STATSBI DRAG

Utdebiteringen är 21,56 skattekronor. Tanums skattesats är 0,81 kronor högre än den genomsnittliga skattesatsen i riket och 0,26 kronor högre än länsnittet. Skatteintäkter och generella statsbidrag ökar med 35,1 mkr, 5,3 procent, och uppgår till 698,6 mkr. Ökningen beror både på ökat skatteunderlag samt ökade statsbidrag. Skatteintäkterna ökar med 28,8 mkr, 5,7 procent, medan generella statsbidrag och utjämningsbidrag ökar med 6,3 mkr, 4,0 procent. De generella statsbidragen ökar framförallt beroende på ökad intäkt från den kommunala fastighetsavgiften samt det bidrag på 5,1 mkr som Tanums kommun erhållit från Boverket för att stimulera bostadsbyggandet.

Tanums eget skatteunderlag ökade med 4,7 procent vid den senaste taxeringen, vilket ligger i nivå med den genomsnittliga ökningen i riket. Kommunens skattekraft som procent av medelskattekräften i riket uppgick i taxering 2017 till 89 procent, vilket är en förbättring med 13 procentenheter sedan 1994 då skattekräften uppgick till 76 procent. Detta innebär att kommunens beroende av bidrag för att uppnå medelskattekräften i landet har minskat. Tanum är nettobetalarare till både utjämningsystemet för LSS och det generella kostnadsutjämningsystemet. Kommunens avgift för utjämnning av LSS-kostnader uppgår till 5,9 mkr medan avgiften till det generella kostnadsutjämningsystemet uppgår till 17,1 mkr.

FINANSNETTO

Kommunens finansnetto ökar med 1,0 mkr till -11,5 mkr vilket motsvarar 9,1 procent. Ökningen förklaras av en minskad avkastning från Kommuninvest och en något högre medelränta på låneskulden. I början på 2000-talet var finansnettot som högst -14,2 mkr. Sedan 2010 har räntenettet som andel av skatteintäkter och statsbidrag ökat från 0,6 procent till 1,6 procent. Orsaken till att andelen inte ökat mer är det ovanligt låga ränteläget till följd av finanskrisen trots en ökad låneskuld. Medelräntan på låneskulden har ökat från 3,20 procent till 3,33 procent. Kommunen har minskat den genomsnittliga räntebindingstiden marginellt från 6,0 år till 5,9 år. Räntenivåerna kommer sannolikt normaliseras de närmaste åren med ökade räntekostnader som följd. Koncernens räntenetto ökar med 1,7 mkr till -21,2 mkr.

ÅRETS KASSAFLÖDE

Kommunens likviditet har ökat med 16,1 mkr under året och uppgår per den 31 december 2017 till 48,4 mkr. Koncernens likviditet har ökat med 12,5 mkr och uppgår till 56,3 mkr vid årets slut. Den förstärkta likviditeten beror främst på minskade korta skulder.

LÖPANDE VERKSAMHET

Kommunens resultat exklusive avskrivningar, nedskrivningar och andra ej likviditetspåverkande poster ger ett positivt kassaflöde på 65,8 mkr. Kapitalbindningen har minskat med 40,7 mkr, fordringar minskar med 31,7 mkr, förråd och varulager minskar med 0,3 mkr och skulder ökar med 8,8 mkr. Totalt tillför den löpande verksamheten medel med 106,5 mkr. För koncernen tillför den löpande verksamheten ett positivt kassaflöde på 113,4 mkr.

INVESTERINGSVERKSAMHET

Kommunens investeringar under 2017 uppgick till 71,8 mkr. Kommunens investeringar har finansierats med överskott från den löpande verksamheten till 100 procent. Detta har varit möjligt genom att minska kapitalbindningen under 2017. Vatten och avlopp är det verksamhetsområde som står för den största andelen investeringar. Under året uppgick VA-investeringarna till 24,0 mkr. Koncernens investeringar 2017 uppgår till 137,3 mkr vilket är en ökning med 9,6 mkr jämfört med 2016.

FINANSIERINGSVERKSAMHET

Kommunens sammantagna långfristiga upplåning minskar med 20,6 mkr. Lån upptagna hos kreditinstitut minskar med 29,4 mkr. Förinbetalda anslutningsavgifter för vatten och avlopp ökar med 4,9 mkr. Investeringsvolymen under perioden 2012 till 2017 har medfört att kommunen ökat den långfristiga upplåningen med 121,6 mkr och 2017 uppgår den till 552,6 mkr. Kommunkoncernens låneskuld uppgår till 929,9 mkr, en ökning med 34,4 mkr jämfört med 2016.

Belopp i tkr	KONCERNEN			TANUMS KOMMUN		
	2017	2016	2015	2017	2016	2015
RESULTATRÄKNING						
Verksamhetens intäkter (not 1)	340 769	358 124	306 706	284 149	289 051	239 711
Verksamhetens kostnader (not 2)	-955 535	-925 436	-844 240	-905 238	-879 329	-798 059
Avskrivningar (not 3)	-63 068	-61 179	-57 031	-50 831	-49 893	-47 309
Verksamhetsresultat	-677 834	-628 491	-594 565	-671 920	-640 171	-605 657
Skatteintäkter (not 4)	531 516	502 740	483 561	531 516	502 740	483 561
Generella statsbidrag (not 5)	167 068	160 720	139 182	167 068	160 720	139 182
Finansiella intäkter (not 6)	1 012	2 730	1 701	2 135	2 706	1 676
Finansiella kostnader (not 7)	-22 182	-22 237	-21 334	-13 647	-13 257	-12 755
Resultat efter skatteintäkter och finansnetto	-420	15 461	8 544	15 153	12 737	6 007
Bokslutsdisposition	202	-8	-397	-	-	-
Skattkostnader	-128	-815	-482	-	-	-
Periodens resultat	-347	14 638	7 665	15 153	12 737	6 007

BALANSKRAVSUTREDNING	2017	2016	2015	2014	2013
Årets resultat	15 153	12 737	6 007	9 131	9 041
Samtliga realisationsvinster	-54	-631	-31	-7 228	-37
Årets resultat efter balanskravsjusteringar	15 098	12 106	5 976	1 903	9 005
Medel till resultatutjämningsreserv	0	0	0	0	0
Medel från resultatutjämningsreserv	0	0	0	0	0
Årets balanskravsresultat	15 098	12 106	5 976	1 903	9 005
Balanskravsunderskott från tidigare år	0	0	0	0	0
Summa	15 098	12 106	5 976	1 903	9 005
Balanskravsresultat att reglera	0	0	0	0	0

Belopp i tkr	KONCERNEN			TANUMS KOMMUN		
	2017	2016	2015	2017	2016	2015
KASSAFLÖDESRAPPORT						
DEN LÖPANDE VERKSAMHETEN						
Periodens resultat	-347	14 638	7 665	15 153	12 737	6 007
Justering för ej likviditetspåverkande poster (not 8)	79 203	62 466	38 337	50 625	52 485	27 996
Minskning av avsättningar pga utbetalningar	-	-	-23	-	-	-
Medel från verksamheten före förändring av rörelsekapital	78 857	77 104	45 979	65 778	65 222	34 002
Ökning/minskning av korta fordringar	30 478	-43 192	-3 692	31 673	-42 273	3 948
Ökning/minskning förråd och varulager	203	1 247	839	267	925	876
Ökning/minskning korta skulder	3 847	9 299	19 824	8 774	-1 369	15 787
Kassaflöde från den löpande verksamheten	113 385	44 458	62 950	106 492	22 505	54 613
INVESTERINGSVERKSAMHETEN						
Investering i materiella tillgångar	-135 858	-132 299	-132 554	-70 173	-82 646	-94 604
Försäljning av materiella tillgångar	221	4 497	9 987	0	191	75
Investering i finansiella tillgångar	-1 670	95	-6 404	-1 670	95	-6 404
Kassaflöde från investeringsverksamheten	-137 307	-127 707	-128 972	-71 843	-82 360	-100 934
FINANSIERINGSVERKSAMHETEN						
Nyupptagna lån	215 560	197 328	190 000	80 560	120 000	90 000
Amortering av långfristiga skulder	-190 000	-135 000	-140 000	-110 000	-85 000	-60 000
Minskning av långfristiga fordringar	-32	18	-85	20	71	-33
Övrig finansiering	10 842	28 204	22 313	10 842	28 204	22 313
Kassaflöde från finansieringsverksamheten	36 370	90 550	72 228	-18 577	63 275	52 281
Periodens kassaflöde	12 448	7 300	6 206	16 072	3 420	5 961
Likvida medel vid årets början	43 827	36 527	30 322	32 328	28 908	22 948
Likvida medel vid årets slut	56 275	43 827	36 527	48 400	32 328	28 908

BALANSRÄKNING

*Kommunens balansomslutning ökar med 2,3 mkr och uppgår till 1 113,1 mkr.
Koncernen har ökat balansomslutningen med 36,5 mkr till 1 531,3 mkr.*

ANLÄGGNINGSTILLGÅNGAR

Kommunens anläggningstillgångar har ökat med 18,1 mkr och uppgår till 961,7 mkr. Investeringar i anläggningar, fastigheter och inventarier har gjorts med 70,2 mkr. Avskrivningar och försäljningar uppgår till 50,8 mkr. Av kommunens totala anläggningar avser 471,0 mkr anläggningar i taxefinansierad verksamhet, varav 84,3 mkr skolfastigheter och 90,2 mkr äldreomsorgsfastigheter. Värdet på anläggningar för avgiftsfinansierad verksamhet uppgår till 431,3 mkr. Av den avgiftsfinansierade verksamhetens anläggningar avser 390,1 mkr VA-anläggningar, 24,2 mkr hamnanläggningar och 11,6 mkr hyresfastigheter. Koncernens anläggningstillgångars värde har ökat med 54,5 mkr och uppgår till 1 363,7 mkr. Av anläggningstillgångarna avser 413,2 mkr hyresfastigheter och 12,5 mkr avser industrifastigheter.

OMSÄTTNINGSTILLGÅNGAR

Kommunens omsättningstillgångar uppgår till 151,5 mkr. Fordringar är den enskilt största posten och avser 97,8 mkr, vilket är en minskning med 31,7 mkr. Större fordringar avser skatteintäkter 43,0 mkr, moms 10,0 mkr och VA-fordringar med 15,8 mkr. Övriga kundfordringar för kommunala avgifter uppgår till 4,6 mkr. Koncernens kortfristiga fordringar har minskat med 30,6 mkr till 105,4 mkr. Kommunen och de helägda bolagen Tanums Bostäder AB och Tanums Hamnar AB har ett gemensamt koncernkonto. Hela likviditeten på koncernkontot redovisas som likviditet i kommunens balansräkning. Vid bokslut hade Tanums Hamnar AB ett negativt saldo på 1,1 mkr och Tanums Bostäder AB ett positivt saldo på 1,3 mkr. Likviditeten för kommunen inklusive de helägda bolagen uppgick vid bokslutstillfället till 48,4 mkr, en ökning med 16,1 mkr jämfört med föregående år. Kommunens andel av likviditeten uppgick till 48,0 mkr. Kommunen och de kommunala bolagen har tillsammans en kredit på koncernkontot på 30 mkr. Denna kredit var inte utnyttjad vid bokslutstillfället. Koncernens likviditet ökade med 12,4 mkr och uppgår till 56,3 mkr.

EGET KAPITAL

Årets resultat har ökat det egna kapitalet med 15,2 mkr och därmed uppgår kommunens egna kapital till 395,6 mkr. Ökningen motsvarar 4,0 procent. Kommunens soliditet ökar från 34,2 procent till 35,5 procent vilket förklaras av minskade kundfordringar, ökade kortfristiga skulder samt årets resultat. Inklusive alla pensionsåtaganden är kommunens soliditet 13,7 procent, en ökning med 1,8 procentenheter jämfört med 2016. Av det egna kapitalet är 15,0 mkr avsatt till resultatutjämningsreserv, detta gjordes 2012. Någon ny avsättning eller upplösning har inte gjorts 2017. Kommunens eget kapital har sedan 1992 minskat med mer än 300,0 mkr om justering görs för ändrade redovisningsprinciper avseende pensionsskulden. De goda resultaten under 2000-talet har inneburit en viss återhämtning. De senaste åren har denna återhämtning avstannat. Årets resultat innebär i princip oförändrat eget kapital för kommunkoncernen på 406,0 mkr. Tanums Bostäder AB, Tanums Hamnar AB och RAMBO AB bidrar genom positiva resultat medan kommunens resultat eliminerar då det består av koncerninterna poster. Soliditeten minskar från 27,2 procent till 26,5 procent.

AVSÄTTNINGAR

Kommunens avsättningar består av en pensionsskuld som uppgår till 13,6 mkr vilket är en minskning med 1,0 mkr. Pensionsskulden består av pensioner enligt kollektivavtal intjänade under 1998 och 1999. Utöver den pensionsskuld som redovisas som avsättning i balansräkningen har kommunen förpliktelser för pensioner intjänade före 1998. Dessa redovisas som ansvarsförbindelse och uppgår till 242,9 mkr, vilket är en minskning med 5,7 mkr. De totala pensionsförpliktelserna uppgår således till 256,5 mkr. Om den totala pensionsförpliktelserna varit redovisad i balansräkningen skulle det egna kapitalet vara betydligt mindre och soliditeten uppgått till 13,7 procent 2017, vilket är en ökning med 1,8 procentenheter. Den minskade pensionsförpliktelserna bidrar till soliditetsökningen. Antaganden avseende medellivslängd och avkastningsränta som ligger till grund för pensionsskulsberäkningen görs i enlighet med rekommendationer från Sveriges Kommuner och Landsting. Ingen del av pensionsskulden är placerad utan hela skulden är återlånad av kommunen. Pensioner intjänade efter 1999 ingår inte i ovan redovisad pensionsskuld utan har utbetalts för förvaltning av de anställda, alternativt har försäkring tecknats som täcker kommunens åtaganden.

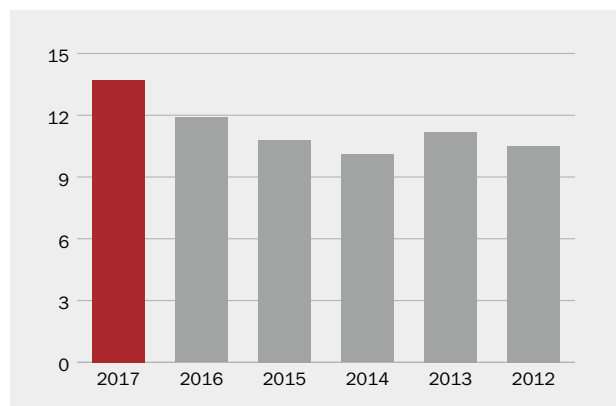
SKULDER

Kommunens låneskuld består av flera poster, långfristiga lån från kreditinstitut, förinbetalda anslutningsavgifter för vatten och avlopp, VA-resultatfond och periodiserade investeringsbidrag. Totalt uppgår låneskulden till 552,6 mkr varav 405,6 mkr avser lån från kreditinstitut. Lånen från kreditinstitut har minskat med 29,4 mkr och förinbetalda anslutningsavgifter för vatten och avlopp har ökat med 4,9 mkr. Den minskade låneskulden förklaras främst av förbättrad likviditet genom minskade kundfordringar, ökade kortfristiga skulder samt årets resultat. De positiva resultaten under 2000-talet har inneburit att kommunen kunnat amortera ner sin låneskuld med cirka 100 mkr fram till 2007. Ökande investeringar från 2008 innebär att kommunens nettoupplåning ökar igen. Under 2017 har dock investeringarna kunnat finansieras med egna medel och anslutningsavgifter för vatten och avlopp. Koncernens låneskuld har ökat med 34,4 mkr till 929,9 mkr. Tanums Bostäder AB har haft större investeringar i nybyggnation av lägenheter under året som delvis finansierats med nyupplåning. Tanums Hamnar AB har inga långfristiga lån. RAMBO AB har från och med 2017 låneskuld hos kreditinstitut på 11,3 mkr varav 2,3 mkr ingår i kommunkoncernen. Kommunens kortfristiga skuld har ökat under året och uppgår till 151,3 mkr. De största enskilda posterna är semesterlöneskulden som uppgår till 35,2 mkr, leverantörsskulder 25,2 mkr och personalens för året intjänade pensioner inklusive löneskatt 25,5 mkr. Koncernens kortfristiga skuld uppgår till 173,5 mkr.

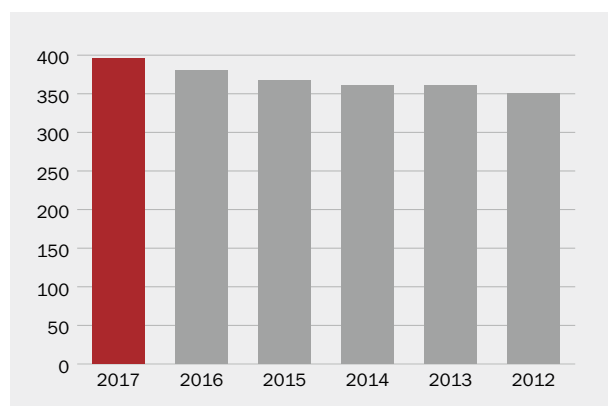
Belopp i tkr	KONCERNEN			TANUMS KOMMUN		
	2017	2016	2015	2017	2016	2015
TILLGÅNGAR						
ANLÄGGNINGSTILLGÅNGAR						
Materiella anläggningstillgångar:						
Mark, byggnader och tekniska anläggningar (not 9)	1 317 531	1 268 600	1 202 549	902 229	889 368	855 873
Maskiner och inventarier (not 10)	27 677	23 359	22 870	16 726	12 946	13 754
Finansiella anläggningstillgångar (not 11)	18 502	17 255	17 308	42 712	41 204	41 515
Summa anläggningstillgångar	1 363 710	1 309 214	1 242 727	961 667	943 518	911 142
OMSÄTTNINGSTILLGÅNGAR						
Fordringar (not 12)	105 392	135 976	90 116	97 814	129 487	87 215
Förråd	5 932	5 802	6 539	5 265	5 482	5 898
Kassa och bank (not 13)	56 275	43 827	36 527	48 400	32 328	28 908
Summa omsättningstillgångar	167 599	185 605	133 182	151 478	167 297	122 021
Summa tillgångar	1 531 309	1 494 819	1 375 909	1 113 145	1 110 815	1 033 163
EGET KAPITAL, AVSÄTTNINGAR OCH SKULDER						
Eget kapital (not 14)	406 360	391 775	382 856	380 439	367 702	360 389
-varav Resultatutjämningsreserv (RUR)	15 000	15 000	15 000	15 000	15 000	15 000
Justeringar (not 14)	-	-	1 254	-	-	1 306
Årets resultat	-347	14 638	7 665	15 153	12 737	6 007
Summa eget kapital	406 014	406 413	391 775	395 592	380 439	367 702
Avsättningar (not 15)	21 830	23 234	24 745	13 627	14 670	14 844
SKULDER						
Långfristiga skulder (not 16)	929 917	895 472	801 686	552 589	573 144	506 686
Kortfristiga skulder (not 17)	173 547	169 701	157 703	151 336	142 562	143 931
Summa skulder	1 103 465	1 065 173	959 389	703 926	715 706	650 617
Summa eget kapital, avsättningar och skulder	1 531 309	1 494 819	1 375 909	1 113 145	1 110 815	1 033 163
ANSVARSFÖRBINDELSER (NOT 18)						
Pensionsförpliktelser, som inte har upptagits bland skulderna eller avsättningarna	242 885	248 574	256 144	242 885	248 574	256 144
Förvaltade stiftelser	1 370	1 496	1 551	1 370	1 496	1 551
Deponerade medel	26	26	28	26	26	28
Borgensförbindelser	2 573	175	270	377 573	320 175	295 270
Outnyttjad checkkredit	30 000	30 000	30 000	30 000	30 000	30 000
Soliditet	26,5%	27,2%	28,5%	35,5%	34,2%	35,6%
Soliditet inkl pensionsförpliktelse	10,7%	10,6%	9,9%	13,7%	11,9%	10,8%

SOLIDITET KOMMUN 2017-2012

Inkl. pensionsförpliktelse inom linjen, procent

EGET KAPITAL KOMMUN, 2017-2012

Mkr

NOTFÖRTECKNING

NOT 1 VERKSAMHETENS INTÄKTER

Koncernen	2017	2016	2015
Statsbidrag	91 341	126 844	71 251
Övriga bidrag	18 271	16 067	19 333
Barnomsorgsavgifter	8 609	7 847	7 593
Äldreomsorgsavgifter	25 692	25 048	23 531
Vatten- och renhållningsavgifter	76 313	72 363	70 899
Gransknings- och förättningsavgifter	9 285	9 708	10 467
Sjukförsäkringsavgift återbetalning	-	-	5 000
Hysesintäkter	61 860	60 406	58 413
Hamnavgifter	10 213	10 558	10 558
Försäljning av verksamhet	7 444	12 143	17 217
Tomtförsäljning	20 544	7 945	3 958
Reavinst försäljning av fastigheter	54	669	271
Övrigt	11 143	8 525	8 215
Summa	340 769	358 124	306 706

Tanums kommun	2017	2016	2015
Statsbidrag	91 341	126 844	71 251
Övriga bidrag	18 271	16 067	19 333
Barnomsorgsavgifter	8 609	7 847	7 593
Äldreomsorgsavgifter	25 692	25 048	23 531
VA- och renhållningsavg	52 198	50 427	51 369
AFA återbetalning	-	-	5 000
Hysesintäkter	16 694	16 493	15 936
Granskningsavgifter	9 285	9 708	10 467
Försälj. tjänster o verksamhet	7 444	12 143	17 217
Tomtförsäljning	37 357	7 945	3 958
Reavinst	54	631	31
Övrigt	17 205	15 897	14 024
Summa	284 149	289 051	239 711

NOT 2 VERKSAMHETENS KOSTNADER

Koncernen	2017	2016	2015
Personalkostnader	581 272	561 066	509 832
Material	55 738	53 251	47 453
Köpta tjänster	221 214	217 266	201 814
Bidrag	23 699	25 235	21 417
Pensionskostnader	46 598	42 239	38 336
Fastighetsskatt	912	832	764
Övrigt	26 103	25 548	24 625
Summa	955 535	925 436	844 240

Tanums kommun	2017	2016	2015
Personalkostnader	566 376	547 029	495 750
Material	44 292	42 357	36 560
Köpta tjänster	216 949	213 599	197 659
Bidrag	23 699	25 235	21 417
Pensionskostnader	45 829	41 508	37 584
Övrigt	8 092	9 601	9 090
Summa	905 238	879 329	798 059

NOT 3 AVSKRIVNINGAR

Avskrivningar sker enligt plan på ursprungligt anskaffningsvärde. Avskrivningstiden beräknas på anläggningens beräknade ekonomiska livslängd. Kommunen och koncernens bolag tillämpar komponentavskrivning.

Koncernen	2017	2016	2015
Inventarier	6 239	6 215	6 222
Fastigheter och anläggningar	56 828	54 965	50 809
Summa	63 068	61 179	57 031

Tanums kommun	2017	2016	2015
Inventarier	3 973	4 070	4 008
Fastigheter och anläggningar	46 858	45 823	43 301
Summa	50 831	49 893	47 309

NOT 4 SKATTEINTÄKTER

	2017	2016	2015
Preliminär skatteintäkt	533 416	504 785	483 980
Prognostiserad slutavräkning	-1 901	-2 045	-419
Summa	531 516	502 740	483 561

NOT 5 GENERELLA STATSBIIDRAG

	2017	2016	2015
Kommunal fastighetsavgift	39 752	36 406	34 680
Strukturbidrag	-	-	1 283
Bidrag inkomstutjämning	138 327	136 982	125 117
Avgift kostnadsutjämning	-17 101	-12 803	-14 141
Kostnadsutjämning för LSS	-5 875	-7 453	-8 877
Tillfälligt flyktingstatsbidrag	-	8 014	668
Övriga statsbidrag	12 089	-	929
Regleringsavgift	-123	-426	-478
Summa	167 068	160 720	139 182

NOT 6 FINANSIELLA INTÄKTER

Finansiella intäkter avser ränteintäkter och räntebidrag.

Koncernen	2017	2016	2015
Ränteintäkter	1 012	2 730	1 701
Summa	1 012	2 730	1 701

Tanums kommun	2017	2016	2015
Ränteintäkter	1 010	1 776	811
Borgensavgift	1 125	930	865
Summa	2 135	2 706	1 676

NOT 7 FINANSIELLA KOSTNADER

Finansiella kostnader avser räntekostnader samt finansiella kostnader på pensionsskulden.

Koncernen	2017	2016	2015
Räntekostnader på lån	21 491	21 869	20 924
Räntekostnader på pensionsskuld	228	68	119
Övrigt	463	300	292
Summa	22 182	22 237	21 334

Tanums kommun	2017	2016	2015
Räntekostnader på lån	12 956	12 889	12 344
Räntekostnader på pensionsskuld	228	68	119
Övrigt	463	300	292
Summa	13 647	13 257	12 755

NOT 8 JUSTERINGSPOSTER KASSAFLÖDESRAPPORT

Koncernen	2017	2016	2015
LÖPANDE VERKSAMHETEN			
Justering för ej likviditetspåverkande poster	79 203	62 466	38 336
Avskrivningar	62 974	61 140	57 031
Extra inbet. pensionsskuld efter 9801	-	-125	-11 055
Avsätt pensionsskuld inkl. särskild löneskatt	-50	-509	-2 682
Avs återställande tipp	2 702	-	-
Minskning av avsättningar pga utbetalningar	3 731	7 803	-4 729
Förändring resultatfond VA	-5 546	-4 404	2 644
Reavinst vid försäljning av anl. tillg	-1 043	-135	-209
Periodiserade anslutningsavgifter	-	-	-3 523
Övrigt	16 435	-1 305	859

Tanums kommun	2017	2016	2015
LÖPANDE VERKSAMHETEN			
Justering för ej likviditetspåverkande poster	50 625	52 485	27 996
Avskrivningar	50 831	49 893	47 309
Reavinst/förlust samt nedskrivningar	-	-	31
Elcertifikat	-50	-125	-
Omklassifiering anläggning till omsättningstillgång	2 702	-509	-
Resultatfond VA förändring	3 731	-	2 644
Periodiserad anslutningsavgift	-5 546	7 803	-3 523
Avsättningar Tyft	-	-4 404	-4 729
Extra utbetalning pensionsskuld	-	-	-11 055
Förändring avsättningar exkl Tyft	-1 043	-174	-2 682

NOT 9 MARK, BYGGNADER OCH TEKNISKA ANLÄGGN.

Koncernen	2017	2016	2015
Anläggningar för avg. finansierad verksamhet			
Vatten- och avloppsverk	390 084	382 731	347 191
Industrifastigheter	12 484	11 854	10 208
Hamnar	32 354	33 236	22 683
Hyresfastigheter	413 201	377 856	344 959
Summa avgiftsfinansierad verksamhet	848 123	805 677	725 040
Anläggningar för skattefinansierad verksamhet			
Förvaltningsfastigheter	15 891	16 932	18 380
Skolfastigheter	84 284	88 014	85 364
Förskolor/daghem	24 405	19 285	19 987
Servicehus	90 165	94 164	89 623
Brandstationer	5 092	5 419	5 898
Gator och vägar	90 007	78 114	78 343
Markreserv	70 129	66 784	58 725
Anläggningar under uppförande	38 313	41 443	57 519
Övrigt	51 122	52 768	63 671
Summa skattefinansierad verksamhet	469 407	462 923	477 509
Summa	1 317 531	1 268 600	1 202 549

Ingående anskaffningsvärde	1 855 960	1 740 925	1 628 232
Årets anskaffningar	109 174	124 884	127 932
Årets utrangeringar	-	-9 849	-11 012
Omföringar	-3 474	-	-4 227
Utgående anskaffningsvärde	1 961 660	1 855 960	1 740 925
Ingående ackumulerade avskrivningar	-537 430	-486 282	-435 499
Årets avskrivningar	-56 769	-51 384	-50 782
Årets utrangeringar	-	235	-
Utgående ackumulerade avskrivningar	-594 199	-537 430	-486 281
Ingående ackumulerade nedskrivningar	-49 930	-52 094	-52 094
Årets nedskrivningar	-	2 164	-
Utgående ackumulerade nedskrivningar	-49 930	-49 930	-52 094
Bokfört värde	1 317 531	1 268 600	1 202 549

Tanums kommun	2017	2016	2015
Anläggningar för avg. finansierad verksamhet			
Vatten- och avloppsverk	390 084	382 731	347 191
Industrifastigheter	5 392	5 263	3 612
Hamnar	24 207	24 283	22 683
Hyresfastigheter	11 596	12 355	12 290
Summa avgiftsfinansierad verksamhet	431 279	424 631	385 775

Anläggningar för skattefinansierad verksamhet			
Förvaltningsfastigheter	15 891	16 932	18 380
Skolfastigheter	84 284	88 014	85 364
Förskolor/daghem	24 405	19 285	19 987
Servicehus	90 165	94 164	89 623
Brandstationer	5 092	5 419	5 898
Gator och vägar	90 007	78 114	78 343
Markreserv	70 129	66 784	58 725
Anläggningar under uppförande	38 313	41 443	57 519
Övrigt	52 665	54 582	56 260
Summa skattefinansierad verksamhet	470 951	464 737	470 098
Summa	902 229	889 368	855 873

Ingående anskaffningsvärde	1 342 422	1 263 168	1 177 246
Årets anskaffningar	62 361	79 354	89 670
Årets utrangeringar	-	-99	-106
Omföringar	-2 702	-	-3 642
Utgående anskaffningsvärde	1 402 082	1 342 422	1 263 168
Ingående ackumulerade avskrivningar	-442 451	-396 691	-353 416
Årets avskrivningar	-46 799	-45 793	-43 275
Årets utrangeringar	-	33	-
Utgående ackumulerade avskrivningar	-489 250	-442 451	-396 691
Ingående ackumulerade nedskrivningar	-10 603	-10 603	-10 603
Årets nedskrivningar	-	-	-
Utgående ackumulerade nedskrivningar	-10 603	-10 603	-10 603
Bokfört värde	902 229	889 368	855 873

NOT 10 MASKINER OCH INVENTARIER

Koncernen	2017	2016	2015
Ingående anskaffningsvärde	76 242	70 536	65 512
Årets anskaffningar	10 642	7 387	7 289
Årets utrangeringar	-1 243	-1 681	-2 266
Utgående anskaffningsvärde	85 641	76 242	70 536
Ingående ackumulerade avskrivningar	-52 822	-47 605	-42 956
Årets avskrivningar	-6 298	-6 245	-6 249
Årets utrangeringar	1 216	1 028	1 600
Utgående ackumulerade avskrivningar	-57 904	-52 822	-47 605
Ingående ackumulerade nedskrivningar	-60	-60	-60
Årets nedskrivningar	0	0	0
Utgående ackumulerade nedskrivningar	-60	-60	-60
Bokfört värde	27 677	23 359	22 870

Tanums kommun	2017	2016	2015
Ingående anskaffningsvärde	48 893	45 601	40 666
Årets anskaffningar	7 812	3 292	4 935
Årets utrangeringar			
Utgående anskaffningsvärde	56 705	48 893	45 601
Ingående ackumulerade avskrivningar	-35 947	-31 847	-27 813
Årets avskrivningar	-4 032	-4 100	-4 034
Årets utrangeringar			
Utgående ackumulerade avskrivningar	-39 979	-35 947	-31 847
Ingående ackumulerade nedskrivningar	0	0	0
Årets nedskrivningar	-	-	-
Utgående ackumulerade nedskrivningar	0	0	0
Bokfört värde	16 726	12 946	13 754

NOT 11 FINANSIELLA ANLÄGGNINGSTILLGÅNGAR

Koncernen	2017	2016	2015
Aktier	310	310	310
Andelar	11 466	11 726	11 518
Långfristig utlåning	6 727	5 219	5 479
Summa	18 502	17 255	17 308

Tanums kommun	2017	2016	2015
Aktier	24 610	24 610	24 610
Andelar	11 375	11 375	11 425
Långfristig utlåning	6 727	5 219	5 479
Summa	42 712	41 204	41 515

NOT 12 FORDRINGAR

Koncernen	2017	2016	2015
Vatten och renhållning	20 462	22 772	6 310
Barnomsorgsavgifter	1 280	890	989
Äldreomsorgsavgifter	3 297	3 379	3 045
Hyror och arrenden	2 556	2 564	2 142
Statsbidragsfordringar	600	261	163
Moms	10 015	6 042	6 298
Skatteintäkter	42 973	39 254	34 537
Förutbetalda kostnader	1 840	2 517	1 643
Migrationsverket upplupna intäkter	4 571	30 106	16 908
VG regionen upplupna intäkter	-	3 329	3 119
Förskringskassan upplupna intäkter	5 331	-	-
Övriga upplupna intäkter	6 793	7 773	5 833
Övrigt	5 673	17 089	9 128
Summa	105 392	135 976	90 116

Tanums kommun	2017	2016	2015
Vatten och renhållning	15 804	17 705	1 779
Barnomsorgsavgifter	1 280	890	989
Äldreomsorgsavgifter	3 297	3 379	3 045
Statsbidragsfordringar	600	261	163
Moms	10 006	5 958	6 177
Skatteintäkter	42 973	39 254	34 537
Förutbetalda kostnader	1 614	2 287	1 104
Migrationsverket upplupna intäkter	4 571	30 106	16 908
VG regionen upplupna intäkter	-	3 329	3 119
Förskringskassan upplupna intäkter	5 331	-	-
Övriga upplupna intäkter	4 448	5 051	5 693
TBAB vindkraftverk	-	24	431
RAMBO vindkraftverk	-	-13	53
THAB koncernkonto	1 085	3 770	4 337
TBAB koncernkonto	-	4 353	-
Övrigt	6 804	13 133	8 878
Summa	97 814	129 487	87 215

NOT 13 KASSA OCH BANK

Beloppet utgör summan av kassa, bank och lätt realiserbara medelsplaceringar.

Koncernen	2017	2016	2015
Kassa	131	38	36
Plusgiro	79	606	-
Bank	56 065	43 184	36 491
Utnyttjande av checkkredit	0	0	0
Summa	56 275	43 827	36 527

Tanums kommun	2017	2016	2015
Kassa	24	26	25
Plusgiro	79	606	-
Kommunens del i koncernkonto	48 035	39 820	32 609
THAB:s del i koncernkonto	-1 085	-3 770	-4 337
TBAB:s del i koncernkonto	1 348	-4 353	612
Utnyttjande av checkkredit	0	0	0
Summa	48 400	32 328	28 908

NOT 14 EGET KAPITAL

Koncernen	2017	2016	2015
Ingående eget kapital	406 360	391 775	382 856
-varav resultatutjämningsreserv	15 000	15 000	15 000
Justering rättelse VA resultatfond	-	-	428
Insatsemission/utdelning	-	-	826
Årets resultat	-347	14 638	7 665
Utgående eget kapital	406 014	406 413	391 775

Rörelsekapital	-5 948	15 904	-24 521
Anläggningskapital	411 963	390 456	416 296
Totalt	406 014	406 360	391 775

Tanums kommun	2017	2016	2015
Ingående eget kapital	380 439	367 702	360 389
-varav resultatutjämningsreserv	15 000	15 000	15 000
Justering rättelse VA resultatfond	-	-	428
Insatsemission Kommuninvest	-	-	878
Årets resultat	15 153	12 737	6 007
Utgående eget kapital	395 592	380 439	367 702

Rörelsekapital	142	24 735	-21 910
Anläggningskapital	395 450	355 704	389 612
Totalt	395 592	380 439	367 702

NOT 15 AVSÄTTNINGAR PENSIONSSKULD

Redovisning av pensionsskulden regleras i den kommunala redovisningslagen. Den del av pensionsskulden som uppkommit före 1998 ska redovisas som ansvarsförbindelse. Kommunens ansvarsförbindelse för pensionsförpliktelser till personalen uppgår till 242 884 tkr inklusive löneskatt för 2017. Samtliga åtaganden för pensioner är återlånade av kommunen. Ingen extern placering är gjord.

Koncernen	2017	2016	2015
Kommunens pensionsskuld exkl ansvarsförbindelse	13 628	14 670	14 844
Övriga avsättningar	3 952	4 154	3 604
Obeskattad reserv	4 250	4 462	6 297
Summa avsättningar	21 831	23 286	24 745

Tanums kommun	2017	2016	2015
PENSIONSÅTAGANDE			
IB pensionsförpliktelser	14 670	14 844	28 581
Pensionsutbetalningar	-641	-569	-542
Nyintjänad pension	175	1 061	479
Ränte- och basbeloppsuppräknings	205	48	-22
Förändring av löneskatt	-203	-34	-2 682
Ändringar av försäkringstekniska grunder	-	-	-
Övrigt	-577	-679	-10 969
Utgående pensionsavsättning	13 628	14 670	14 844
Ingående ansvarsförbindelse	248 574	256 144	261 564
Pensionsutbetalningar	-8 979	-7 764	-8 004
Nyintjänad pension	-203	923	845
Ränte- och basbeloppsuppräknings	4 895	2 014	859
Förändring av löneskatt	-1 111	-1 478	-1 058
Övrigt	-1 709	-1 265	1 938
Ändringar av försäkringstekniska grunder	1 417	-	-
Ansvarsförbindelse	242 884	248 574	256 144
ÅTERLÅNADE MEDEL	256 512	263 244	270 988
Aktualiseringsgrad	98,0%	98,0%	98,0%
Överskottsfond hos Skandia	395	100	63

ÖVRIGA AVSÄTTNINGAR

IB återställande av avfallsdeponi	0	0	4 729
Minskning av avsättningar pga utbetalningar	0	0	-4 729
Ny avsättning	0	0	0
UB återställande av avfallsdeponi	0	0	0
Summa avsättningar Tanums kommun	13 627	14 670	14 844

NOT 16 LÅNGFRISTIG SKULD

Kommunens långfristiga skuld består dels av lån hos bankinstitut, anslutningsavgifter från VA-kollektivet, VA resultatfond samt periodiserade investeringsbidrag. Kommun och bolag använder endast ränteswappar som finansiellt instrument för att säkra ränterisk. Nedan görs en beskrivning av vilka säkringsrelationer avseende swappar som fanns utestående på balansdagen. Varken kommun eller bolag har förtidsinlöst eller förlängt några swapkontrakt under perioden. Kommun och bolag har upprättat en dokumentation av säkringsredovisningen. Kommunens totala swapkontrakt kan matchas mot lån vars ränta sätts mot STIBOR även om denna är lägre än noll, vilket innebär att säkring föreligger även vid negativ STIBOR.

Koncernen	2017	2016	2015
Handelsbanken	40 000	110 000	110 000
SEB	70 000	-	-
Kommuninvest	670 560	645 000	585 000
Övrigt	149 357	140 472	106 686
Summa	929 917	895 472	801 686

De långfristiga lånen förfaller till räntejustering enligt följande:

0-1 år	262 029
1-2 år	0
2-5 år	181 164
5-10 år	486 724
Summa	929 917

Derivat

Nominell nettovolym swapkontrakt	665 000
Övervärde swappar 2017-12-31	1 784
Undervärde swappar 2017-12-31	-46 761
Marknadsvärde 2017-12-31	-44 977

Genomsnittsränta inklusive derivat	3,04%
Genomsnittsränta exklusive derivat	0,07%
Räntebindning inklusive derivat	5,26 år
Räntebindning exklusive derivat	0,34 år

Motparter swapkontrakt	2017	2016	2015
Nordea	15 000	15 000	15 000
SEB	435 000	335 000	335 000
Swedbank	215 000	215 000	215 000
Summa	665 000	565 000	565 000

Tanums kommun	2017	2016	2015
Handelsbanken	40 000	40 000	40 000
Kommuninvest	365 560	395 000	360 000
Övrigt	147 029	138 144	106 686
-Periodiserade anslutningsavgifter	121 382	116 484	92 915
-VA resultatfond	13 750	10 020	2 216
-Periodiserade investeringsbidrag	11 897	11 640	11 555
Summa	552 589	573 144	506 686

Förfall till räntejustering enligt följande:

0-1 år	152 029
1-2 år	0
2-5 år	110 000
5-10 år	290 560
Summa	552 589

Derivat

Nominell nettovolum swapkontrakt	385 000
Övervärde swappar 2017-12-31	897
Undervärde swappar 2017-12-31	-28 273
Marknadsvärde 2017-12-31	-27 376
Genomsnittsränta inklusive derivat	3,33%
Genomsnittsränta exklusive derivat	0,07%
Räntebindning inklusive derivat	5,93 år
Räntebindning exklusive derivat	0,52 år

Motparter swapkontrakt

	2017	2016	2015
SEB	285 000	285 000	235 000
Swedbank	100 000	100 000	100 000
Summa	385 000	385 000	335 000

NOT 17 KORTFRISTIGA SKULDER

Koncernen	2017	2016	2015
Preliminär skatt, dec	9 346	8 984	8 182
Arbetsgivaravgift, dec	11 185	10 791	9 859
Semesterlöneskuld	35 452	34 474	34 002
Leverantörsskulder	28 450	38 016	31 044
Upplupna kostnader	28 315	24 876	24 294
Förutbetalda skatteintäkt	4 466	2 566	8 878
Förinbetalda intäkter	12 817	6 238	12 280
Årets intjänade pensioner inkl löneskatt	25 914	23 734	21 180
Säkerhet exploateringsavtal	2 469	2 159	-
Övrigt	15 134	17 864	7 984
Summa	173 547	169 701	157 703

Tanums kommun	2017	2016	2015
Preliminär skatt, dec	9 239	8 854	8 079
Arbetsgivaravgift, dec	11 067	10 664	9 711
Semesterlöneskuld	35 240	34 270	33 714
Leverantörsskulder	25 214	27 270	27 380
Upplupna kostnader	21 538	20 329	19 550
Förinbetalda intäkter	5 678	4 316	9 982
Förutbetalda skatteintäkt	4 466	2 566	8 878
Årets intjänade pensioner inkl löneskatt	25 497	23 484	20 903
Kommunens skuld till TBAB	1 348	-	612
Säkerhet exploateringsavtal	2 469	2 159	-
Övrigt	9 581	8 651	5 122
Summa	151 336	142 562	143 931

NOT 18 STÄLLDA PANTER OCH ANSVARSFÖRBINDELSER

Förvaltade stiftelser och deponerade medels kapital uppgick till 1 500 tkr. Kommunens förlustansvar för egna hem var den 31 december 2017 73 tkr vilket är 40 procent av den totala låneskulden 183 tkr. Kommunen har beslutat om borgenåtagande för kooperativet Hogslätts vänboende med 2 500 tkr, hela beloppet utnyttjas. Kommunens borgensåtagande till Tanums Bostäder AB var 375 000 tkr. Enligt beslut i kommunfullmäktige uppgår Tanums Bostäder AB:s möjligheter att uppta lån med borgen från Tanums kommun till 445 000 tkr och för Tanums Hamnar AB till 10 000 tkr.

Tanums kommun har i september 1994 ingått en solidarisk borgen såsom för egen skuld för Kommuninvest i Sverige AB:s samtliga förpliktelse. Samtliga kommuner som per 31 december 2016 var medlemmar i Kommuninvest har ingått likalydande borgensförbindelser. Mellan samtliga medlemmar i Kommuninvest ekonomisk förening har ingåtts ett regressavtal som reglerar fördelningen av ansvaret mellan medlemskommunerna vid ett eventuellt ianspråktagande av ovan nämnd borgensförbindelse. Enligt regressavtalet ska ansvaret fördelas dels i förhållande till storleken på de medel som respektive medlemskommun lånat av Kommuninvest i Sverige AB, dels i förhållande till storleken på medlemskommunernas respektive insatskapital i Kommuninvest ekonomisk förening. Vid en uppskattning av den finansiella effekten av Tanums kommuns ansvar enligt ovan nämnd borgensförbindelse, kan noteras att per 31 december 2017 uppgick Kommuninvest i Sverige AB:s totala förpliktelse till 342 483 929 484 kronor och totala tillgångar till 349 243 746 321 kronor. Kommunens andel av de totala förpliktelseerna uppgick till 701 145 964 kronor och andelen av de totala tillgångarna uppgick till 716 025 682 kronor.

	2017	2016	2015
Förlustansvar för egna hem	73	73	270
Borgensåtagande Tanums Bostäder AB	375 000	320 000	295 000
Borgensåtagande kooperativ Hogslätts vänboende	2 500	-	-

Tanums kommun hyr kontorslokaler i Tedacthuset. Avtalstiden är 20 år med möjlighet att säga upp avtalet efter tio respektive 15 år. Avtalet är att se som operationell leasing eftersom leasingperioden inte omfattar objektets ekonomiska livslängd. Därutöver har kommunen operationell leasing av fordon.

	2018	2019-2022	2023-2025
Leasingavgifter Tedacthuset	3 338	13 352	7 511
Leasingavgifter bilar	2 825	2 397	-

NOT 19 SJUKFRÅNVARO

Sjukfrånvaron har ökat från 6,0 procent till 6,4 procent.

SJUKFRÅNVARO						
procent	KS	TN	MBN	BUN	ON	Totalt
> 59 dagar	3,8	1,9	1,4	3,4	2,8	3,0
< 59 dagar	1,2	2,1	3,9	3,0	4,1	3,4
Totalt	5,0	4,0	5,3	6,4	6,9	6,4

Sjukfrånvaron är högre bland kvinnor än bland män. Lägst är sjukfrånvaron bland män mellan 30-49 år.

SJUKFRÅNVARO (procent av avtalad tid)						
	2017		2016		2015	
	män	kvinnor	män	kvinnor	män	kvinnor
0-29 år	3,7	5,3	2,4	4,7	3,7	3,0
30-49 år	2,7	7,3	3,4	7,2	6,1	7,9
50-65 år	3,7	7,6	4,0	6,8	2,6	7,3
Totalt	3,3	7,1	3,5	6,7	3,9	7,1

LÅNGTIDSSJUKFRÅNVARO

De långa sjukskrivningarna, längre än 59 dagar, har minskat något under 2017 jämfört med 2016. Av den totala sjukfrånvaron utgör de långa sjukskrivningarna cirka 47 procent.

SJUKFRÅNVARO (Andel långtidssjukskrivna av total sjukfrånvaro)				
	2017	2016	2015	2014
0-29 år	18,1	20,4	9,7	15,2
30-49 år	50,2	52,1	54,8	49,8
50-65 år	49,6	49,1	51,9	56,1
Totalt	47,1	48,1	51,3	51,1

DRIFTREDOVISNING

Kommunens redovisar ett resultat på 15,2 mkr vilket innebär ett budgetöverskott med 10,8 mkr. Nämndernas samlade resultat är ett underskott mot budget som uppgår till -15,7 mkr. Samtliga nämnder förutom kommunstyrelsen redovisar underskott i bokslut 2017.

Belopp i tkr	Budget för perioden			Redovisning			Budgavvikelse		
	Intäkter	Kostnader	Netto	Intäkter	Kostnader	Netto	Intäkter	Kostnader	Netto
Kommunstyrelsen	28 173	-79 046	-50 873	35 079	-83 698	-48 619	6 906	-4 652	2 254
Tekniska nämnden	155 879	-184 995	-29 116	158 622	-189 364	-30 742	2 743	-4 369	-1 626
Miljö- och byggnadsnämnden	22 696	-30 717	-8 021	20 966	-30 974	-10 007	-1 730	-257	-1 986
Barn- och utbildningsnämnden	53 865	-363 218	-309 353	59 648	-372 112	-312 464	5 783	-8 894	-3 111
Omsorgsnämnden	153 092	-443 824	-290 732	159 695	-461 318	-301 623	6 603	-17 494	-10 891
Kommunrevisionen	-	-857	-857	50	-1 255	-1 205	50	-398	-348
Summa nämndsverksamhet	413 705	-1 102 657	-688 952	434 061	-1 138 721	-704 659	20 356	-36 064	-15 707
Pensionskostnader	-	-44 400	-44 400	-	-45 720	-45 720	-	-1 320	-1 320
Semesterskultsförändring o timvik dec	-	-	-	-	-929	-929	-	-929	-929
Kompletteringspension	28 300	-	28 300	28 892	-	28 892	592	-	592
Personalomkostnader	-	1 500	1 500	50	2 480	2 530	50	980	1 030
Kapitalkostnad	75 979	-	75 979	76 461	-	76 461	482	-	482
Tomtförsäljning	14 300	-	14 300	37 357	-3 395	33 962	23 057	-3 395	19 662
Avskrivningar	-	-50 200	-50 200	-	-50 831	-50 831	-	-631	-631
Ränta VA kollektiv	-	-3 000	-3 000	-	-4 139	-4 139	-	-1 139	-1 139
Kommunstyrelsens förfogande	-	-3 050	-3 050	-	-2 302	-2 302	-	748	748
Övrigt	-	-750	-750	61	-5 772	-5 712	61	-5 022	-4 962
Summa verksamhet	532 284	-1 202 557	-670 273	576 882	-1 249 328	-672 446	44 598	-46 771	-2 173
Skatteintäkter och generella statsbidrag	686 381	-	686 381	698 584	-	698 584	12 203	-	12 203
Finansnetto	-	-11 800	-11 800	2 134	-13 120	-10 985	2 134	-1 320	815
Summa efter finansiering	1 218 665	-1 214 357	4 308	1 277 600	-1 262 447	15 153	58 935	-48 090	10 845
Extraordinära poster	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Total	1 218 665	-1 214 357	4 308	1 277 600	-1 262 447	15 153	58 935	-48 090	10 845

Nämndernas underskott härleds främst till omsorgsnämnden som har ett budgetunderskott på 10,9 mkr. Kommunens totala budgetöverskott förklaras främst av försäljning av tomter för 34 mkr vilket innebär ett överskott med 19,7 mkr på tomtförsäljningar. Även skatteintäkter och statsbidrag redovisar överskott, 12,2 mkr, där främsta förklaringen är ökat invånarantal. Pensionskostnaderna ger ett underskott på 1,3 mkr. Finansnettot blev 0,8 mkr bättre än budgeterat beroende på lägre räntor än budgeterat. Kommunen har uppvisat positiva resultat under hela 2000-talet och därmed även klarat balanskravet. Det genomsnittliga resultatet för de senaste tio åren som andel av skatteintäkter och statsbidrag uppgår till 2,2 procent. Detta innebär att kommunen uppnår det ekonomiska målet för god ekonomisk hushållning som kommunfullmäktige fastställt.

KOMMUNSTYRELSEN

Kommunstyrelsens resultat uppgår till 2,3 mkr. Nettokostnaden för verksamheten har minskat med 1,4 mkr jämfört med 2016. Kommunstyrelsens löpande verksamhet bedrivs i princip inom av kommunfullmäktige tilldelad budget.

Kommunledningen, serviceenheterna och kommungemensam verksamhet redovisar överskott mot budget medan budgetavvikelsena för övriga verksamhetsområden är marginella.

En ny översiktsplan för Tanums kommun är antagen av kommunfullmäktige. Förutom framtagande av ÖP 2030 pågår översiktsplanering med Blå ÖP och Strukturbild Fyrbodalen. Dessutom pågår arbete med ett 60-tal olika detaljplaner. Planer som skapar möjlighet till nya bostäder och verksamhetsmark prioriteras. I Svenskt Näringslivs mätning av näringslivsklimatet i kommunerna får Tanum ett förbättrat betyg inom de flesta av de områden som mätningen omfattar. I rankningen som baseras på mätningen klättrar Tanum från plats 207 till plats 169.

Servicemätningen som gjordes under hösten 2017 visar att tillgängligheten per telefon ligger på 92 procent. Tanums kommun ligger på andra plats i landet när det gäller hur stor andel av medborgarna som får ett direkt svar på en fråga via telefon. Även tillgängligheten per e-post ligger på en hög nivå. Samtliga inkomna e-post i mätningen besvarades inom ett dygn.

Räddningstjänsten gjorde 334 utryckningar under året. Samtliga händelsetyper har minskat i jämförelse med 2016. Ett oljeutsläpp utanför Danmark har drabbat Tanums kust. Saneringsarbete pågick hela sommaren. Kostnaden för saneringsarbetet uppgick till cirka 1,5 mkr. Merparten av saneringskostnaden täcktes av bidrag från MSB.

Sjukfrånvaron har ökat och uppgick under året till 5,1 procent.

Kommunstyrelsens preliminära balanserade resultat den 31 december 2017 uppgår till 3,5 mkr.

TEKNISKA NÄMNDEN

Tekniska nämndens skattefinansierade verksamheter exklusive VA, renhållning och vindkraft redovisar ett underskott med 0,2 mkr. Det har under 2017 gjorts ett flertal större underhållsåtgärder på grusade parkeringsytor samt en grusad gång- och cykelväg i Grebbestad som har medfört ett underskott på gatuverksamheten. De ökade kostnaderna inom gata har täckts av ett överskott inom parkenheten som beror på försäljning av inventarier, bidrag från Västkuststiftelsen för strandstäd samt att snöröjningen inte har förbrukat tilldelade medel.

Vindkraft redovisar ett underskott med 1,4 mkr då energiskatteåterbetalningen från 2016 har skrivits ned. Vindkraftens ackumulerade resultat är ett underskott med 2,2 mkr.

VA-rådgivningsprojektet har gått med ett underskott under 2017 med -0,3 mkr. Totalt sett över projektet har det belastat tekniska nämnden med -0,1 mkr mot budgeterat 0,3 mkr. Övriga verksamheter följer i stort sett budget.

Innan avsättning till resultatfond redovisar VA ett överskott på 3,7 mkr, vilket är 1,0 mkr sämre än budget. Brukningsintäkterna avviker positivt mot budget med 1,2 mkr. Den nya VA-taxan som började gälla 1 juli innebar lägre intäkter men samtidigt har det tillkommit abonnenter under året så intäktsminskningen blev mindre än förväntat. Kostnaderna avviker negativt mot budget med 1,8 mkr. De två största avvikelserna är uppgradering av kommunikationsutrustning på VA-anläggningar samt många mindre grävarbeten. Resultatfonden uppgår den 31 december 2017 till 13,8 mkr.

Förvaltningens sjukfrånvaro uppgick för 2017 till 3,95 procent, vilket är lägst sjukfrånvaro bland förvaltningarna i kommunen. Antalet medarbetare som inte har haft någon sjukfrånvaro alls under året har minskat jämfört med 2016.

Tekniska nämndens preliminära balanserade resultat den 31 december 2017 uppgår till 3,0 mkr. Resultatfond för VA-verksamhet uppgår till 13,8 mkr.

MILJÖ- OCH BYGGNADSNÄMNDEN

Nämnden redovisar ett resultat som är 2,0 mkr sämre än budget. Intäkterna är lägre än budget för alla verksamheter förutom kalkning som har utförts i större omfattning än budgeterat. Intäktssviktens beror på personalomsättning, delvis vakanta tjänster samt att nya handläggare har en lägre debiteringsgrad i början av sin anställning då mycket tid går åt till introduktion och inläsning av ärenden. Kostnaderna är högre än budget. Avvikelsena är störst inom bygglov. För bygglov har bemanningen utökats under året för att upprätthålla verksamheten då två av fyra ordinarie bygglovshandläggare har sjukskrivits och en gått på föräldradledighet, men även för att klara av den tillfälligt ökade arbetsbelastningen som övergången till det nya verksamhetssystemet har medfört.

Insikts och Svenskt Näringslivs mätningar visar att servicenivån i förvaltningen behöver förbättras. Det finns även en stor mängd äldre ärenden som måste hanteras. Tillsyn utförs inte i den omfattning som regelverket kräver.

Rekrytering av personal har under senare år medfört yngre och relativt nyutexaminerad personal vilket är grupper med jämförelsevis hög rörlighet. Detta har lett till att förvaltningen under de senaste tre åren haft en hög personalomsättning. Sjukfrånvaron på förvaltningen ligger på 5,0 procent vilket är något lägre än för

kommunen som helhet och ungefär på samma nivå som 2016. Arbetsbelastningen och tidspressen på förvaltningens medarbetare upplevs som mycket hög och åtgärder behövs för att minska risken för arbetsrelaterad ohälsa. Det har blivit svårare att rekrytera handläggare med nödvändig kompetens.

Miljö- och byggnadsnämndens preliminära balanserade underskott den 31 december 2017 uppgår till 3,3 mkr.

BARN- OCH UTBILDNINGSNÄMNDEN

För 2017 gör barn- och utbildningsnämnden ett planerat underskott mot budget med 3,1 mkr. Nämnden har för 2017 fattat beslut om särskilda satsningar som finansieras genom det balanserade resultatet. Satsningen uppgår till 5,4 mkr och berör huvudsakligen förskola och grundskolan.

Nämndens kostnader har ökat med 27,7 mkr, 8,1 procent. Personalkostnaderna ökar med 9,8 procent, en hög kostnadsökning som bland annat orsakas av fortsatt ökning av barnantalet inom barnomsorgen samt personalåtgärder med anledning av de asylsökande eleverna i verksamheten.

Barn- och utbildningsnämnden har tagit ställning till särskilda satsningar inom ramen för det balanserade resultatet och för våren 2018 uppgår denna satsning till 2,4 mkr. Nämnden kommer utöver detta under våren att ta ställning till eventuella ytterligare satsningar inför hösten 2018.

Antalet anställda ökar med 37 personer jämfört med föregående år. Sjukfrånvaron i förvaltningen har ökat något jämfört med år 2016, från 5,8 till 6,4 procent, vilket är den högsta nivån under de senaste tio åren. Ett annat mått på hur personalen mår är andelen personer som inte har någon sjukdag alls. Denna andel redovisar en marginell ökning för 2017 och ligger över kommunens genomsnitt.

För verksamheter som redovisar över- och underskott gäller tillämpning av de ekonomiska styrprinciperna. Balanserade överskott kommer därför att vid behov tas i anspråk under 2018 av verksamheterna.

Barn- och utbildningsnämndens preliminära balanserade resultat den 31 december 2017 uppgår till 8,9 mkr.

OMSORGSNÄMNDEN

Omsorgsnämnden visar ett underskott med 10,9 mkr för 2017. Resultatet består av både under- och överskott inom de olika verksamheterna.

Det stora underskottet kan delvis förklaras av ett betydande intäktstapp. Under 2017 sjönk intäkterna med 19 procent, vilket motsvarar 38,0 mkr. Av de minskade intäkterna är 36,3 mkr hänförliga till flyktingverksamheten. Antalet ensamkommande barn och unga som varit placerade i kommunen har sjunkit kraftigt och så även ersättningen från Migrationsverket.

Individ- och familjeomsorgen redovisar ett underskott på totalt 6,3 mkr. Det största underskottet visas för placering av barn och unga med -3,4 mkr, vilket beror på att volymerna och behovet har ökat. Försörjningsstödet visar ett underskott på 1,4 mkr, antalet flerbarnshushåll och antalet hushåll som är långtidsberoende av ekonomiskt bistånd har ökat. Kostnaderna för insatser för vuxna har minskat med 0,9 mkr jämfört med 2016, ett resultat av aktivt arbete med att ersätta institutionsplaceringar med familjehemsvård eller socialt boende.

Integration- och flyktingverksamheten som tidigare år har

uppvisat stora överskott redovisar 2017 ett underskott på 8,4 mkr. Ett nytt ersättningssystem med lägre nivåer och ett minskat antal ensamkommande barn och ungdomar har lett till underskottet. Under året har två boenden för barn och unga avvecklats. Kostnaderna för uppsagd personal och hyror har funnits kvar under hela året och fortsatt belastat resultatet. Inom flyktingverksamheten som avser mottagandet av vuxna och familjer har inflyttning av individer skett tidigare under året än beräknat och därför har en högre ersättning från staten utgått och verksamheten visar ett positivt resultat.

Funktionshinderverksamheten uppvisar ett underskott med 1,7 mkr, vilket beror på ökade kostnader för köp av plats inom LSS och inom psykiatrin. Verksamhetens verkställande delar har effektiviserats och visar på ett positivt resultat med 1,8 mkr. Det största överskottet visar daglig verksamhet med 1,1 mkr. Under året har ett nytt boende för barn startats, och externa placeringar har avslutats.

Äldreomsorgen och hälso- och sjukvård uppvisar totalt ett överskott på 2,6 mkr. Hälsa-, sjukvård och rehabilitering uppvisar det största överskottet på 1,5 mkr. En avdelning med åtta platser har öppnats på Tärnegården under året. Antalet beviljade timmar i hemtjänstens verkställighet har gått ned vilket medfört ett negativt resultat. Det beror på öppnandet av platser på Tärnegården samt färre antal ansökningar. Samtidigt uppvisar biståndsenheten ett positivt resultat och totalt har hemtjänsten ett överskott på 0,6 mkr.

Kostenheten redovisar ett positivt resultat på 0,9 mkr. Överskottet beror på ökade intäkter till följd av fler sålda portioner, dels till gymnasieskolan Futura där man har serverat lunch för en kockutbildning under hösten och dels till det nyöppnade boendet på Tärnegården med fler heldygnsportioner. Det ökade antalet elever inom skolan har medfört att antalet serverade luncher blivit högre än beräknat. Beslutet att tillfälligt upphöra med inköp av ekologiskt livsmedel när de är dyrare har också bidragit till det positiva resultatet.

Vid 2017 års slut hade omsorgsförvaltningen 584 tillsvidareanställda medarbetare att jämföra med 597 under 2016. Andelen heltidsanställda var vid årets slut 29,5 procent. Sedan 2014 har andelen heltidsanställda ökat med 3,5 procent. Under 2017 fortsatte förvaltningens långsiktiga arbete med att minska sjukfrånvaron. Under 2017 var det 213 av förvaltningens 597 medarbetare som inte hade någon sjukfrånvaro alls. Den genomsnittliga sjukfrånvaron var 6,8 procent, en ökning med 0,1 procent jämfört med 2016. Ökningen har skett för långtidssjukskrivna.

Omsorgsnämndens preliminära balanserade resultat den 31 december 2017 uppgår till -4,5 mkr.

REVISION

Kommunrevisionen redovisar ett underskott mot budget med 0,3 mkr. Under året har kommunrevisionen genomfört löpande granskningar av räkenskaper och verksamhet. Granskning har vidare skett av delårsrapporter och årsredovisning utifrån god redovisningssed och bestämmelserna om god ekonomisk hushållning. Den granskning som gjorts utifrån risk- och väsentlighetsanalys för 2017 är biståndsbedömning avseende ekonomiskt bistånd inom omsorgen, systematiskt kvalitetsarbete i grundskolan samt uppföljning av granskningar som genomförts 2013-2015.

Revisorerna har genom uppföljningsmöten och på annat sätt granskat nämndernas verksamhet.

Kommunrevisionens preliminära balanserade resultat den 31 december 2017 uppgår till 1,0 mkr.

FRAMTID

Resultatet i budget 2018 förbättras till 14,1 mkr vilket innebär att det budgeterade resultatet uppfyller det av kommunfullmäktige fastställda målet för god ekonomisk hushållning. Ett bra resultat behövs bland annat för att finansiera de investeringar som är nödvändiga för en fortsatt positiv utveckling i Tanum. Intäkterna från tomtförsäljning beräknas uppgå till 12,2 mkr. Budgeten för 2018 innebär en oförändrad kommunal skattesats på 21,56 kronor. Skatteintäkter och generella statsbidrag beräknas öka med 38 mkr jämfört med budget 2017. Ökningen beror främst på minskade avgifter för kostnadsutjämning, ökade intäkter från fastighetsavgiften, ökade generella statsbidrag samt ett ökat invånarantal. Investeringarna uppgår till 131 mkr i 2018 års budget. Totalt för perioden 2018-2020 uppgår investeringsvolymen till cirka 500 mkr varav 225 mkr avser VA-verksamhet. Utöver investeringsbudget för 2018 så tillkommer tidigare beslutade men ej genomförda investeringar på cirka 90 mkr. Investeringsvolymen de senaste åren har gjort att låneskulden ökat. 2018 års budget innebär att låneskulden till kreditinstitut ökar upp till 515 mkr. På sikt är det viktigt att kunna internfinansiera investeringsverksamheten för att inte ökade räntekostnader ska ta en för stor del av det tillgängliga verksamhetsutrymmet i anspråk. En hög upplåning innebär också en exponering vid framtida räntehöjningar.

INVESTERINGSREDOVISNING

2017 års bruttoinvesteringar uppgick till 71,8 mkr. VA-investeringar utgjorde 24,0 mkr, investeringar i gator och parker 9,2 mkr samt fastigheter 18,8 mkr. Investeringar i exploateringsverksamhet har gjorts med totalt 9,9 mkr, varav 5,4 mkr utgjorde utgifter för detaljplaner. Investeringar i hamnanläggningar uppgick till 2,1 mkr. Inköp av inventarier uppgick till 5,7 mkr. Under året har investeringsbidrag erhållits med 0,9 mkr.

Beslutade men ej genomförda investeringar uppgår i bokslut 2017 till cirka 95 mkr, varav ej genomförda VA-investeringar utgör 45,6 mkr, fastigheter 9,5 mkr och investeringar inom gator och parker 16,9 mkr.

Om investeringarna helt ska kunna egenfinansieras med kommunbidrag får de inte överstiga cirka 65 mkr. VA-investeringarna finansieras till del genom anslutningsavgifter från nya VA-abonnenter. Den del av investeringarna som inte finansieras med egna medel eller genom anslutningsavgifter måste externfinansieras genom upplåning. Årets totala investeringar i anläggningstillgångar uppgår till 71,8 mkr. Förinbetalda anslutningsavgifter har finansierat VA-investeringar med 11,1 mkr. På grund av ej genomförda investeringar samt lägre fordringar har upplåningen från kreditinstitut minskat med 45,0 mkr under 2017.

Större investeringsprojekt inom respektive område under 2017 har varit:

VATTEN OCH AVLOPPSANLÄGGNINGAR

Sanering och omläggning av VA-ledningar

Arbetet med att minska mängden ovidkommande vatten i spillvattensystemet och säkerställa distributionen av dricksvatten fortsätter. Totalt har 3,4 mkr investerats under året i sanering och omläggning av VA-ledningar. Ledningsnätet i Heestrand är delvis äldre och har ett bristfälligt utbyggt dagvattensystem. Arbeta har utförts med att minska mängden dagvatten från området Alebacken. Efter åtgärderna förväntas bräddningen från berörda pumpstationer minska.

Vid Bodalsverket har kommunen anlagt dagvattenkulvert samt ledningar och asfaltering till spolplats. Vid Byvägen i Östad har omläggning gjorts av vattenledning och del av spillvattennätet.

Under 2017 har totalt 0,7 mkr investerats i åtgärder för vattenförsörjning. Inför årets högsäsong anlades ytterligare en delsträcka med ny, grövre vattenledning mellan Hamburgsund och Slottet för att öka kapaciteten ut mot Slottet-Heestrandområdet.

Utbyggnad Tanumshede vattenverk

För att möta kommande behov av vattenförsörjning i kommunen behöver vattenverket i Tanumshede byggas ut. Projektet är högt prioriterat. Utgiften under 2017 var 1,9 mkr och total budget uppgår till 75,0 mkr. Utbyggnaden beräknas vara klar under vintern 2019/20.

Högvattenreservoar Hamburgsund

Med syfte att förstärka vattenförsörjningen i området Hamburgsund-Heestrand har en högvattenreservoar på 1 200 m³ anlagts i Hamburgsund. Under 2017 har det investerats 5,1 mkr. Anläggningen var färdigställd i juni 2017. Total utgift uppgår till cirka 6,5 mkr.

Belopp i tkr

PROJEKT	UTGIFT 2017	UTGIFT TOTALT	BUDGET TOTALT
Omläggning VA-ledningar	2 107	3 607	6 483
Sanering ledn. ovidkommande vatten	1 251	4 156	8 566
Vattenförsörjning	683	1 779	9 827
Omvandlingsområden	360	31 943	44 715
Tanumshede vattenverk	1 941	3 039	5 000
Högvattenreservoar Hamburgsund	5 131	6 599	8 432
Överföringsledn. vatten Havstensund	2 647	2 773	4 600
Gerlesborgs avloppsreningsverk	179	179	6 300
Övrigt	9 652	19 343	25 130
VA-anläggningar	23 951	73 419	119 052
Gång- och cykelbanor	1 897	2 115	4 921
Utbyte belysningsarmaturer	2 546	3 766	4 121
Vägbeläggningar	2 456	4 456	4 329
Parken och Affärsvägen Tanumshede	151	317	7 300
Västra vägen	0	395	5 000
Övrigt	2 145	8 630	10 907
Gator och trafik	9 195	19 679	36 578
Förbättringsåtgärder fastigheter	8 044	15 196	17 468
LSS-boenden för barn	4 376	4 670	5 200
Övriga omsorgsfastigheter	2 145	4 055	10 322
Skolfastigheter	4 227	12 360	12 400
Övrigt	0	561	1 000
Fastigheter	18 792	36 842	46 390
Lekplatser	1 311	1 368	1 990
Badplatser	906	1 189	5 341
Övrigt	29	32	1 700
Övriga investeringar	2 246	2 589	9 030
Detaljplaner	5 449	5 449	8 000
Exploateringsverksamhet	4 283	18 613	23 659
Markköp	193	468	800
Exploatering	9 925	24 530	32 459
Hamnar	2 073	2 073	5 000
Inventarier	5 662	9 250	14 720
TOTALT	71 843	168 382	263 229

Överföringsledning vatten Havstensund

En ny grövre huvudvattenledning har anlagts mellan Havstensund och Resö och färdigställdes i maj månad. Total utgift uppgår till cirka 2,8 mkr.

FASTIGHETER

Förbättringsåtgärder fastigheter

Under 2017 har det investerats sammanlagt 8,1 mkr i olika förbättringsåtgärder i kommunens fastigheter. På Kalkåslidens äldreboende har åtgärder gjorts avseende fuksanering samt ytskiktarbete. På Tärnegårdens äldreboende har man bytt entrépartier, samt genomfört underhåll på avdelningen Park. På Östanvinds äldreboende har man bytt delar av ytskikt efter vattenläcka.

LSS-boende för barn

Under 2017 har det investerats 4,4 mkr i om- och tillbyggnation av en fastighet i Tanumshede till LSS-boende för barn. Total budget uppgår 5,2 mkr.

Omsorgslokaler

Investering i övriga omsorgslokaler har gjorts under året med totalt 2,1 mkr, varav brandskyddsåtgärder på Tärnegården och Östanvind, 1,7 mkr.

Skollokaler

Under 2017 har det investerats 4,2 mkr i skollokaler. Bland annat har det genomförts större insatser på Lisabackens förskola med tilläggsisolering, ny fasad och fasadmålning.

GATOR OCH PARKER

Asfaltering av kommunala gator har gjorts i Tanumshede, Grebbestad, Hamburgsund och Fjällbacka. Dessutom bussvändlinga/bushållplats i Kämpersvik. Investeringsutgiften under 2017 har uppgått till 2,5 mkr.

Under 2017 har 2,5 mkr investerats i utbyte av belysningsarmaturer, samt översyn av belysningsanläggningen i Sövall/Krossekärr/Grönemad och Resö.

Tanums kommun har medfinansierat ombyggnad korsningen Apoteksvägen/Affärsvägen med totalt 1,7 mkr.

Under 2017 har en ny gång- och cykelväg byggts utmed Talldungevägen i Tanumshede. En gångväg har även anlagts i Grebbestad mellan Ängens förskola och Industrivägen. Sammanlagt har 0,8 mkr investerats under året i gång- och cykelvägar.

EXPLOATERING

Ett av kommunens prioriterade mål är att ta fram nya bostäder och verksamhetsmark. Investering i exploateringsverksamhet har under 2017 uppgått till 9,9 mkr, varav utgifter för kommunala detaljplaner uppgick till 5,4 mkr. Under året har sex detaljplaner antagits som sammanlagt möjliggör byggnation av 115 bostäder.

En ny villagata, Barberarevägen, har byggts ut på Vinbäcksområdet i Tanumshede. Detta innebär att nio nya tomter är möjliga att erbjuda till försäljning. Investeringsutgiften har uppgått till totalt 1,5 mkr. Vid Kattedaben i centrala Tanumshede har kommunens del i kostnad för utbyggnad av gata uppgått till 3,6 mkr.

HAMNANLÄGGNINGAR

Under 2017 har det gjorts investeringar i hamnanläggningar med sammanlagt 2,1 mkr, varav 0,6 mkr utgjorde förlängning av flytbrygga i Hamburgsund. Utbyte av elanläggningar på Badholmen i Fjällbacka uppgick till 0,4 mkr. Bryggdäcket vid Hjalmars kaj i Hamburgsund har renoverats, utgiften uppgick till 0,3 mkr under 2017.

INVESTERINGSVOLYM

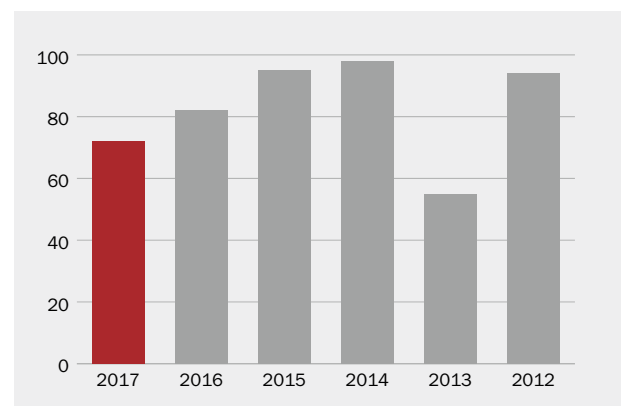
Under de senaste sex åren har kommunen investerat cirka 500 mkr, i snitt cirka 80 mkr per år. Låneskulden till kreditinstitut har under samma period ökat med 100 mkr, samtidigt som förinbetalda anslutningsavgifter ökat med cirka 80 mkr.

Under perioden 2012-2017 har investeringar gjorts med 205,3 mkr i VA-anläggningar medan det har investerats 95,8 mkr i kommunens fastigheter. Investeringar i exploateringsverksamhet har gjorts med 97,1 mkr medan inventarier inköpts för 26,4 mkr. Investeringar i hamnanläggningar har gjorts med 9,3 mkr. Investeringar i gator, fritidsanläggningar med mera har uppgått till 63,1 mkr.

Större enskilda VA-investeringar under den senaste sexårsperioden har varit investering i omvandlingsområde Sjöviken, Hamburgsund, 23,5 mkr och omvandlingsområde Krossekärr 23,7 mkr samt överföringsledning Kämpersvik-Bodalsverket 21,3 mkr. Inom gruppen exploateringsinvesteringar utgör vindkraftverket på Tyft, 26,0 mkr, det enskilt största projektet. Bland investeringar i fastigheter utgör energieffektiviseringsprojektet den enskilt största investeringen, 23,5 mkr. Investering i idrottsanläggning vid Sparvallen, Tanumshede, utgör den största investeringen bland fritidsanläggningarna, 18,0 mkr.

BRUTTOINVESTERINGAR 2017-2012

Belopp i mkr

Belopp i tkr

BRUTTOINVESTERINGAR	2017	2016	2015	2014	2013	2012	Totalt	Snitt
Inventarier	5 662	3 460	5 606	4 874	3 522	3 252	26 376	4 396
VA-investeringar	23 951	32 114	49 274	40 748	22 251	36 962	205 300	34 217
Exploatering	9 925	13 155	19 402	29 785	8 327	16 461	97 054	16 176
Skolfastigheter	4 227	7 988	588	201	616	5 395	19 015	3 169
Omsorgsfastigheter	6 521	3 545	3 517	2 631	296	373	16 883	2 814
Övriga fastigheter	8 044	13 865	11 593	7 876	9 028	9 491	59 897	9 983
Hamnar	2 073	3 375	26	0	2 077	1 721	9 272	1 545
Gator, fritidsanläggningar mm	11 441	5 142	4 598	11 825	9 338	20 752	63 096	10 516
Summa	71 843	82 646	94 604	97 941	55 454	94 407	496 893	82 815

AFFÄRSVERKSAMHET

VA-VERKSAMHET

Verksamhetens intäkter

Intäkter före avsättning till resultatfond med 3 731 tkr uppgår till 62 084 tkr vilket är cirka 1 000 tkr lägre än intäkter före avsättning föregående år. En ny VA-taxa började gälla 1 juli 2017 som innebar lägre intäkter. Antalet abonnenter har ökat med två procent.

Verksamhetens kostnader

Kostnaderna har ökat med 2 662 tkr och uppgår till 30 701 tkr. Ökningen beror på ökad bemanning, uppgradering av kommunikationsutrustning på VA-anläggningar, ökat antal grävarbeten samt högre energikostnader. Av verksamhetens kostnader utgör 970 tkr fördelade kostnader från tekniska nämnden och dess förvaltning. Kostnader för förvaltningsadministration fördelas utifrån uppskattad tid. Nämndskostnader fördelas utifrån andelen ärenden i nämnden. Av kostnaderna utgör 450 tkr fördelade kommuncentrala kostnader. Kommunfullmäktige, kommunstyrelsen samt kommunkansliet fördelas efter andelen ärenden. IT-kostnader fördelas efter antalet PC. Personalkontoret fördelas efter antalet anställda. Ekonomikontoret, kundcenter och tryckeri fördelas efter andel av bruttokostnader.

Avskrivningar

Kostnader för planenliga avskrivningar ökar med 393 tkr till 19 505 tkr. Detta beror på en fortsatt hög investeringsvolym.

Finansnetto

VA-verksamhetens tillgångar är helt finansierade via kommunlån. Verksamheten belastas med finansiella kostnader avseende ränta på kommunlånet. Räntesatsen motsvarar kommunens medelränta på låneskulden. VA-verksamheten får intäktsränta på det likviditetsöverskott verksamheten skapar. Finansnettot försämrades med 24 tkr till -8 149 tkr, vilket beror på ökat kommunlån. Kostnadsökningen motverkas delvis av lägre räntenivå.

Anläggningstillgångar

Anläggningstillgångarna uppgår till ett värde av 402 357 tkr. Tillgångarna har ökat med gjorda investeringar på 23 951 tkr. Med syfte att förstärka vattenförsörjningen i området Hamburgsund-Heestrand har en högvattenreservoar på 1 200 m³ anlagts i Hamburgsund, utgiften 2017 uppgick till 5 131 tkr. Arbetet med att minska mängden ovidkommande vatten i spillvattensystemet och säkerställa distributionen av dricksvatten fortsätter. Totalt har 3 358 tkr investerats under året i sanering och omläggning av VA-ledningar.

Avsättningar

Verksamhetens upparbetade pensionsskuld motsvarar 1,7 procent av kommunens pensionsskuld och uppgår till 237 tkr. Beräkningen är gjord enligt VA-verksamhetens andel av kommunens lönekostnader.

Resultatfond

2017 års verksamhet innebar ett överskott med 3 731 tkr. Avsättning görs till resultatfond med samma belopp. Det utgående värdet på resultatfonden uppgår därmed till 13 751 tkr.

Skulder

Verksamhetens anläggningar finansieras med kommunlån och uppgår till 402 357 tkr, en ökning med 10 785 tkr jämfört med 2016.

Belopp i tkr	2017	2016
RESULTATRÄKNING		
Verksamhetens intäkter	58 355	55 277
Verksamhetens kostnader	-30 701	-28 039
Avskrivningar	-19 505	-19 112
Verksamhetsresultat	8 149	8 125
Finansnetto	-8 149	-8 125
Resultat efter finansnetto	0	0
Periodens resultat	0	0
BALANSRÄKNING		
TILLGÅNGAR		
Anläggningstillgångar:		
Mark, byggnader och anläggningar	402 357	391 572
Summa anläggningstillgångar	402 357	391 572
Omsättningstillgångar:		
Kundfordringar	18 096	24 700
Övriga fordringar	124 267	110 255
Summa omsättningstillgångar	142 363	134 955
Summa tillgångar	544 720	526 527
AVSÄTTNINGAR		
Pensionsskuld	237	239
Avsättningar	237	239
SKULDER		
Kommunlån	402 357	391 572
<i>Ingående värde resultatfond</i>	10 020	2 216
<i>Upplösning resultatfond</i>	3 731	-7 803
Utgående värde resultatfond	13 751	10 020
Periodiserade anslutningsavgifter	121 382	116 484
Summa långfristiga skulder	537 490	518 075
Leverantörsskulder	2 797	2 532
Övriga kortfristiga skulder	4 197	5 680
Summa kortfristiga skulder	6 994	8 212
Summa avsättningar och skulder	544 720	526 527
Pensionsförpliktelser, som inte har upptagits bland skulderna eller avsättningarna	4 224	4 047

Årets inbetalda anslutningsavgifter uppgår till 10 994 tkr och dessa fördelas bokföringsmässigt över 25 år. De ackumulerade anslutningsavgifterna är nu 121 382 tkr.

MÅLSÄTTNING

Kommunen ska tillgodose behovet av VA på ett kostnadseffektivt sätt. VA-verksamheten ska tillgodose brukarnas behov av vattentjänster och bidra till en hållbar samhällsutveckling. Omhändertagandet och reningen av avloppsvatten ska minst uppfylla tillsynsmyndigheternas krav. VA-verksamheten ska arbeta för att öka andelen goda och hållbara VA-lösningar för befintlig bebyggelse i kommunen, till exempel genom att ersätta enskilda avlopp med kommunalt avlopp. Verksamheten ska arbeta för att minska elförbrukningen och mängden tillskottsvatten i spillvattensystemet.

MÅLUPPFYLLELSE

Under 2017 har VA-verksamheten i Tanums kommun uppfyllt sin viktiga funktion med att vara en grundsten för människors hälsa inom kommunens samhällen. Detta genom att leverera ett rent och kontrollerat dricksvatten samt omhändertar och rena avloppsvattnet från hushåll och verksamheter, och på så sätt hindra smittspridning.

Avloppsreningen vid de tio avloppsverken har till största delen varit i god funktion och uppfyllt kraven. Därmed bidrar verksamheten till en miljömässig hållbarhet. Vissa funktionsstörningar som var aktuella under 2016, har åtgärdats under 2017. Vid Lurs avloppsverk har det varit problem med fosforavskiljningen. Under 2018 ska reningsverksbyggnaden byggas ut för att få plats med ett filter som sista reningssteg. Övriga reningsverk har uppfyllt alla utsläppskrav.

Verksamheten har bidragit till samhällsutvecklingen bland annat genom att delta i kommunens övergripande VA-planering och hushållning med resurser. Verksamheten arbetar kontinuerligt med att ansluta områden som tidigare haft enskilda VA-lösningar till kommunalt VA. Under 2017 har kommunen inte anlagt VA i något större område, men påbörjat projektering för Skärholmen i kommunens sydligaste del, samt för några fastigheter i Rabbalshede.

Anläggning av dagvattenledning och utbyte av otäta spillvattenledningar har gjorts för att minska mängden tillskottsvatten i spillvattensystemet.

VERKSAMHET

Under 2017 har kommunen sålt cirka 666 000 kubikmeter vatten. Antalet abonnenter var vid årets slut 5 533 stycken. Kommunens avloppsreningsverk har till största delen haft god funktion under året. Processen vid kommunens största avloppsreningsverk, Bodalen, har steg för steg optimerats under de cirka fem år som reningsverket varit i drift. Verket är det enda av kommunens verk som har kväverening, och har numera även biologisk fosforering. Flera om- och tillbyggnadsprojekt pågår även vid de andra avloppsreningsverken.

Vattenförsörjningen har överlag fungerat bra under året. Nivån i Nedre Bolsjön har legat stabilt under sommarhalvåret. Dock beslutades ändå att bevattningsförbud skulle råda över sommaren främst på grund av begränsad kapacitet i vattenverket. Projektering pågår för utbyggnad av Tanumshedes vattenverk, vilket är en mycket viktig åtgärd för att klara kommande anslutningar i närtid till det kommunala vattennätet. Total budget för projektet uppgår till 75,0 mkr. Utbyggnaden beräknas klar under vintern 2019/20.

Distributionen av vatten har också varit pressad de senaste somrarna. Inför årets högsäsong anlades ytterligare delsträcka med grövre vattenledning mellan Hamburgsund och Slottet för att öka kapaciteten ut mot Slottet-Heestrandområdet. Den nya högreservoaren (vattentornet) i Hamburgsund färdigställdes i juni månad och var en viktig del för försörjningen av området under sommaren. Omläggning av en ny grövre huvudvattenledning mellan Havstensund och Resö startade under hösten 2016 och färdigställdes i maj månad, också den viktig för försörjningen, i detta fall för Resö.

Arbetet med att ersätta enskilda avlopp med kommunal VA-anslutning fortsätter. Projektering pågår för anslutning av Skärholmen i Gerlesborg samt några fastigheter öster om Rabbalshede skola. Det innebär en miljövinna att ersätta enskilda avlopp med kommunalt i den här typen av områden, så kallade omvandlingsområden.

Arbetet med att minska mängden ovidkommande vatten i spillvattensystemet fortsätter. Under våren 2017 slutfördes ett saneringsarbete i Alebacken i Heestrand.

FRAMTID

Det händer mycket inom VA i Sverige, dels på grund av att kommunernas ansvar för att anlägga VA i bebyggelsegrupper skärpts i och

med Lagen om allmänna vattentjänster från 2007 samt att högre krav ställs i vattendirektiv och miljömål. Det krävs också stora investeringar på grund av att de anläggningar som finns i form av ledningar och reningsverk börjar bli gamla. Många kommuner, däribland Tanum, står inför stora investeringar och behov av taxehöjningar. I Tanum sker också en omfattande exploatering, som gör att stora investeringar krävs för att öka kapaciteten på VA-anläggningarna.

Kommande stora projekt under de närmsta åren kommer bland annat att vara utbyggnad av VA i omvandlingsområden, till exempel Långsjö, samt kapacitetshöjningar i form av utbyggnad av vattenreservoarer och vattenverk. Ytterligare projekt är anläggande av överföringsledningar mellan Bodalsverket och Fjällbacka, där den första sträckan, mellan Bodalsverket och Kämpersvik, färdigställdes under 2015. Syftet är att dels förstärka vattenförsörjningen samt överföra Fjällbackas spillvatten till Bodalsverket.

VINDKRAFT

Tanums kommun har tillsammans med Rambo AB och Tanums Bostäder AB uppfört ett vindkraftverk vid Tyft återvinningscentral. Tanums kommun äger 63 procent av verket medan Tanums Bostäder äger 32 procent och Rambo resterande fem procent. Verket togs i bruk i mitten av februari 2015. Att satsa på vindkraft är ett led i arbetet med att öka användningen av förnybar energi och därigenom minska användningen av fossila bränslen.

Vinden är en gratis och oändlig energikälla. Den är billig i drift eftersom omkostnaderna är låga. När vindkraftverken väl är byggda har vindkraften lägst rörliga kostnader av alla produktionslag. En nackdel är att det inte går att kontrollera vinden så att man får ett jämnt flöde, som man kan med till exempel vattenkraft. Detta kompenseras dock något av att produktionen av el från vindkraft blir högre när den behövs som mest, det blåser mer under vintern, då det är kallare och man behöver mer el.

Målsättningen är att vindkraftverket ska producera el 94 procent utav tiden och det har uppfyllts för alla månader. Det har i genomsnitt blåst 5,96 m/s, vilket är något bättre än 2016 då det blåste i genomsnitt 5,49 m/s. Verket har producerat 7 280 MWh el 2017, vilket är en ökning med fyra procent.

PRISER PRODUKTION OCH ELCERTIFIKAT

Öre/kWh	2017	2016
Produktion	0,26	0,24
Elcertifikat	0,07	0,14

Priset per producerad kWh är högre 2017 än 2016 däremot har elcertifikaten minskat.

För året redovisar vindkraftsverksamheten ett underskott på -1 421 tkr. Underskottet beror dels på nedskrivning av förväntad återbetalning av energiskatt från 2016, dels på att ersättningen för producerad el och elcertifikat varit lägre än budgeterat. I genomsnitt har ersättningen varit 0,33 öre/kWh. Därtill har produktionen av el varit åtta procent lägre än budgeterat och uppgick till 7 280 MWh.

VINDKRAFT

Belopp i tkr	2017	2016	2015
Intäkter	1 050	1 408	2 209
Kostnader	-1 133	-702	-821
Kapitalkostnader	-1 338	-1 557	-1 315
Resultat	-1 421	-851	73
Kommunbidrag	-	-	-
Förändring eget kapital	-1 421	-851	73
Justering	-	-	-
Balanserat resultat	-2 199	-778	73

KOMMUNALA JÄMFÖRELSE

Nedanstående analys redovisar var Tanums kommun befinner sig finansiellt och hur kommunen har utvecklats under 2014–2016 i förhållande till övriga kommuner i Västra Götalands och Hallands län.

Tanum redovisade under 2014 ett resultat före extraordinära poster i förhållande till verksamhetens bruttokostnader på 1,2 procent. Det försvagades till 0,8 procent under 2015, för att förbättras under 2016 till 1,8 procent. Kommunens resultat under 2016 är förenligt med kommunallagens krav på god ekonomisk hushållning ur ett resultatperspektiv. Tanum redovisade under de tre senaste åren ett genomsnittligt resultat i förhållande till verksamhetens bruttokostnader per år på 1,1 procent, vilket inte är förenligt med god ekonomisk hushållning ur ett resultatperspektiv. Tanums resultat 2016 och det genomsnittliga resultatet för åren 2014 till 2016 är sämre än genomsnittet för kommunerna i Västra Götaland.

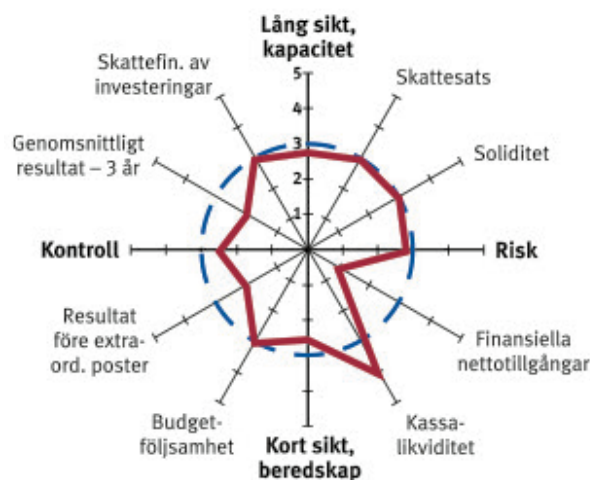
Investeringsvolymen har ökat under de senaste åren i svenska kommuner och en förklaring till detta är att de större investeringar som gjordes under 1960- och 1970-talen i infrastruktur och lokaler nu måste ersättas. I många kommuner ökar också befolkningen, vilket kräver nya investeringar i skolor med mera. Relateras Tanums investeringar till verksamhetens nettokostnader framgår det att kommunen investerade för 13 procent. Under perioden 2014-2016 uppgick investeringarna till drygt 15 procent per år under perioden. Tanums sammanlagda investeringar under åren 2014-2016 var klart högre än snittet i länen.

Soliditeten är ett mått på kommunens långsiktiga finansiella handlingsutrymme. Den visar hur stor del av kommunens tillgångar som har finansierats med skatteintäkter. Tanum hade 2016 en soliditet som var något lägre än snittet i länen. Soliditeten inklusive samtliga pensionsförpliktelser och särskild löneskatt uppgick till 12 procent för Tanum jämfört med genomsnittet i länet som uppgick till 16 procent.

Tanums skattesats låg 2016 på 21,56 kr. Det var ett öre högre än genomsnittet bland Västra Götaland läns kommuner. Tanum hade under 2016 den 29:e lägsta skatten i länet. Skatten varierade under 2016 mellan 19,96 kr och 23,21 kr i de olika kommunerna.

Tanums finansiella profil 2016 visar att kommunen låg under genomsnittet för samtliga fyra perspektiv. Tanum försvagade under perioden poängen i den finansiella profilen för tre av fyra perspektiv. Trots den relativt andra kommuner försvagade ekonomiska ställningen har Tanum ett kontrollerat finansiellt läge. Det är dock viktigt att resultaten hålls på en tillräckligt hög nivå för att kunna finansiera den höga investeringsvolymen.

FINANSIELL PROFIL 2016

BEFOLKNING

Samtliga kommuner i norra Bohuslän ökade sin befolkning under 2017 och har också haft en positiv befolkningsutveckling den senaste femårsperioden. Strömstad är den kommun där befolkningsökningen varit störst.

Den främsta orsaken till befolkningsökningen är positiva inflyttningsnetton. Strömstad och Munkedal har positiva födelsenetton medan övriga kommuner har negativa födelsenetton främst till följd av låga födelsetal.

BEFOLKNINGSUTVECKLING

Befolkningsutveckling kommuner norra Bohuslän, 2017-2011

	2017	2016	2015	2014	2013	2012	2011
Tanum	12 763	12 606	12 455	12 343	12 303	12 270	12 320
Lysekil	14 621	14 570	14 464	14 299	14 369	14 396	14 398
Munkedal	10 423	10 361	10 205	10 243	10 205	10 173	10 223
Sotenäs	9 073	9 065	9 006	8 931	8 928	9 004	9 007
Strömstad	13 218	13 079	12 854	12 694	12 480	12 295	12 010

FINANSIELLA JÄMFÖRELSE

Utdebitering: Alla kommunerna i norra Bohuslän har en hög utdebitering om man jämför med genomsnittet i länet och riket. Tanum har lägst utdebitering av kommunerna i norra Bohuslän. Munkedal höjde sin utdebitering 2016 med 95 öre och tillhör nu de kommuner i riket som har högst utdebitering. Ingen av kommunerna förändrade utdebiteringen under 2017. Alla kommuner utom Tanum har höjt sin utdebitering den senaste femårsperioden.

Resultat: Samtliga kommuner redovisar överskott i bokslut 2017. Strömstad, Lysekil och Sotenäs redovisar sämre resultat 2017 än man gjorde 2016 medan Tanum och Munkedal har förbättrat sina resultat. Markförförsäljningar, exploateringsvinster, särskilda statsbidrag och andra engångsposter bidrar till de positiva resultaten i flera av kommunerna. Strömstad och Munkedal har haft de genomsnittligt bästa resultaten den senaste femårsperioden. Alla kommunerna i norra Bohuslän har haft tillräckliga resultat den senaste femårsperioden för att uppnå god ekonomisk hushållning.

Kostnadsutveckling: För att långsiktigt nå och behålla en ekonomisk balans krävs att man har kontroll över kostnadsutvecklingen och att kostnaderna inte ökar snabbare än intäkterna. 2017 års bokslut innehåller intäkter av engångskaraktär. Exklusive dessa har flera av kommunerna en kostnadsutveckling som är högre än ökningen av skatteintäkterna, vilket inte är långsiktigt hållbart. Tabellen nedan redovisar nettokostnadens andel av skatteintäkter och statsbidrag.

Soliditet: Kommunernas långsiktiga finansiella styrka, soliditeten, skiljer sig väsentligt åt mellan kommunerna. Lysekil har negativ soliditet, och därmed ett negativt eget kapital, medan Strömstad och Sotenäs tillhör de kommuner i Västra Götaland som har högst soliditet. Starka resultat de senaste åren har medfört att soliditeten förbättrats i alla kommunerna trots att flera kommuner haft stora investeringar vilket ökat tillgångarnas värde. 2017 års bokslut innebär en försvagning av Strömstads soliditet medan övriga kommuner förstärkt sin soliditet i 2017 års bokslut.

	Tanum	Lysekil	Munkedal	Sotenäs	Strömstad
Utdebitering, kr	21,56	22,46	23,63	21,99	21,91
Resultat, mkr	15,2	8,1	50,8	10,2	32,7
Nettokostnader/skatteintäkter, procent	96,2	99,6	91,8	98,7	96,1
Soliditet, procent	13,7	-11,3	9,5	28,6	27,6

BARNOMSORG

Barn per anställd i förskolan varierar mellan kommunerna. Munkedals kommun redovisar flest barn per anställd men har minskat barngruppernas storlek jämfört med 2016. Tanum och Strömstad har lägst antal barn per anställda i förskolan. Regeringen har satsat särskilda medel för att minska barngruppernas storlek.

	Tanum	Lysekil	Munkedal	Sotenäs	Strömstad
BARN PER ANSTÄLLD Förskola 2017					
Antal barn per anställd	5,1	5,4	5,6	5,2	5,1

GRUNDSKOLA

Lärartäthet (inklusive elevassistenter): Elevtalen i grundskolan har minskat de senaste åren. Generellt sett har inte kommunerna anpassat bemanningen efter sjunkande elevtal utan lärartätheten har ökat. Lysekil har högst lärartäthet av kommunerna i norra Bohuslän medan Munkedal har den lägsta. Tanums lärartäthet har hållits i princip oförändrad de senaste åren. Alla kommuner utom Munkedal redovisar en ökning av lärartätheten jämfört med 2016.

Resultat år 9 i grundskolan: Munkedal har betydligt sämre resultat än övriga kommuner medan de andra fyra kommunerna har likvärdiga resultat. Strömstad har förbättrat sitt resultat 2017 jämfört med 2016 medan övriga kommuner försämrat sina resultat 2017. En av orsakerna till resultatförsämringen är att kommunerna de senaste åren tagit emot förhållandevis många nyanlända. Alla kommunerna i norra Bohuslän har lägre resultat än riksgenomsnittet.

Elevenkäter: Skolverket genomför varje år elevenkäter i årkurs nio. När det gäller frågan "Om du tänker på din skola i sin helhet - hur nöjd är du då med den?" har Tanum, Lysekil och Sotenäs förbättrat sina resultat. Mest nöjda är eleverna i Lysekil och Sotenäs.

	2017	2016	2015	2014
LÄRARTÄTHET, per 100 elever				
Tanum	9,7	9,5	9,4	9,5
Lysekil	12,5	11,5	10,4	10,7
Munkedal	9,3	10,4	10,5	9,3
Sotenäs	10,9	10,3	9,5	10,0
Strömstad	9,9	9,8	9,9	9,9

GODKÄNT BETYG, i alla ämnen år 9 i grundskolan, procent

Tanum	68,0
Lysekil	68,1
Munkedal	59,1
Sotenäs	66,7
Strömstad	67,9

ELEVERNAS NÖJDHET MED SKOLAN, skala 1–10

Tanum	5,7
Lysekil	6,4
Munkedal	5,5
Sotenäs	7,3
Strömstad	4,8

GYMNASIESKOLA

Resultaten i gymnasieskolan följs upp genom att mäta hur stor andel av eleverna som fullföljer gymnasiestudierna inom fyra år. Lysekil är den av kommunerna i norra Bohuslän som redovisar ett resultat som är sämre än riksgenomsnittet på 71 procent. Tanum redovisar 2017 ett värde med 78 procent vilket är något bättre än 2016. Sotenäs är den kommun som redovisar det bästa resultatet.

GYMNASIEEXAMEN, inom fyra år, procent

	2017	2016	2015	2014
Tanum	78	76	82	72
Lysekil	69	75	75	82
Munkedal	79	83	81	88
Sotenäs	86	74	75	87
Strömstad	74	73	78	81

OMSORGSVERKSAMHET

Äldreomsorg: Alla kommunerna i norra Bohuslän har höga kostnader för äldreomsorg. Munkedal har lägst kostnader i kommungruppen när totalkostnaden för äldreomsorg ställs i relation till antalet invånare 80 år och äldre. Munkedal har sänkt sina kostnader 2017 medan övriga kommuner redovisar högre kostnader 2017 än 2016. Alla kommunerna har höga kostnader inom både särskilda boenden och inom hemtjänsten.

I de nationella jämförelser som görs av hur brukarna upplever kvalitén inom äldreomsorgen får kommunerna i norra Bohuslän generellt ett bra betyg. Brukarna i norra Bohuslän är mer nöjda än riksgenomsnittet. Brukarnas nöjdhet är störst inom hemtjänsten. Samtliga brukare inom hemtjänsten i Strömstad är nöjda med verksamheten. Brukarnöjdheten inom hemtjänsten är lägre i Tanum jämfört med övriga kommuner. Nöjdheten inom särskilda boende är något lägre men ligger på en hög nivå. Inom särskilda boenden är man mest nöjd i Sotenäs och Tanum.

Individ- och familjeomsorg: Kostnaden för försörjningsstöd skiljer sig mycket åt mellan kommunerna. Munkedal och Lysekil har högst kostnad för försörjningsstöd medan kostnaderna i Sotenäs och Strömstad ligger lägst. Kostnaden för försörjningsstöd har minskat i Strömstad medan den ökade i övriga kommuner under 2017.

NETTOKOSTNAD/INVÅNARE 80-W, tkr

Tanum	212
Lysekil	206
Munkedal	198
Sotenäs	220
Strömstad	215

NKI	Tanum	Lysekil	Munkedal	Sotenäs	Strömstad
NKI Särskilt boende	92	82	83	91	84
NKI Hemtjänst	89	94	95	94	100

FÖRSÖRJNINGSTÖD	Tanum	Lysekil	Munkedal	Sotenäs	Strömstad
Försörjningsstöd, kronor per invånare	704	832	795	523	324

VA-VERKSAMHET

VA-taxa: Alla fem kommunerna i norra Bohuslän har höga taxor för vatten och avlopp. Alla kommunerna har som målsättning att VA-verksamhetens kostnader fullt ut ska finansieras med taxor från VA-kollektivet. Tanum har fortfarande den högsta taxan i norra Bohuslän och även den högsta VA-taxan i hela landet. Munkedal, Lysekil och Strömstad höjde sina VA-taxor 2017. Tanum sänkte sin taxa från den 1 juli 2017 (vilket inte får genomslag i nedanstående statistik).

VA-TAXA normalvilla

	Tanum	Lysekil	Munkedal	Sotenäs	Strömstad
VA-taxa, kr	11 620	8 688	8 870	8 388	10 656

VA-TAXA lägenhet i flerbostadshus

	Tanum	Lysekil	Munkedal	Sotenäs	Strömstad
VA-taxa, kr	8 686	6 600	6 240	5 292	7 512

PERSONAL

Efter att ha sjunkit under flera år har sjukfrånvaron stigit de senaste åren. I Sotenäs och Strömstad har dock sjukfrånvaron minskat under 2017. Lägst sjukfrånvaro av kommunerna i norra Bohuslän har Tanum och Strömstad. Högst sjukfrånvaro av kommunerna har Munkedal. Jämfört med 2016 ökar sjukfrånvaron mest i Tanum.

SJUKFRÅNVARO, procent

	2017	2016	2015
Tanum	6,4	6,0	6,4
Lysekil	7,1	7,1	7,9
Munkedal	8,0	8,1	7,5
Sotenäs	6,7	7,8	7,4
Strömstad	6,5	6,7	6,2

TILLGÄNGLIGHET

Medborgarnas möjlighet att få svar på frågor beror bland annat på hur tillgängliga kommunerna är för frågor via telefon och hur snabbt man svarar på e-post.

Tillgänglighet per telefon: Nyckeltalet visar hur stor andel av medborgarna som, i kontakt med kommunen via telefon, får ett direkt svar på en enkel fråga. Bäst är tillgängligheten i Tanum, medan tillgängligheten i Lysekil är lägst. Tanum och Sotenäs har förbättrat tillgängligheten under 2017. Tanum har näst högst tillgänglighet per telefon av landets alla kommuner. Flera av kommunerna, däribland Tanum, har förbättrat tillgängligheten genom att införa kundcenter.

Tillgänglighet per e-post: Måttet visar hur stor andel av medborgarna som skickar in en enkel fråga via e-post får svar inom två arbetsdagar. Högst är tillgängligheten i Tanum där 100 procent av frågor via mail besvaras inom två arbetsdagar.

TILLGÄNGLIGHET TELEFON, Andel svar på direkt fråga, procent

Tanum	92
Lysekil	45
Munkedal	49
Sotenäs	70
Strömstad	-

TILLGÄNGLIGHET E-POST, Svar på e-post inom två dagar, procent

Tanum	100
Lysekil	85
Munkedal	59
Sotenäs	78
Strömstad	-

MILJÖ

Andelen ekologiska livsmedel som används i köksverksamheten varierar mellan kommunerna.

I Tanum är hela 44 procent av livsmedlen i köksverksamheten ekologiska medan andelen ekologiska livsmedel i övriga kommuner är betydligt lägre. I denna undersökning är mätperioden första halvåret 2017.

EKOLOGISKA LIVSMEDEL, procent

Tanum	44
Lysekil	21
Munkedal	18
Sotenäs	-
Strömstad	-

NÄRINGSLIV

Företagssamhet: Flera av kommunerna i norra Bohuslän tillhör de företagsammaste i länet och riket. Det finns många företag mätt per 1 000 invånare och det startas också många nya företag varje år. Nyckeltalet nedan redovisar hur många nya företag som startats per 1 000 invånare i kommunen. Under 2017 startades det flest nya företag i Strömstad och i Sotenäs. Lysekil är den kommun i norra Bohuslän där det startas minst antal nya företag.

Företagsklimat: Det görs årligen flera olika mätningar av företagsklimatet i kommunerna, bland annat gör både Svenskt Näringsliv och Sveriges Kommuner och Landsting mätningar. Ingen av kommunerna i norra Bohuslän får högt betyg i Svenskt Näringslivs ranking av företagsklimatet i Sveriges 290 kommuner. Bäst betyg av kommunerna i norra Bohuslän får Tanum medan Munkedal och Lysekil tillhör de kommuner i landet som får sämst betyg. Tanum har de senaste åren klättrat i rankingen medan övriga försämrat rankingen. Tabellen nedan visar kommunens placering i rankingen över 290 kommuner.

Sveriges Kommuner och Landsting (SKL) gör också en mätning av företagsklimatet i kommunerna. I SKL:s mätning anges företagens sammanfattande omdöme om kommunens service när de haft kontakt med kommunen i ärenden rörande bygglov, miljö- och hälsoskydd, livsmedelskontroll, brandtillsyn och serveringstillstånd. Av kommunerna i norra Bohuslän var det bara Tanum som genomförde mätningen 2017.

NÄRINGSLIV, Antal nystartade företag per 1 000 invånare

Tanum	7
Lysekil	4
Munkedal	4
Sotenäs	12
Strömstad	8

SVENSKT NÄRINGSLIV

	Tanum	Lysekil	Munkedal	Sotenäs	Strömstad
Svenskt Näringsliv	169	284	253	236	195

FÖRETAGSKLIMAT, SKL:s mätning Insikt, index 1-100

Tanum	63
-------	----

VERKSAMHETSOMRÅDE

BOENDE

Bostadsmarknaden i Tanum har de senaste åren karaktäriserats av hög efterfrågan och stigande fastighetspriser. Byggandet av nya bostäder har legat på en låg nivå även om en viss ökning skett de senaste åren. För närvarande planeras för ett stort antal nya bostäder, främst i anslutning till kommunens kustsamhällen.

VERKSAMHET

Den fysiska planeringen bedrivs inom ramen för olika planeringsprojekt, varav flertalet är kopplade till de planformer som är reglerade i plan- och bygglagen (PBL), främst översiktsplaner och detaljplaner. Kommunen har tagit fram en ny kommuntäckande översiktsplan som ersätter den gällande planen från 2002. Parallellt med arbetet med ny översiktsplan pågår arbetet med en blå översiktsplan. Den blå översiktsplanen tas fram gemensamt med Lysekil, Sotenäs och Strömstads kommuner.

På den mera detaljerade nivån har arbete under året skett med ett stort antal detaljplaner, varav sex har avslutats genom beslut om antagande. De antagna planerna skapar möjlighet för byggnation av 115 nya bostäder.

Baserat på den genomlysning av planprocessen i Tanum som gjordes under 2016 har en handlingsplan upprättats för en tydlig och serviceinriktad planprocess med kortare handläggningstider och ökad kvalitet.

Under 2017 färdigställdes 151 nya bostäder. Under 2015 och 2016 färdigställdes totalt 177 nya bostäder. Under åren 2015-2017 har det därmed färdigställts 328 nya bostäder. Flertalet av de nya bostäder som byggs är enskilda villor. Tanums Bostäder har under perioden byggt 40 nya hyresrätter i Tanumshede. I Östad har en privat fastighetsägare byggt nya hyresrätter. I övrigt byggs i princip inga hyresrätter. Flera av de bostadsrättsprojekt som planerats har visat sig vara svåra att sälja.

Kommunfullmäktige har under året beslutat att avveckla den kommunala tomtkön och att kommunala tomter ska säljas till marknadspriser av mäklare. Det finns för närvarande tomter till försäljning i alla större samhällen i kommunen. Under 2017 sålde kommunen tolv tomter. Nettointäkten från tomtförsäljningen uppgick till 33 962 tkr vilket är 19 662 tkr mer än budgeterat. Bland annat sålde kommunen ett markområde i Grebbestad till Tanums Bostäder AB för 18 500 tkr. I slutet av 2017 fanns 30 kommunala tomter till försäljning. Tanums

kommun hade i slutet av 2017 tomter till försäljning i Grebbestad, Tanumshede, Lur, Rabbalshede, Kville och Östad.

Inflödet av bygglovsärenden har under 2017 varit något lägre än föregående år. Under 2017 har 370 bygglovsansökningar inkommit och beslut har fattats i 405 bygglovsärenden. Bland övriga ärenden som inkommit till verksamheten under 2017 kan också nämnas 56 förhandsbesked och tolv strandskyddsärenden. Under året har även 101 anmälningar om bygglovsbefriade åtgärder, så kallade Attefallsåtgärder, inkommit.

FRAMTID

Enligt de mål som framtagits i den nya översiktsplanen ska det i hela kommunen finnas ett varierat utbud av boendetyper och upplåtelseformer som är anpassade för människor i olika skeden av livet och som främjar helårsboende. Omvandling av befintliga fritidshusområden till helårsområden ska främjas i anslutning till samhällena. Landsbygdsutveckling i inlandet ska främjas genom att möjliggöra boende i strandnära lägen.

Kommunens helägda bostadsföretag Tanums Bostäder arbetar med detaljplaner som kommer att möjliggöra byggande av cirka 500 lägenheter. Under kommande år kommer Tanums Bostäder att färdigställa cirka 25 nya lägenheter i Tanumshede och påbörja byggnation av cirka 30 lägenheter i Grebbestad.

I Gerlesborg pågår ett projekt med framtagande av bostäder i en kooperativ hyresgästförening. Lägenheterna kommer av vara inflyttningsklara sommaren 2018. Kommunen stödjer projektet genom att lämna kommunal borgen till investeringen.

Effektivisering av handläggningen på plan- och bygglovsärenden är fortsatt prioriterat. Målsättning är att arbeta för en förenklad och effektiv handläggning. Under 2017 har bygglovsverksamheten fått låga betyg både i en medborgarundersökning och i mätningen av hur företag uppfattar bygglovshanteringen, den så kallade insiktsmätningen.

MÅLSÄTTNING

Kommunen ska möjliggöra produktion av 300 bostäder under mandatperioden samt erbjuda villatomter i kommunens större samhällen till marknadsmässiga priser.

MÅLUPPFYLLELSE

En ny översiktsplan (ÖP) som omfattar hela kommunens yta har antagits av kommunfullmäktige. Den nya översiktsplanen innehåller en vision för hur Tanums kommun ska utvecklas fram till år 2030. Till översiktsplanen kopplas en "Blå ÖP" som är en översiktlig planering av kommunens kust- och havsområden. Den blå översiktsplanen tas fram i samråd med övriga kommuner i norra Bohuslän.

Kommunstyrelsen har i sitt planarbete prioriterat detaljplaner i syfte att snabbt ta fram nya områden för verksamhetsmark och bostäder. Totalt finns fler än 1 000 bostadsenheter som är färdigplanerade eller är under planering i olika detaljplaner. Målet att det finnas villatomter till försäljning i kommunens större samhällen är uppfyllt.

Under 2017 har det färdigställts 151 nya bostäder. Under 2015 och 2016 färdigställdes totalt 177 nya bostäder.

Det finns för närvarande 30 kommunala tomter till försäljning.

33 962 tkr**DETALJPLANER**

Six detaljplaner har antagits. Planerna skapar möjlighet för byggnation av 115 nya bostäder.

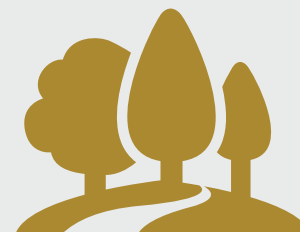
2017	5 925
2016	6 018
2015	4 282

KOSTNAD FYSISK PLANERING (tkr)

Kostnaderna för fysisk planering har minskat med 1,5 procent och uppgår till 5 925 tkr.

TOMTER TILL FÖRSÄLJNING

30 kommunala småhustomter fanns till försäljning 31 december 2017.

SÅLDA TOMTER

Under året såldes 12 kommunala småhustomter.

INTÄKTER TOMTFÖRSÄLJNING

Intäkterna för tomtförsäljning uppgick under året till 33 962 tkr.

2017	8 925
2016	9 046
2015	8 205

KOSTNAD BYGGLOV (tkr)

Kostnaden för bygglovsverksamhet har minskat med 1,3 procent och uppgick till 8 925 tkr under 2017.

VERKSAMHETSOMRÅDE

NÄRINGSLIV

Näringslivet i Tanums kommun är väl differentierat och består av mer än 2 400 företag, de flesta små och medelstora företag. Tanums kommun har länets mest företagsamma befolkning. Cirka 20 procent av kommunens arbetsföra befolkning ansvarar för ett företag. Tanum tillhör de kommuner som både har flest företag i relation till invånarantalet och där det startas flest nya företag.

VERKSAMHET

Totalt finns det cirka 2 400 företag i kommunen. Under 2017 startades det 90 nya företag i Tanum vilket gör Tanum till en av de kommuner i länet där det skapas flest nya företag.

Kommunen arbetar tillsammans med näringslivet för att förbättra företagsklimatet i kommunen. Arbetet bedrivs i tematiska arbetsgrupper. Under 2017 har man bland annat arbetat med kompetensförsörjning och förbättrat värdskap. I samarbetet med näringslivet har en ny näringslivsstrategi framtagits. Den nya strategin har fastställts av kommunfullmäktige.

Kommunen arbetar tillsammans med Tanum Turist med att skapa bra förutsättningar för besöksnäringen. Tanum Turist har ett särskilt uppdrag från kommunen att bedriva den operativa turismverksamheten i Tanum. Vid kommunens näringslivsenhet finns en särskild tjänst som näringslivsutvecklare med speciellt fokus på utvecklingen av turism, besöksnäring och handel.

Tillsammans med övriga kommuner i Bohuslän har Tanums kommun tagit fram ett styrdokument och en handlingsplan, "Ett enat Bohuslän", för utveckling av besöksnäringen i Bohuslän.

I den ranking som Svenskt Näringsliv gjorde av näringslivsklimatet 2017 i Sveriges kommuner placerade sig Tanum på plats 169, vilket är en förbättring med 38 platser jämfört med tidigare år. Sedan 2013 har Tanum klättrat 100 platser i mätningen. I den mätning som Sveriges Kommuner och Landsting (SKL) gör av hur företagen uppfattar hur kommunens myndighetsutövning fungerar får Tanum försämrade betyg. Det är främst inom bygglovsverksamheten, livsmedelstillsyn och miljöverksamhet som Tanum tappar. Tillsyn och tillståndsgivningen inom räddningstjänst och serverings-tillstånd får fortsatt bra betyg.

Under året har frukostträffar, företagsträffar med mera genom-

förts med sammanlagt cirka 400 deltagare. Företagarträffen 2017 arrangerade i samband med Nordiska mästerskapet i ostronöppning. Vid den särskilda företagsdag som anordnades på temat "Samverkan näringsliv-skola-förvaltning" deltog alla elever från årskurs nio och elever från Tanums gymnasieskola.

Politiker, förvaltningschefer och näringslivsutvecklarna har gjort mer än 100 företagsbesök under året.

Samtliga elever i årskurs 8 har varit på besök hos sitt fadderföretag. För den årskurs som började åttan höstterminen 2017 så har nästan alla elever på Hamburgsundsskolan varit på besök hos ett fadderföretag.

Kommunikationerna i norra Bohuslän och Tanums kommun blir allt bättre. År 2015 färdigställdes motorvägen mellan Oslo och Köpenhamn när etappen genom världsarvet i Tanum togs i bruk. En utbyggd motorväg ökar attraktiviteten för etablering och start av nya företag i Tanum.

Kommunen satsar under tre år sex mkr på utbyggnad av tele- och datakommunikation i kommunen. Telia erbjuder fiberanslutning till fastigheter i Grebbestad, Fjällbacka och Tanumshede. Tillsammans med den bredbandsutbyggnad som gjorts genom fiberföreningar kommer hela Tanums kommun att ha möjlighet till bredbandsanslutning via fiber.

En förhållandevis stor andel av Tanums kommuns verksamheter sköts på entreprenad jämfört med andra kommuner. Upphandlingar genomförs regelbundet av kommunen.

Kommunen har beslutat att tillämpa Lagen om valfrihet (LOV) inom hemtjänsten vilket innebär att hemtjänsttagare kan välja mellan olika entreprenörer.

Världsarvskommunerna Tanum och Capo di Ponte har sedan flera år ett kontinuerligt utbyte med varandra. Världsarvet med sina hållristningar är ett av kommunens största besöksmål.

NYSTARTADE FÖRETAG I KOMMUNEN

I Tanum startades 90 nya företag under 2017.

FRAMTID

Under 2017 fastställde kommunfullmäktige en ny näringslivsstrategi för Tanum kommun. Ett arbete har påbörjats där kommunen tillsammans med näringslivsrepresentanter ska ta fram en besöksnäringsstrategi för kommunen.

En viktig förutsättning för utvecklingen av näringslivet är tillgången till verksamhetsmark. Planarbete pågår för framtagande av nya områden med verksamhetsmark i Tanumshede, Grebbestad, Fjällbacka och Hamburgsund.

Förbättrad servicenivå, kortare handläggningstider, ökad tillgänglighet med mera inom kommunens myndighetsutövning är prioriterade områden i arbetet med att förbättra servicen till näringslivet.

Integrering av nyanlända på arbetsmarknaden är en prioriterad fråga. DoubleCup skapar integration och nätverkande genom personliga och enkla möten på arbetsplatser. Det sker vid en förutsättningslös fika mellan ett företag och en nyanländ.

MÅLSÄTTNING

Kommunen ska skapa förutsättningar för fler arbetstillfällen genom att förbättra företagsklimatet och utveckla myndighetsutövningen utifrån företagarnas behov.

Tanum ska under mandatperioden klättra 50 placeringar i Svenskt Näringslivs ranking jämfört med placeringen år 2015.

Det sammanfattande nöjdhetsindexet (NKI) i SKL:s insiktsmätning ska vara minst 70.

MÅLUPPFYLLELSE

Tanum tillhör en av de kommuner i Sverige där det finns flest företag per 1 000 invånare. Totalt finns det cirka 2 400 företag i kommunen. Under 2017 startades det 90 nya företag i Tanum vilket gör Tanum till en av de kommuner i länet där det skapas flest nya företag. Tanums kommun har länets mest företagsamma befolkning. Nära 20 procent av kommunens arbetsföra befolkning ansvarar för ett företag

Tanums kommun klättrade under 2017 från plats 207 till plats 169 i Svenskt Näringslivs ranking av näringslivsklimatet i Sveriges kommuner.

I SKL:s insiktsmätning 2017 minskade Tanum nöjdhetsindex med nio enheter och ligger i mätningen på 63 enheter.

+100**SVENSKT NÄRINGSLIVS RANKING**

Sedan 2013 har Tanum klättrat 100 placeringar i Svenskt Näringslivs ranking över företagsklimatet i landets kommuner.

ANTAL FÖRETAG I KOMMUNEN

I Tanums kommun finns det cirka 2 400 företag.

90**ANTAL NYSTARTADE FÖRETAG**

I Tanum startades 90 nya företag under 2017.

FÖRETAGSBESÖK

Politiker, tjänstemän och näringslivsutvecklarna har gjort cirka 100 företagsbesök under 2017.

20%**ANDEL FÖRETAGARE**

Andel personer av kommunens arbetsföra befolkning som ansvarar för ett företag.

VERKSAMHETSOMRÅDE

UTBILDNING

Barn- och utbildningsnämnden ansvarar för utbildning genom förskoleklass, grundskola, särskola, gymnasieskola, vuxenutbildning och musikskola.

VERKSAMHET

Grundskola

Förskoleklass är en avgiftsfri verksamhetsform för sexåringar. Barnen går antingen i en åldershomogen grupp med endast sexåringar i förskoleklass eller tillsammans sex- och sjuåringar (ibland även åttaåringar).

Grundskola är en obligatorisk utbildningsform från år ett till och med år nio. Tanums kommun har sin grundskoleverksamhet förlagd till åtta kommunala skolenheter med cirka 1 210 elever. Dessutom finns en fristående skola på Resö. Två av de kommunala skolorna är F-9 skolor, en i norra kommundelen och en i södra. Övriga skolor har elever i år F-6. Nämndens ambition är att det ska finnas en skola på varje större ort, eftersom kommunen, som är stor till ytan, är uppdelad i många samhällen med omgivande landsbygd. I Tanum anordnas kommunal simskola på två orter under sommartid.

Efter flera år med en relativt stabil trend av goda studieresultat inom grundskolan sker en kraftig försämring 2017. Tanum faller i SKL:s öppna jämförelser från plats 35 till plats 167.

Orsakerna till denna kraftiga försämring är flera, men två framstår som viktigast. Den första är det stora inflödet av nyanlända. Tanum blev ganska sent mottagare av de stora grupperna och förändringen kom så snabbt att verksamheterna inte riktigt kunde förbereda sig. Det har varit mycket svårt att rekrytera personal till dessa grupper, något som inte minst syntes i bokslut 2016, då nämnden gjorde ett stort överskott. De ensamkommande som kommer in sent i grundskolan har mycket svårt att få betyg i samtliga ämnen. Dessa grupper är ganska stora både i Tanumskolan och i Hamburgsundskolan.

Den andra orsaken till den sjunkande målpuffyllelsen är en ökning av antalet barn i behov av särskilt stöd. Allt fler behöver extra anpassningar eller åtgärdsprogram för att klara sin skolgång. Detta är resurskrävande, både för den ordinarie undervisningsorganisationen, men också för lokal och central elevhälsa.

Nämnden har under 2017 avsatt 5 350 tkr ur det balanserade överskottet för särskilda satsningar som i huvudsak riktas till dessa båda grupper.

Skolinspektionen riktar kraftig kritik mot Tanumskolans mellanstadium efter sin inspektion våren 2017. Man menar att elevernas

trygghet och studiero är bristfällig, liksom verksamhetens sätt att arbeta med extra anpassningar och särskilt stöd. Även sättet att arbeta med de högpresterande eleverna får kritik. Verksamheten har vidtagit mycket kraftfulla åtgärder och ser att dessa lett till resultat. Under våren 2018 kommer Skolinspektionen att återvända till skolan för att kontrollera att tillräckliga åtgärder vidtagits.

Rabbalshede skola, som också inspekterades, fick ett föreläggande. Detta har åtgärdats och redovisats för Skolinspektionen som därmed avslutat ärendet.

Inom grundskolan råder lokalbrist på alla orter. Den tillbyggnad av Tanumskolan som nu påbörjats kommer att lösa problemet för både skola och förskola i Tanumshede under 2019. Både i Fjällbacka och Hamburgsund är situationen mycket ansträngd, något som också åtgärdas 2019 i och med om- och tillbyggnad av Hamburgsundskolan samt möjligheten att flytta modulerna från Hedeskolan till Fjällbacka skola.

Gymnasieskola

Totalt får 371 tanumselever sin utbildning inom gymnasieskolan. Liksom tidigare söker en majoritet av eleverna till gymnasieskolor i Uddevalla. De flesta övriga har sin skolgång

förlagd till Strömstad eller Tanumshede.

Tanums Gymnasieskola har under 2017 varit under både intern och extern lupp genom kommunstyrelsens utredning och Skolinspektionens granskning. Båda dessa visar ett mycket nedslående resultat, både när det gäller ekonomi och kvalitet. Barn- och utbildningsnämnden har stoppat antagningen till lärlingsutbildningarna, varför elevantalet minskat kraftigt på dessa. Stora insatser har gjorts under 2016 och 2017 för att komma tillrätta med allvarliga kvalitetsproblem inom verksamheten. Inom introduktionsprogrammen är antalet som läser språkintrouktion fortsatt stort, även om det minskat sedan föregående år.

forts. på sidan 48

MÅLSÄTTNING

Verksamheten ska i en miljö som präglas av trygghet, trivsel och respekt för allas lika värde erbjuda utbildning som ger varje elev möjlighet att utifrån sina förutsättningar ta ansvar för sitt lärande och nå kunskapsmålen samt bli behörig för nästa nivå.

MÅLUPPFYLLELSE

Efter flera år med en relativt stabil trend av goda studieresultat sker en kraftig försämring 2017. Tanum faller i SKL:s öppna jämförelser från plats 35 till plats 167. Det är framför allt andelen behöriga till gymnasiet som minskar liksom även det genomsnittliga meritvärdet i årskurs 9. Resultaten för de lägre åldrarna varierar kraftigt, men är generellt bättre.

Elevenkäten visar att eleverna känner sig trygga i skolan, 7,9 på en tiogradig skala, även om trenden är något vikande.

Svarsfrekvensen i föräldraenkäten blev tyvärr så låg att resultatet inte kan redovisas för 2017. Årets enkät genomfördes digitalt och rutinerna kring detta måste förbättras för att öka svarsfrekvensen.

Den totala andelen tanumselever som fullföljde sin gymnasieutbildning inom 4 år uppgår till 78 procent vilket är en marginell ökning jämfört med närmast föregående år (76 procent).

KVALITETSGARANTIER

Trygg miljö: Verksamhetens miljö är trygg och säker. *Målet delvis uppfyllt.*

Bra mat: God och näringsriktig mat serveras. *Målet uppfyllt.*

Samarbete: Överenskommelse om samarbete skrivs mellan skola och hem om ansvarstagandet för barnets skolgång. *Målet uppfyllt.*

Föräldrastöd: Föräldrastödsinsatser erbjuds genom hela förskole- och skoltiden. *Målet delvis uppfyllt.*

Kontakt med hemmet: Om en elev är frånvarande tar skolan kontakt med hemmet samma dag. *Målet uppfyllt.*

Lässtöd: Alla elever får individuellt stöd för att nå målet att kunna läsa med god förståelse i slutet av år tre. *Målet uppfyllt.*

Matematikstöd: Matematikutvecklare stödjer lärarna i att utveckla och sprida effektiva sätt att lära matematik. *Målet uppfyllt.*

Digitala läromedel: Alla elever har tillgång till digitala läromedel. *Målet uppfyllt.*

Valfrihet: Föräldrar och elever har rätt att fritt välja skola och skolort. Skolskjuts medges om detta ryms inom befintliga kommunala skolskjutslinjer. *Målet uppfyllt.*

ENKÄT OM TRIVSEL I SKOLAN ÅRSKURS 8

78%

FULLFÖLJER GYMNASIET

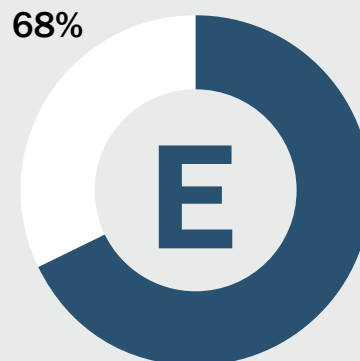
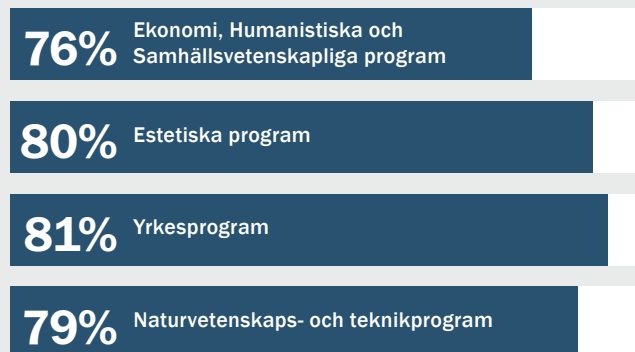
Andelen elever som fullföljer gymnasiet inom fyra år är 78 procent.

TRIVSEL OCH TRYGGHET

I den årliga enkät som genomförs blir värdet för elevers upplevda trivsel och trygghet 7,9 på en tiogradig skala.

GYMNASIEBEHÖRIGHET

Andelen elever som är behöriga till gymnasiet.

LÄGST BETYG E

Andel elever i årskurs 9 som har minst betyget E i samtliga ämnen.

VERKSAMHET *forts. från sidan 46***Särskola**

Undervisningen inom särskolan syftar till att eleverna som vuxna ska få ett liv med god kvalitet inom arbete, boende och fritid. Dessutom ska verksamheten vara en grund för fortsatta studier inom de skolformer som finns att tillgå efter den obligatoriska särskolan.

Även i år är den genomsnittliga betygsnivån högre i de praktiska ämnena. Samtliga övriga elever har "godtagbara" eller "mycket godtagbara" kunskaper enligt skriftliga omdömen.

I träningskolan har samtliga elever "godtagbara" kunskaper i förhållande till kunskapskraven. Här får hänsyn tas till elevens förutsättningar, vilket inte är fallet i grundsärskolan.

Vuxenutbildning

Den ökning av statsbidragen som inleddes 2016 har fortsatt och avser framför allt yrkesutbildning och SFI. På grund av svårigheterna att rekrytera lärare, men också det faktum att de studerande fördelas sig över ett brett spektrum av ämnen och kurser, har verksamheten fortsatt att köpt in utbildningar från Hermods, när man inte kan erbjuda dessa inom den befintliga verksamheten. På hemmaplan erbjuds kurser för allmän behörighet och yrkesutbildning inom vård och omsorg, bygg, fordon, barn och fritid samt svenska för invandrare.

Musikskola

Undervisning har även i år skett på kommunens samtliga grundskolor samt friskolan på Resö. Under året har vi haft ett snitt på 217 ämneskurser instrumentalt vilken är en stor minskning från 2016. Flickorna utgör 58 procent av eleverna, vilket är i paritet med föregående år. Det enklast mest populära instrumentet är, som tidigare, gitarr följt av violon.

FRAMTID

En stor utmaning de närmaste åren blir att vända utvecklingen med försämrade målluppfyllelse. Detta arbete behöver göras på alla nivåer – från klassrummet upp till politiken. En ökad kompetens inom särskilt stöd behöver utvecklas. Detta kan handla om kollegialt lärande och annan kompetensutveckling men också om nya läromedel och andra former för undervisning.

Också under kommande år kommer flyktingmottagandet att ha en stor påverkan på grundskolan även om flyktingströmmarna till Sverige minskat kraftigt. En ökande del av finansieringsansvaret kommer också att falla på kommunen i takt med att flyktingar får permanent uppehållstillstånd. Likaså kvarstår de stora svårigheterna att rekrytera utbildad personal. Verksamheten behöver också utveckla sitt arbete med att få de nyanlända barnen och ungdomarna att bli behöriga till nästa nivå.

Rekryteringsproblematiken har redan berörts och är ett nationellt problem, dels eftersom skolan har alltför låg status för att locka sökande till existerande utbildningar och dels för att utbildningsplatserna är för få. Lärarbristen har beräknats till 65 000 före år 2020. Omräknat till tanumsmått skulle detta innebära att hälften av lärartjänsterna skulle vara obesatta om några få år. Detta problem måste i första hand lösas av staten, men kommunerna bör trycka på för att

få till stånd andra typer av utbildningar som kan nå nya målgrupper. Detta kan ske inom fyrbodalssamarbetet tillsammans med Högskolan Väst men också tillsammans med andra lärosäten. Staten pekar på behovet av att utveckla lärcentra som en del i detta arbete och destinerar ett statsbidrag till detta ändamål. Lokalt behöver Tanum se till att Futura utvecklas till att åter bli ett lärcentrum med möjlighet att driva högskoleutbildningar och yrkeshögskoleutbildningar.

Lokalbristen har redan nämnts och byggplaner finns för flera orter. För framtiden behöver också kapaciteten i Grebbestadskolan och Rabbalshede förskola ses över.

Utifrån den utredning som beställts av kommunstyrelsen och den konsekvensbeskrivning som gjorts av förvaltningen kommer politiska beslut att tas våren 2018 avseende verksamheten vid Futura, däribland gymnasieutbildningen, både introduktionsprogrammen och lärlingsutbildningarna. Utan att föregripa dessa beslut kan konstateras att behovet av tillgång till gymnasieutbildning på hemmaplan de närmaste åren kommer att vara stort, inte minst med tanke på det stora antalet nyanlända, unga såväl som vuxna. Dessa efterfrågar i många fall yrkesutbildning och kan bli en bra resurs för Tanums näringsliv.

Särskolan är en, sett till antalet elever, liten verksamhet. Dock är varje elev relativt resurskrävande, varför även små förändringar i elevantalet medför stora anpassningar av personalstyrkan.

Antalet heltidsstuderande vuxna har de senaste 20 åren varit i genomsnitt ungefär 120 stycken. Det finns ingen anledning att tro att dessa tal kommer att minska de närmaste åren, snarare tvärtom – även om stora fluktuationer förekommer mellan åren. En anledning är återigen det stora flyktingmottagandet – många kommer att behöva svenskundervisning och annan gymnasial utbildning, inte minst yrkesutbildning, för att så snabbt som möjligt kunna få arbete och integreras i det svenska samhället. En annan anledning är en fortsatt snabb omvandling av arbetslivet som kräver att samhället möjliggör för vuxna att komplettera sin utbildning återkommande under livet. Staten tar sitt ansvar för detta och har inrättat en rad statsbidrag för en utökad vuxenutbildning.

Tanum behöver förstärka utbudet av lärarledd utbildning på hemmaplan. För närvarande erbjuds huvuddelen av utbudet som distansutbildning, något som inte alla klarar. Skolinspektionen trycker i sin granskning av vuxenutbildningen i Tanum på att den ska erbjudas flexibelt och på ett sätt som motsvarar de studerandes behov.

Musikskolan arbetar sedan flera år med att bredda verksamheten i riktning mot en kulturskola. Detta blir även tydligt genom *Kulturpoolen* som erbjuder flera olika kulturella ingångar för pedagogerna i förskola och skola. Från hösten 2017 omfattar verksamheten även dans.

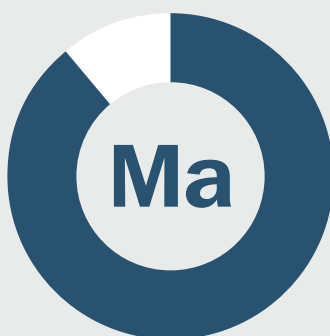
Svårigheten att rekrytera musiklärare har lett till att grundskolan prioriterats och att den frivilliga undervisningen i musikskolan minskat. Denna utveckling är problematisk och behöver diskuteras inför framtiden.

85%

MÅLUPPFYLLELSE ENGELSKA

Andel elever med lägst betyg E i ämnet engelska i de nationella proven.

89%

MÅLUPPFYLLELSE MATEMATIK

Andel elever med lägst betyg E i ämnet matematik i de nationella proven.

96%

MÅLUPPFYLLELSE SVENSKA

Andel elever med lägst betyg E i ämnet svenska i de nationella proven.

MUSIKSKOLAN

Under året har musikskolan haft ett snitt på 217 ämneskurser instrumentalt vilket är en stor minskning från 2016.

2017	-202 330
2016	-180 201
2015	-173 761

NETTOKOSTNAD (tkr)

Nettokostnaderna för verksamhetsområdet utbildning har ökat med 12,3 procent i förhållande till 2016.

2017	-3 396
2016	7 293
2015	7 209

BUDGETAVVIKELSE (tkr)

Budgetavvikelsen är -3 396 tkr, vilket främst beror på nämndens särskilda satsning för barn med särskilda behov.

NETTOKOSTNAD/ELEV
Grundskola (kr)

2017	101 593
2016	96 270
2015	93 109

Gymnasiet, köpta platser (kr)

2017	116 882
2016	122 102
2015	117 895

Gymnasiet, Tanum (kr)

2017	225 173
2016	102 950
2015	78 010

Vuxenutbildning (kr)

2017	40 085
2016	34 052
2015	51 473

Kostnad per betygspoäng i grundskolan (kr)

2017	448
2016	380
2015	388

VERKSAMHETSOMRÅDE

BARNOMSORG

Barnomsorgen ska ge omsorg och pedagogisk verksamhet inom förskolan för barn i åldrarna ett till fem år, i pedagogisk omsorg för åldrarna ett till tolv år och i fritidshem för åldrarna sex till tio år.

VERKSAMHET

Totalt erbjuds cirka 1 100 barnomsorgsplatser inom kommunen. Detta motsvarar en barnomsorgstäckning på cirka 83 procent.

Det som framför allt präglar förskolan under 2017 är den tilltagande lokalbristen. Under året har lokalerna kompletterats med ny avdelning på Målgården i Fjällbacka samt modul i Backa. Övriga verksamheter har helt fyllda avdelningar. Orsakerna till den ökande beläggningen är dels att den genomsnittliga placeringstiden ökar, men också inflyttning, inte minst av nyanlända.

Under året har nämnden beslutat om en särskild satsning på IKT (informations- och kommunikationsteknik) i förskolan. Inom ramen för denna har hårdvara som iPads och projektorer införskaffats. Dessutom har en IKT-pedagog anställts för att strukturera och samordna utvecklingsarbetet i förskolorna. En plan för det fortsatta digitaliseringsarbetet kommer att läggas fram för nämnden under våren 2018.

När det gäller förskolans utvecklingsarbete är språk och kommunikation ett övergripande ämne. På biblioteket finns *Språkoteket* med böcker och annat material som stödjer ett språkstimulerande arbetssätt. Där har också talpedagoger och specialpedagoger sin bas för arbetet med att stödja och utveckla kompetensen hos personalen i både skola och förskola.

I enlighet med politiskt beslut ska även matematiken prioriteras inom förskola och skola och arbetet med att definiera hur man tillsammans i dessa verksamheter kan lägga upp undervisningen för att öka måluppfyllelsen har fortsatt.

En annan särskild satsning har riktats till förskolor och fritidshem och avser skyddskläder för personalen. Pedagogisk utomhusverksamhet sliter hårt på kläderna och det är inte rimligt att personalen ska ta hela kostnaden för detta privat.

Fritidshemmen får genom nya avsnitt i läroplanen ett tydligare uppdrag att komplettera skolan även när det gäller kunskaper. Det är en utmaning för verksamheten att det inte blir mer skola på fritids utan lärande genom lek. För att åstadkomma en högre likvärdighet har fritidshemspersonalen haft kommgemensamma lärmöten. Dessa

har letts av en rektor. En grundutbildning för fritidshemspersonal utan utbildning har genomförts. Detta arbete ligger även väl i linje med ett av Skolinspektionens kritikområden mot Tanums kommun.

FRAMTID

Lokalsituationen är som tidigare nämnts ansträngd. Medel har avsatts i budget för nya förskolor i Grebbestad och Tanumshede under 2019. Även Fjällbacka får då tillgång till större lokaler genom att de moduler som frigörs vid Hedeskolan flyttas dit. Främst i Grebbestad behöver temporära lösningar skapas för att ge barn och personal rimlig arbetsmiljö. Kapacitetstaket är dock snart nått även i Rabbals-

hede, varför samtal förs med fastighetsavdelningen om olika lösningar. En tillbyggnation av förskolan i Rabbalsshede är inte otänkbar.

Pedagogisk omsorg, familjedaghem, har under de senaste åren minskat kraftigt i volym. Den viktigaste anledningen till detta är införandet av allmän förskola från tre års ålder. Denna är avgiftsfri 15 timmar per vecka medan den pedagogiska omsorgen varit avgiftsbelagd i sin helhet. Många har menat att detta missgynnar familjedaghemmen, som ändå föredras av en relativt stor grupp föräldrar, då barnomsorgsformen erbjuder mindre barngrupper i hemmiljö. Familjedaghemmet har djupa traditioner i Tanum och utgör ett bra komplement till förskola. Barn- och utbildningsnämnden har därför beslutat att de första 15 timmarna ska vara avgiftsfria även i familjedaghemmet.

Verksamheten har nu nått en kritisk volym och kan inte minska ytterligare. Det blir då omöjligt för dagbarnvårdarna att täcka upp för varandra vid ledigheter och sjukdom.

MÅLSÄTTNING

Verksamheten ska i en miljö som präglas av trygghet, trivsel och respekt för allas lika värde erbjuda utbildning som ger varje elev möjlighet att utifrån sina förutsättningar ta ansvar för sitt lärande och nå kunskapsmålen samt bli behörig för nästa nivå.

MÅLUPPFYLLELSE

Barn- och utbildningsnämnden erbjuder olika barnomsorgsformer såsom pedagogisk omsorg, förskola och fritidshem. Därutöver erbjuds plats på fyra kooperativa förskolor inom kommunen. Samtliga skolområden erbjuder barnomsorg.

Föräldrarna är fortsatt mycket nöjda med förskoleverksamheten. I den enkät som genomförs årligen blir värdet för *Förskolan fungerar som helhet bra eller mycket bra*, 8,5 på en tiogradig skala, vilket är en liten försämring mot föregående år då värdet var 8,6. Barnen känner sig trygga 9,1 (9,0 år 2016) på en tiogradig skala och trivs i förskolan 9,3 (9,2). För verksamheten pedagogisk omsorg redovisas en liten försämring från 2015 då värdet redovisades med 9,9. För 2017 uppgår värdet till 9,7.

KVALITETSGARANTIER

Barnomsorgsplats: Barnomsorgsplats erbjuds inom tre månader efter anmälan. *Målet uppfyllt.*

Utomhusverksamhet: Barnen i förskola och pedagogisk omsorg har utomhusverksamhet varje dag. *Målet uppfyllt.*

Trygghet: Verksamhetens miljö är trygg och säker. *Målet delvis uppfyllt.*

Bra mat: God och näringsriktig mat serveras. *Målet uppfyllt.*

Samarbete: Överenskommelse om samarbete skrivs mellan skola och hem om ansvarstagandet för barnets skolgång. *Målet uppfyllt.*

Föräldrastöd: Föräldrastödsinsatser erbjuds genom hela förskole- och skoltiden. *Målet delvis uppfyllt.*

Valfrihet: Föräldrar har rätt att fritt välja barnomsorgsform. *Målet uppfyllt.*

100%

BARNOMSORGSPLOTS

Andel sökanden som erbjuds barnomsorgsplats inom tre månader.

TRIVSEL OCH TRYGGHET

I den årliga enkät som genomförs blir värdet för "Förskolan fungerar som helhet bra eller mycket bra" 8,5 på en tiogradig skala.

122 tkr

NETTOKOSTNAD PER BARN

Inom förskola är nettokostnaden per inskrivet barn 122 tkr 2017, vilket är en ökning med 10,0 procent.

2017	-82 267
2016	-78 692
2015	-74 861

NETTOKOSTNAD (tkr)

Nettokostnaderna för verksamhetsområdet barnomsorg har ökat med 4,5 procent i förhållande till 2016.

2017	-421
2016	1539
2015	1660

BUDGETAVVIKELSE (tkr)

Budgetavvikelsen är 421 tkr och beror på nämndens särskilda statsning inom förskolan.

BARN PER ANSTÄLLD

Barn per personal i snitt i kommunens förskolor uppgick under året till 5,09.

VERKSAMHETSOMRÅDE

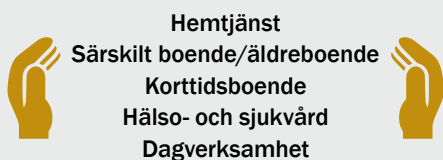
ÄLDREOMSORG

Äldreomsorgen ger stödinsatser till äldre personer och personer med funktionsnedsättning. Verksamheten inriktar sig i första hand på insatser i den enskildes ursprungliga bostad, såsom hemtjänst och trygghetslarm. Dessutom finns äldreboenden på sex platser i kommunen. Verksamheten har också ansvar för den kommunala hälso- och sjukvården.

VERKSAMHET

Äldreomsorgen är indelad i flera huvudsakliga områden; hemtjänst, särskilt boende/äldreboende, korttids- och dagverksamhet samt hälso- och sjukvård.

Omsorgsnämnden införde under 2017 nya riktlinjer för biståndsbedömningen inom äldreomsorgen som man beslutat om 2016. För att ytterligare stärka rättssäkerhet och kvalitet har utveckling av social dokumentation varit prioriterat under året inom de verkställande enheterna. Samtlig omvårdnadspersonal dokumenterar digitalt i verksamhetssystemet.

Hemtjänst

Under 2017 har antalet personer med hemtjänstinsatser ökat marginellt. Antalet biståndsbedömda timmar i hemtjänst inklusive somrargäster har under året minskat kraftigt med 1 962 timmar jämfört med 2016 och antalet delegerade hälso- och sjukvårdstimmar har minskat med 30. Inte sedan beslutade timmar började mätas 2013 har de beslutade timmarna varit så få. Nedgången i antalet timmar har lett till att kommunens hemtjänst i egen regi märkt av att planeringen av hemtjänstinsatser är svårare att få till jämfört med tidigare. Detta påverkar verksamhetens ekonomi negativt. Samtidigt som antalet timmar går ner ökar antalet personer med trygghetslarm.

Antalet tillfälliga gäster med hemtjänst (omvårdnad och service) som valt att tillbringa en period av året i Tanums kommun har ökat med åtta personer jämfört med 2016. Antalet timmar som Tanums kommun kunnat fakturera hemkommunen har minskat med 1 279 timmar mot 2016. De personer som kommit till kommunen har haft relativt få timmar beviljade per person, vilket följer den trend som märkts inom kommunen.

De tillfälliga gästerna med hemsjukvårdsinsatser var dubbelt så många 2017 jämfört med 2016. Antalet timmar var drygt det dubbla. Strax över 400 timmar kan kopplas till tre specifika ärenden där patienterna haft ett mycket omfattande vårdbehov.

Hemtjänstens verkställande delar har under 2017 helt genomfört den nya arbetsmetod som är resultatet av den genomlysning som påbörjades 2015. Stort fokus har varit att öka personalkontinuiteten och utveckla kontaktmannskapet.

Särskilda boenden och korttidsboenden

Under våren 2017 öppnades åtta nya platser i särskilt boende i Grebbestad. Detta har lett till att det finns 163 platser i kommunen, fördelat på sex boenden.

Under 2017 har antalet personer som väntat på plats inom särskilt boende/äldreboende minskat till i snitt 13 personer per månad, att jämföra med 2016 då i snitt 18 personer väntat per månad. Nyttjandegraden för de 163 särskilda boendeplatserna har under året i genomsnitt varit 96 procent. Under 2016 var nyttjandegraden 97 procent.

Nyttjandegraden på äldreomsorgens korttidsboende har varit 79 procent att jämföra med 2016 då nyttjandegraden var 95 procent.

Om kommunen inte kan ta emot personer som är utskrivningsklara från sjukhus inträder ett betalningsansvar där ett fastställt belopp betalas per dygn. 2017 har Tanums kommun haft 61 dagar med betalningsansvar. Det är en kraftig minskning jämfört med 2016. De kraftigt minskade betalningsansvarsdagarna bedöms till största del bero på att de nya öppnade platserna på Tärnegården medfört att mottagningsplats funnits.

Hälso- och sjukvård samt bostadsanpassning

Under året har uppdragen inom samverkande sjukvård minskat jämfört med 2016.

Bostadsanpassningsbidrag har beviljats i 63 ärenden, det är några fler än 2016. Det utbetalade bidraget har ökat med 143 tkr.

MÅLSÄTTNING

Verksamheten ska präglas av en god och säker omsorg, vård och service för att äldre och funktionshindrade ska ges ett gott liv med trygghet i sin livssituation. Alla ska bemötas med respekt och värdighet utifrån sina individuella förutsättningar och behov. Äldreboende ska finnas i flera orter. För äldre ska det finnas boenden med olika boendeformer.

För att uppnå målet ska dels serviceutbudet på särskilt boende och i hemtjänst uppgå till minst index 70 i mätningen "Kvalitet i korthet", dels brukarnöjdheten i socialstyrelsens mätning vara lägst index 90 för särskilt boende och 95 för hemtjänst. Utifrån kommunfullmäktiges verksamhetsmål har omsorgsnämnden fastställt egna verksamhetsmål för äldreomsorgen och hälso- och sjukvården:

- Ett gott liv med trygghet i sin livssituation inom särskilt boende och hemtjänst.
- Att patienterna ska ges en individuellt anpassad god och säker hälso- och sjukvård.

I syfte att nå kommunfullmäktiges mål och de egna verksamhetsmålen har omsorgsnämnden också fastställt 16 förändringsmål för äldreomsorgen.

MÅLUPPFYLLELSE

Kommunfullmäktiges verksamhetsmål för äldreomsorgen, som är ett av kommunens prioriterade områden, är helt uppfyllt för 2017, eftersom hälften av de fastställda indikatorerna är uppfyllda. Serviceutbudet på särskilt boende är index 64 och inom hemtjänst index 70. Brukarnöjdheten i särskilt boende är 92 och inom hemtjänst 89.

Resultatet för 2017 är en förbättring jämfört med 2016 då det prioriterade målet som helhet inte nåddes.

Omsorgsnämndens verksamhetsmål för äldreomsorgen och hälso- och sjukvården är uppfyllda i hög grad. Detta då tio förändringsmål är helt uppfyllda. Till exempel erbjuder samtliga särskilda boenden minst en gemensam och organiserad aktivitet per dag alla dagar i veckan och andelen efterlevandesamtal har ökat till 97.

När det gäller kvalitetsgarantierna för äldreomsorgen är 13 helt uppfyllda, 13 i hög grad uppfyllda och två delvis uppfyllda. Jämfört med 2016 har resultatet på nio garantier blivit bättre och 19 garantier är oförändrade resultatmässigt. Ingen är försämrad. Exempel på garantier som förbättrats är att den enskilde vid insatsens början får tydlig information om de kvalitets- och värdighetsgarantier som gäller för insatsen och att den enskilde får ett respektfullt bemötande.

KVALITETSGARANTIER

Byte av kontaktperson: Varje omsorgstagare har rätt/möjlighet att byta kontaktperson om denne önskar det. *Målet uppfyllt.*

Handläggningstid: Från ansökan till beslut ska handläggningstiden för hemtjänst och trygghetslarm vara högst fem dagar. *Målet uppfyllt.*

Beslut om hemtjänst: Beslut om hemtjänst verkställs inom fem dagar. *Målet uppfyllt.*

Korttidsboende: Genomförandeplan upprättad inom tre dagar. *Målet uppfyllt.*

PERSONALENS BEMÖTANDE

Omsorgstagare (+65 år) inom hemtjänst uppger i socialstyrelsens brukarundersökningar att de är nöjda med personalens bemötande.

HEMTJÄNST BRUKARNÖJDHET

I socialstyrelsens mätning över brukarnöjdhet ska Tanum uppnå lägst nöjdbrukarindex 95 inom hemtjänst.

SÄRSKILT BOENDE BRUKARNÖJDHET

I socialstyrelsens mätning över brukarnöjdhet ska Tanum uppnå lägst nöjdbrukarindex 90 för särskilt boende.

HEMTJÄNST SERVICEUTBUD

Serviceutbudet inom hemtjänst ska uppgå till minst index 70 i mätningen "Kvalitet i korthet".

SÄRSKILT BOENDE SERVICEUTBUD

Serviceutbudet på särskilt boende ska uppgå till minst index 70 i mätningen "Kvalitet i korthet".

NYA PLATSER I SÄRSKILT BOENDE

Under våren öppnades åtta nya platser i Grebbestad.

FRAMTID

Verksamheten kommer att fokusera på frågor som rör kompetensförsörjning och utveckling av välfärdsteknik. Detta då allt fler äldre har problem kopplat till missbruk, psykisk ohälsa och kognitiv svikt, något som ofta kräver en annan kompetens hos personalen än vad som ofta finns idag. Möjligheterna att använda välfärdsteknik i omvårdnadsarbetet behöver utredas mer. Detta för att om möjligt kunna rikta personalresurser till de grupper som bäst behöver dem och i andra fall kunna erbjuda ett gott stöd med hjälp av teknik.

Boendeplanering för äldre är också ett viktigt fokusområde framåt i tiden. Dels för att behovet av demensplatser är större idag än vad verksamheten kan erbjuda, dels för att behovet av antalet platser inom några år troligen kommer att vara större än i dag. Omsorgsnämnden samverkar med andra nämnder inom kommunen när det gäller boendeplaneringen och det arbetet kommer att intensifieras under 2018.

Från och med 1 januari 2018 gäller ny lagstiftning på hälso- och sjukvårdsområdet. Dels en nya hälso- och sjukvårdslag, dels en ny

betalningsansvarslag som reglerar kommunens ansvar när någon skrivs ut från sjukhus. Förändringarna innebär att verksamheten behöver ändra arbetsmetoder och revidera styrdokument.

De nya nationella riktlinjerna för vård och omsorg för personer med demenssjukdom ska utgöra ett stöd för beslutsfattarna kring hur resurserna inom vård och omsorg ska fördelas. Riktlinjerna visar tydligt att socialtjänsten och hälso- och sjukvården ofta behöver rikta mer resurser än idag mot arbetet med demenssjuka personer. Detta medför generellt sett ökade kostnader på såväl lång som kort sikt.

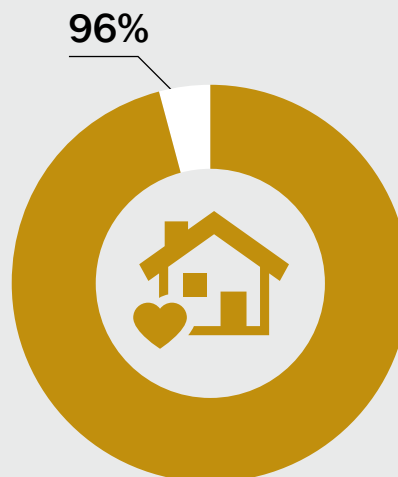
Inom särskilt boendeverksamheten kommer arbetet 2018 att fokuseras på förbättringsarbete utifrån den genomlysning som påbörjades 2017.

Biståndsenheten ska under 2017 införa bedömningsmetoden IBIC (individens behov i centrum) i arbetet med äldre. Detta dels utifrån ett tidigare beslut av omsorgsnämnden, dels utifrån vad som framkommit i omsorgsnämndens boendeplan för äldre.

HEMVAKTMÄSTARE

Hemvaktmästaren är ett sätt att arbeta förebyggande. Syftet är främst att minska fallrisken hos äldre. 2017 gjordes 281 besök, något fler än 2016.

SÄRSKILDA BOENDEPLATSER

Genomsnittlig nyttjandegrad av 163 befintliga särskilda boendeplatser under 2017 uppgick till 96 procent.

2017	68 882
2016	70 874
2015	71 876

HEMTJÄNSTIMMAR

Antal beslutade hemtjänsttimmar inklusive externa utförare, tillfälliga gäster och delegerad hälso- och sjukvård.

2017	-176 654
2016	-174 913
2015	-171 056

NETTOKOSTNAD (tkr)

Nettokostnaderna för verksamhetsområdet äldreomsorg har ökat med 1,0 procent i förhållande till 2016.

TRYGGHETSLARM

Antal personer med trygghetslarm inom hemtjänsten uppgick under året till 328 stycken.

TILLFÄLLIGA GÄSTER

Antal fakturerade timmar för omvårdnads- och serviceinsatser avseende tillfälliga gäster inom hemtjänsten uppgick till 1 433. För hemsjukvårdensinsatser för tillfälliga gäster fakturerades 504 timmar.

ANTAL DYGN MED BETALNINGSANSVAR

Om kommunen inte inom ett visst antal dagar kan ta emot personer som är utskrivningsklara från sjukhus inträder ett betalningsansvar där ett fastställt belopp betalas per dygn. Under året uppgick antal dagar till 61.

2017	2 611
2016	757
2015	495

BUDGETAVVIKELSE (tkr)

Budgetavvikelsen är 2 611 tkr och har varit ett överskott de senaste tre åren.

VERKSAMHETSOMRÅDE

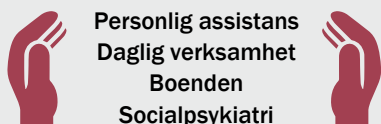
FUNKTIONSHINDER

Funktionshinderverksamheten ger stödinsatser till personer som har fysiska, psykiska eller intellektuella funktionsnedsättningar. Funktionshinderverksamheten har också ett organisatoriskt ansvar för en förvaltningsgemensam bemanningsenhet med uppdrag att stötta förvaltningen med korttidsrekrytering av omvårdnadspersonal.

VERKSAMHET

Funktionshinderverksamheten är uppdelad i fem områden. Ett område är biståndsenheten som ansvarar för myndighetsutövningen. Övriga är daglig verksamhet och socialpsykiatri, boenden för vuxna, stödinsatser till barn samt personlig assistans.

Under 2017 har en genomlysning av kostnadsökningen inom funktionshinderverksamheten genomförts på uppdrag av kommunstyrelsen. Utifrån genomlysningen har omsorgsnämnden tagit fram en handlingsplan med åtgärder som syftar till att minska kostnadsökningen. Riktlinjerna för myndighetsutövningen har reviderats och kopplingen till riktlinjerna i nämndens delegationsordning har förtydligats. Dessutom har verksamheten arbetat aktivt för att följa upp personalplaneringen och bättre anpassa den efter behov.

Funktionshinder/LSS

I slutet av året öppnades ett boende för barn. Boendet kan erbjuda tre platser, men i nuläget används två av dem. I boendena för vuxna har det under året skett en inflyttning och en utflyttning.

Under året har sammanlagt 15 personer haft insatsen personlig assistans. Sju personer har valt privat assistansanordnare och åtta personer har kommunen som utförare. En särskild genomlysning av personlig assistans genomfördes under året och flera åtgärder har genomförts för att minska kostnaderna inom verksamheten.

En avdelning inom daglig verksamhet sades upp från sina lokaler och i väntan på en permanent lösning bedrivs nu verksamheten i tillfälliga lokaler.

Socialpsykiatri

Antalet personer med boendestöd har varit totalt sett det samma under året som 2016. I början av året hade 28 personer aktuella beslut om boendestöd, i slutet av året hade 19 personer det. Av de avslu-

tade ärendena har två tredjedelar av brukarna uppgett att de inte vill ha insatsen på grund av att den under året blivit avgiftsbelagd, i en tredjedel av fallen har förutsättningarna ändrats så att insatsen inte längre är aktuell.

FRAMTID

I samverkan med kommunerna i Fyrbodal införs ett nytt stöd inom socialpsykiatri; personligt ombud. Verksamheten planeras att starta under våren 2018.

Inom personlig assistans ska ett nytt verksamhetssystem för tidsredovisning implementeras. Syftet är att bättre kunna planera och följa upp verksamheten samt minska det merarbetet som den manuella administrationen innebär. Ett bättre underlag kommer kunna lämnas till försäkringskassan och säkerställa att korrekt ersättning betalas ut.

Det finns en risk för att personlig assistans inte kommer kunna bedriva verksamheten inom ram 2018. Det beror främst på den nya ersättningsmodellen från försäkringskassan som ger kommunen lägre intäkter för samma antal beslutade och verkställda timmar, men också på att kommunen utför timmar utöver beslut på grund av patientsäkerhet. Försäkringskassans tillämpning av gällande bestämmelser har i många fall upplevts som hårdare än tidigare. Om detta fortsätter kan det resultera i ett ökat antal beslut om personlig assistans eller andra insatser enligt LSS för Tanums kommun. Indragen tid för utförd assistans nattetid kan komma att innebära att privata utförare väljer att inte tillhandahålla assistans på grund av dålig lönsamhet. Kommunala verksamheter har inte den möjligheten utifrån gällande lagstiftning.

Inför det kommande året har verksamheten fått indikationer på att det kan komma nya ansökningar om stödinsatser. Det rör sig om ett assistansärende, en till två ansökningar om gruppboende samt ett ärende som rör daglig verksamhet.

Det kommande året planeras också för att omsorgsnämndens riktlinjer för systematiskt kvalitetsarbete ska implementeras inom funktionshinderverksamheten.

MÅLSÄTTNING

Verksamheten ska präglas av den enskildes självbestämmande och bygga på individuella behov. Den enskilde ska kunna leva ett tryggt, samhällsintegrerat och självständigt liv. Särskilt engagemang ägnas åt barns behov.

MÅLUPPFYLLELSE

Verksamhetsmålet för funktionshinderverksamheten är i hög grad uppfyllt. Serviceutbudet i bostäder med särskild service har ökat från 82 (2015) till 90, 2017. Antalet boendeplatser där den boende har möjlighet till internetuppkoppling i den egna lägenheten har ökat. Index 2015 var 22, index 2017 är 56. I brukarundersökningar inom daglig verksamhet har 90 procent uppgett att de trivs på sitt arbete och 84 procent av dem som bor i något av verksamhetens boenden för vuxna har uppgett att de trivs i den egna lägenheten.

KVALITETSGARANTIER

Utformning av insatser: Innehållet i genomförandeplanen är utformat utifrån omsorgstagarens behov och önskemål. Den enskilde är delaktig efter förmåga. *Målet uppfyllt.*

Tydlig information: Den enskilde får vid insatsens början tydlig information om de kvalitetsgarantier som gäller för insatsen. *Målet uppfyllt.*

Bostad med särskild service: Biståndsbeslut gällande bostad med särskild service ska verkställas inom sex månader. *Målet uppfyllt.*

Daglig verksamhet: Biståndsbeslut gällande daglig verksamhet ska verkställas inom tre månader. *Målet uppfyllt.*

Korttidsvistelse: Biståndsbeslut gällande korttidsvistelse ska verkställas inom en månad. *Målet uppfyllt.*

Boendestöd: Biståndsbeslut gällande boendestöd ska verkställas inom 14 dagar efter beslut. *Målet uppfyllt.*

Biståndsbedömning: Den som ansöker om LSS-insats meddelas beslut inom tre veckor. *Målet delvis uppfyllt.*

KVALITETSASPEKTER INOM LSS GRUPP- OCH SERVICEBOENDEN

Ett resultat av ett antal delnyckeltal i sammanställningen kommunens kvalitet i korthet, max värde 100.

DAGLIG VERKSAMHET

I årets brukarundersökning svarar 90 procent att de trivs på sitt arbete, ingen har uppgett att de inte trivs.

13st

KORTTIDSBÖENDE

Antal personer korttidsboende inklusive sålda platser

3,9%

PERSONALKOSTNADER

Procentuell ökning av personalkostnader i jämförelse med 2016.

2017	-68 815
2016	-66 780
2015	-58 127

NETTOKOSTNAD (tkr)

Nettokostnaderna har ökat med tre procent jämfört med 2016. Detta beror på ökat behov avseende köp av plats inom LSS.

2017	48 872
2016	48 643
2015	57 133

PERSONLIG ASSISTANS

Antal utförda timmar inom personlig assistans med kommunen som utförare har ökat marginellt.

2017	-10 156
2016	-8 827
2015	-2 731

KÖP AV PLATS LSS (tkr)

Nettokostnaderna för köp av plats LSS, inklusive kostnad för elevhem.

VERKSAMHETSOMRÅDE

INDIVID- OCH FAMILJEOMSORG

Individ- och familjeomsorgen ger stödinsatser åt barn, unga och vuxna. Stödet innefattar även insatser till personer med beroendeproblematik, behov av ekonomiskt bistånd och familjerätt.

VERKSAMHET

Individ- och familjeomsorgen är indelad i två enheter; enheten för barn och unga samt vuxenenheten. Vuxenenheten arbetar bland annat med frågor som rör beroendeproblematik och ekonomiskt bistånd, såväl förebyggande som när enskilda ansöker om stöd. Inom individ- och familjeomsorgen finns också familjecentralen som drivs i samverkan med primärvården samt ungdomsmottagning. På familjecentralen finns bland annat öppen förskola, mödra- och barnavårdscentral och kurator.

Barn och unga

Under året har antalet dygn som barn och unga varit placerade minskat jämfört med 2016, såväl när det gäller placering på institution som placering i familjehem. Trots minskningen av antalet dygn är det många ärenden som upplevts som mer komplexa än tidigare, detta är en trend som håller i sig från 2016. En förklaring till detta kan fortsatt vara att stödet från övriga aktörer, exempelvis barnpsykiatri, har minskat. Under året har antalet inkomna anmälningar/ansökningar till enheten för barn och unga minskat något jämfört med 2016. Antalet beslut om att starta utredning eller att komplettera ett pågående ärende har dock ökat något.

Beroendeproblematik/Missbruk

Det totala antalet dygn som vuxna varit placerade har minskat jämfört med 2016. Institutionsplaceringarna har mer än halverats, detta då verksamheten arbetat aktivt med att hitta andra lösningar än institutionsplaceringar.

Ekonomiskt bistånd

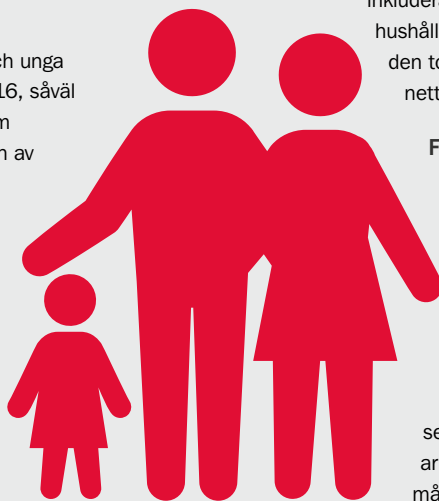
Under året har kostnaderna för ekonomiskt bistånd ökat jämfört med 2016. Sett till antalet hushåll exklusive nyanlända har det skett en minskning från 192 till 167 under 2017, men nettokostnaden per hushåll har ökat. Den genomsnittliga bidragstiden har minskat från 5,5 månader i snitt till 5,3. De flesta som ansöker om ekonomiskt bistånd uppger arbetslöshet/ingen inkomst som skäl. Totalt sett har dock antalet hushåll ökat, så också antalet långtidsberoende och antalet flerbarnshushåll. Om ekonomiskt bistånd till nyanlända inkluderas i statistiken är bidragsmånaderna 1 471, antalet hushåll 245, den genomsnittliga bidragstiden 5,0 månader, den totala nettokostnaden 9 346 tkr samt genomsnittsnettokostnaden 38 tkr.

FRAMTID

Lagstiftningen ändras 2018 så att spelmissbruk ska hanteras på samma vis som övriga missbruksfrågor av socialtjänsten. Fokus ligger på att förebygga och motverka spelmissbruk, särskilt bland barn och unga. Detta innebär att verksamheten behöver se över och eventuellt revidera riktlinjer och rutiner för handläggning av missbruksfrågor.

2018 är sista året som övergångsbestämmelserna som rör kompetenskraven för handläggare som arbetar med barn kan tillämpas. Från och med 2019 måste också handläggare som var anställda före 1 juli 2014 ha den formella kompetensen. Det innebär att verksamhetens arbete med individuella kompetensförsörjningsplaner kommer att intensifieras.

Genomlysningen av individ- och familjeomsorgen, som påbörjades 2017, kommer att fortsätta 2018. Det kommande året planeras också för att omsorgsnämndens riktlinje för systematiskt kvalitetsarbete ska implementeras inom individ- och familjeomsorgen.

MÅLSÄTTNING

Individ- och familjeomsorgen ska präglas av en hög servicenivå gentemot sökanden med ett fokus på den enskildes självbestämmande och individuella behov. Den som bor och/eller vistas i kommunen ska kunna leva ett tryggt, samhällsintegrerat och självständigt liv. Verksamheten ska inriktas mot förebyggande insatser. Särskilt engagemang ska ägnas åt behov som rör barn och unga. I verksamhetens målsättning ingår även att utveckla arbetet med våld i nära relation.

MÅLUPPFYLLELSE

Verksamhetsmålet för individ- och familjeomsorgen är delvis uppfyllt. Ett av omsorgsnämndens förändringsmål om att utöka de förebyggande insatserna med inriktning på behov som rör barn och unga har bedömts som ej uppfyllt. Detta då måttet för måluppfyllelse varit huruvida resurs- och behandlingsteamets arbete till 50 procent ägnats åt förebyggande insatser. Under 2017 har resurs- och behandlingsteamet istället arbetat mer med att minska antalet institutionsplaceringar. Förändringsmålet om att förbättra stödet till personer som utsatts för våld i nära relationer har bedömts som delvis uppfyllt. Detta då en riktlinje för arbetet med våld i nära relationer arbetats fram och socialsekreterare samt behandlare utbildats i att arbeta med frågan.

KVALITETSGARANTIER

Tillgänglighet: Vid kontakt med myndighetsfunktionen ska man under kontorets hela öppettid ha möjlighet att få prata med handläggare om sitt ärende. *Målet uppfyllt.*

Biståndsbeslut: Under förutsättning att allt underlag kommit in, ska sökanden av ekonomiskt bistånd meddelas beslut inom fem arbetsdagar efter inlämnad ansökan. *Målet uppfyllt.*

Besökstid: Sökanden av bistånd ska erbjudas en tid för besök inom nio arbetsdagar från det att man först kontaktade myndighetsfunktionen. *Målet uppfyllt.*

Beslutsmeddelande: Sökanden av övrigt bistånd exempelvis kontaktperson och familjehem ska under förutsättning att allt underlag kommit in meddelas beslut inom två månader efter inlämnad ansökan. *Målet delvis uppfyllt.*

10,9%**EKONOMISKT BISTÅND**

Nettokostnaderna för ekonomiskt bistånd har ökat med 10,9 procent och uppgick 2017 till 8 969 tkr.

2017	-37 917
2016	-34 270
2015	-33 409

NETTOKOSTNAD (tkr)

Totalt har nettokostnaden för individ- och familjeomsorg ökat med 10,6 procent 2017 och uppgår till 37 917 tkr.

2011**PLACERINGSDYGN VUXNA**

Under 2017 har antalet dygn som vuxna varit placerade minskat jämfört med 2016. Institutionsplaceringarna har mer än halverats då andra lösningar än institutionsplaceringar hittats.

2017	-6 331
2016	-5 244
2015	-4 978

BUDGETAVVIKELSE (tkr)

Verksamheten redovisar 2017 ett underskott i förhållande till budget med -6 331 tkr. En av de största budgetavvikelserna rör placering av barn och unga.

EKONOMISKT BISTÅND

Antal bidragsmånader fördelat på antal hushåll som fått ekonomiskt bistånd under året är 5,3.

7 216**PLACERINGSDYGN BARN OCH UNGA**

Under 2017 har antalet dygn som barn och unga varit placerade minskat jämfört med 2016, såväl när det gäller placering på institution som placering i familjehem.

VERKSAMHETSOMRÅDE

INTEGRATIONS- OCH FLYKTINGVERKSAMHET

Integrations- och flyktingverksamheten ansvarar för mottagandet och integrationen av nyanlända, såväl vuxna och familjer med uppehållstillstånd som ensamkommande barn i asyl. Kommunen har en central handlingsplan och en centralt organiserad styrgrupp för flyktingfrågor.

VERKSAMHET

Flyktingmottagande/familjer

Under året har Tanums kommun tagit emot 117 nyanlända personer. Det är personer som antingen anvisats hit via Migrationsverket eller som har flyttat hit på egen hand (egenbosatta/EBO:s). Antalet personer som flyttat till kommunen genom egenbosättning är något lägre än 2016, medan de personer som anvisats till kommunen varit betydligt fler.

Inför 2017 var en av de största utmaningarna att hitta bostäder åt de nyanlända som anvisas till kommunen. Verksamheten har lyckats hitta bostäder åt alla nyanlända 2017.

Ensamkommande barn

I början av 2017 hade Tanums kommun ansvar för 58 ensamkommande barn och unga. Den 31 december 2017 var antalet 33. Inga ensamkommande barn har kommit till kommunen 2017.

I takt med att antalet barn blivit färre har också antalet boenden för barnen avvecklats. Under 2017 har två boenden avvecklats. Parallellt med avvecklingen av hem för vård och boende (HVB) har den kompletterande boendeformen stödboende utvecklats. Arbetet

med att ta hand om de ensamkommande barnen och samtidigt hitta en organisation med rätt antal platser och en bra geografisk placering har varit omfattande.

FRAMTID

2018 förväntas 22 personer anvisas till Tanums kommun. Det är en minskning jämfört med tidigare år, men samtidigt förväntas anhöriginvandringen öka. När det gäller EBO:s är det svårt att förutspå hur många personer som flyttar till kommunen, men verksamheten uppskattar att det kan röra sig om 40–50 personer.

Ny lagstiftning som berör etableringen av nyanlända träder i kraft under 2018. Lagförändringen reglerar i huvudsak det statliga ansvaret som arbetsförmedlingen har för etableringsinsatser, bland annat införs en utbildningsplikt. Den största utmaningen, förutom boendefrågan, kommer vara det konkreta arbetet med integration och inkludering.

Inom ensamkommandeverksamheten kommer arbetet med stödboende att fortsätta 2018. Det kommande året planeras också för att omsorgsnämndens riktlinje för systematiskt kvalitetsarbete ska implementeras inom integrations- och flyktingverksamheten.

MÅLSÄTTNING

Verksamheten ska i enlighet med antagen handlingsplan verka för en så god och effektiv flyktingmottagning och integration som möjligt.

MÅLUPPFYLLELSE

Verksamhetsmålet för integrations- och flyktingverksamheten är i hög grad uppfyllt. Verksamheten har arbetat med att utveckla, fokusera och fördjupa det strategiska integrationsarbetet, en integrationsutvecklare anställdes i september 2016 och har arbetat under 2017. Samverkan mellan integrations- och flyktingverksamheten och primärvården samt vuxenpsykiatri har ökat. Stödboenden för ensamkommande ungdomar har utvecklats under året.

KVALITETSGARANTIER

Introduktionsprogram: Varje nyanländ familj ska erbjudas ett introduktionsprogram om den egna kommunen senast tre veckor från mottagningsdatum. *Målet delvis uppfyllt.*

Samhällsorientering: Lagstadgad samhällsorientering ska erbjudas nyanlända familjer inom tre månader. Denna ska vara avslutad senast ett år efter datum för kommunmottagandet. *Målet uppfyllt.*

Kommuninformation: Vid fyra tillfällen per år ska medlemmarna i nyanlända familjer erbjudas utökad kommuninformation. *Målet delvis uppfyllt.*

Kontaktperson: En kontaktperson ska vara utsedd vid inflyttning i förvaltningens boenden för ensamkommande ungdomar. *Målet uppfyllt.*

Välkomstsamtal: Ett välkomstsamtal ska vara påbörjat under ungdomens första dag på boendet. *Målet uppfyllt.*

Genomförandeplan: En genomförandeplan ska upprättas inom fyra veckor från inflyttning på ungdomsboendet. Planen ska revideras minst var 10:e vecka vid ordinarie uppföljningsmöte med socialtjänsten. *Målet delvis uppfyllt.*

58 st
(1 jan 2017)

33 st
(31 dec 2017)

3 st
(1 jan 2017)

1 st
(31 dec 2017)

ENSAMKOMMANDE OCH BOENDE

Totalt antal ensamkommande barn med permanent uppehållstillstånd och asyl som Tanums kommun har ansvar för både på kommunens boenden, i egna lägenheter, familjehem, och placeringar utanför kommunen.

2017	43 215
2016	79 562
2015	40 975

INTÄKTER FLYKTINGVERKSAMHET (tkr)

Intäkterna har minskat med 45,7 procent vilket främst beror på den kraftiga minskningen av antalet ensamkommande barn och ungdomar som kommunen har ansvar för.

2017	-28 641
2016	-38 150
2015	-14 285

PERSONALKOSTNADER (tkr)

Personalkostnaderna har minskat med 9 509 tkr under 2017.

BOSTAD TILL NYANLÄNDA

2017 har verksamheten ordnat bostad till samtliga 59 personer som anvisats från Migrationsverket.

2017	-8 354
2016	6 710
2015	6 173

BUDGETAVVIKELSE (tkr)

Flyktingverksamheten redovisar ett underskott 2017 på 8 354 tkr.

VERKSAMHETSOMRÅDE

RÄDDNINGSTJÄNST

Räddningstjänsten är organiserad med två räddningsstationer, en i Tanumshede och en i Hamburgsund. Stationen i Tanumshede fungerar som huvudstation. Kommunerna Tanum, Strömstad, Sotenäs och räddningstjänstförbundet Mitt Bohuslän bildar en räddningsregion. Tanum, Sotenäs och Strömstad har ett särskilt samarbete avseende befälsberedskap.

VERKSAMHET

Kommunerna Tanum, Strömstad och Sotenäs bildar en räddningsregion med egen ledningsförmåga. Vid normalberedskap finns räddningsstyrkor placerade i Tanumshede och Hamburgsund. Dessa ska kunna ingripa vid olyckor som hotar liv och hälsa, egendom och miljö. Utifrån aktuell händelse byggs resurserna upp och förmågan skapas ute på skadeplats.

Antalet insatser som räddningstjänsten genomförde under 2017 uppgick till 334, motsvarande för 2016 var 398 insatser. Färre trafikolyckor och automatlarm har bidragit till minskning av insatser under 2017. Under 2017 omkom inga personer i samband med trafikolyckor eller bränder i Tanums kommun. Under 2017 har det genomförts fyra fördjupade undersökningar varav två tillsammans med Trafikverket, utredning av dödsolyckor. Två utredningar har gjorts i samverkan med Polis angående brand i byggnad.

Tillsyn har utförts enligt räddningstjänstens tillsynsplan. Det innebär att tillsyn genomförts på objekt skyldiga att lämna in skriftlig redogörelse för brandskyddet, samt verksamheter med tillståndspliktig mängd brandfarlig eller explosiv vara.

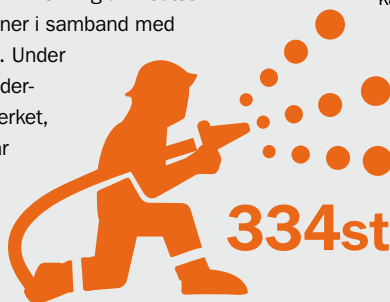
I slutet av maj i samband med en bunkring av ett handelsfartyg på danskt vatten drev oljan in över västkusten och drabbade stora delar av Bohuskusten. Valöns naturreservat drabbades hårdast av oljeläckaget men även på många andra platser i kommunen har ett omfattande saneringsarbete genomförts.

Sotningsverksamhet

Sotningsverksamheten i Tanums kommun bedrivs på entreprenad av Sotarna i Strömstad och Tanum. Verksamheten regleras av bestämmelser i statens Myndigheten för samhällsskydd och beredskaps föreskrifter om rengöring (sotning) och brandskyddskontroll. I föreskriften anges vilka objekt som omfattas och tidsintervall mellan sotning och brandskyddskontroll. Under 2017 beviljades sju ansökningar om egen sotning. Medgivande om egen sotning kan göras om sotningen kan ske på ett betryggande sätt.

FRAMTID

I takt med att kommunen expanderar och utvecklas ställs det större krav på en snabb och effektiv räddningstjänst. En effektiv räddningstjänst innebär en trygghet för den enskilde kommuninvånaren. Räddningstjänsten har under de senare åren haft problem med rekrytering av deltidsbrandmän. I slutet av 2017 fanns 44 anställda deltidsbrandmän för operativ tjänst, varav fyra var kvinnor. Under en längre tid har rekryteringssvårigheter av brandpersonal funnits med som ett bekymmer.

INSATSER UNDER ÅRET

Antalet insatser inom räddningstjänsten 2017.

MÅLSÄTTNING

Räddningstjänsten i Tanums kommun ska arbeta för att minska risken för bränder och andra olyckor som kan leda till räddningsinsats. Då en olycka inträffat ska räddningstjänsten på ett professionellt sätt ingripa i kommunen och dess närhet.

MÅLUPPFYLLELSE

Kommunen har det övergripande ansvaret för skyddet mot olyckor. För att nå de mål som satts upp för att öka säkerheten samarbetar räddningstjänsten med andra myndigheter.

Vid 170 av 334 händelser i Tanums kommun var responstiden under 13 minuter. Mål enligt handlingsprogram var att vid minst 50 procent av alla händelser ska responstiden vara under 13 minuter. Medelvärde tagit på samtliga händelser i Tanums kommun är 13 minuter och 26 sekunder.

Räddningstjänsten uppfyllde målet med att vara på plats inom 60 minuter på ö utan fast vägförbindelse. Vid fyra tillfällen översteg framkörningstiden 30 minuter i samband med insats.

Att erbjuda information och utbildning är en del i räddningstjänstens arbete att stötta den enskilde i att skydda sig mot brand och andra olyckor. De utbildningar som har prioriterats är brandkunskap, hjärt- och lungräddning och systematiskt brandskyddsarbete. I enlighet med kommunens handlingsprogram så ges information till skolelever i årskurs 2, 5 och 8. För eleverna i klass 8 ges det enligt Brandskyddsförenings koncept "Upp i rök" där målet är att motverka skadegörelse och anlagda bränder.

Ökade krav på kompetensutveckling hos brandmännen nås genom högt ställda krav på utbildning och övningsverksamhet. Rökdykarutbildning och värmeövningar har genomförts enligt gällande bestämmelser.

KVALITETSGARANTIER

Dygnet-runt-beredskap: Räddningstjänsten har beredskap dygnet runt. Tiden från det att räddningstjänsten får larm och till det första fordonet lämnar brandstationen ska inte överstiga fem minuter (anspänningstid). *Målet uppfyllt.*

0

OMKOMNA PERONER

Inga personer omkom vid trafikolyckor eller bränder under 2017.

54%

RESPONSTID

Vid 54 procent av alla insatser var responstiden (tid från utlarmning till det att första fordon är framme på plats) under 13 minuter. Målsättningen är minst 50 procent.

2017	12 791
2016	12 303
2015	12 238

NETTOKOSTNAD (tkr)

Nettokostnaden för räddningstjänsten 2017 uppgick till 12 791 tkr, vilket var en liten ökning jämfört med 2016.

2 000

OLJESANERING

Två ton olja sanerades efter oljeläckaget 2017.

2017	10
2016	277
2015	569

BUDGETAVVIKELSE (tkr)

Räddningstjänsten redovisar ett budgetöverskott på 10 tkr. Kostnader för sanering av oljeutsläpp uppgick till cirka 1 500 tkr, varav merparten täcktes av bidrag från MSB.

VERKSAMHETSOMRÅDE

TEKNISK SERVICE

*Teknisk service innefattar fastighetsavdelningen,
kart och mät, gata och trafik.*

VERKSAMHET

Det stora behovet av lokalutredningar, budgetkalkyler, anbudsunderlag med mera från kommunens olika verksamheter har tillsammans med att skapa strategiska och detaljerade planer för att underhålla våra fastigheter präglat verksamheten under hela året. Större utredningar, där beslut senare har tagits om investering, är tillbyggnation av Tanumskolan, om- och tillbyggnad av skolkök vid Tanumskolan, ny förskola i Grebbestad samt om- och tillbyggnad av Hamburgsundskolan.

Fastighetsavdelningens parkenhet ansvarar för skötsel och underhåll av kommunens grönytor, parker, lekplatser, badplatser, vandringsleder, motionsspår, besöksmål samt samhällsstäd. Ytterligare ansvar inom parkenheten är tillsyn av kommunens offentliga toaletter och återvinningsstationer, strandstädningssatser och vinterväghållning i samhälle och på landsbygd.

Vår kommun är ett populärt besöksmål och behovet av parkeringsytor, främst i våra kustsamhällen, är stort sommartid. För att främja omsättningen av bilar på centrala parkeringsplatser i Grebbestad, Fjällbacka, Hamburgsund och Resö så används systemet med p-skiivor under semesterperioden.

FRAMTID

Då beslut tagits om ett antal större lokalinvesteringar kommer fastighetsavdelningen ha stort fokus på att följa projektens genomförande. Dels som beställarpart, dels inför kommande driftsansvar men också som informationsbärare till verksamheter och allmänhet som blir berörda av entreprenaderna.

Hög prioritering har också att fortsätta arbetet med den övergripande lokalförsörjningsplan som påbörjades 2017. Först ut är att tillsammans med omsorgsförvaltningen presentera en plan för kommunens särskilda boenden.

Utvecklingen av gång- och cykelvägsnätet i tätorterna och dess närområden pågår kontinuerligt för att öka trafiksäkerheten för oskyddade trafikanter. Genomförande av projektet "Grebbestad strand", byggnation av gång- och cykelväg mellan Grebbestad camping och Vadskärspiren, startar våren 2018.

MÅLSÄTTNING

Fastigheterna ska skötas på ett sådant sätt att kapitalförstöring undviks.

Gång- och cykelvägar eftersträvas, där trafiksituationen kräver det. Gatubelysningen ska vara ändamålsenlig och därmed öka trafiksäkerheten och tryggheten med prioritering av oskyddade trafikanter. Belysningen ska vara miljövänlig och lågenergiförbrukande.

Kommunen ska tillhandahålla parkeringsplatser med rimliga gångavstånd till samhällskärnorna.

Minst tre badplatser, som är tillgänglighetsanpassade för funktionshindrade, ska finnas i Tanums kommun.

MÅLUPPFYLLELSE

Fastighetsunderhållet är till vissa delar eftersatt. En årsindlad underhållsplan finns framtagen för att på sikt helt uppfylla målet.

Målen för gatubelysning är uppfyllda.

Sommartid kan det i Grebbestad vara brist på centrala parkeringsplatser.

Tillgänglighetsanpassade badplatser finns på följande platser: Edsvik, TanumStrand och Fjällbacka.

KVALITETSGARANTIER

Vägskador: Akuta vägskador ska åtgärdas inom en vecka. *Målet uppfyllt.*

Kundnöjdhet: Vid den årliga enkätundersökningen om kundnöjdhet bland våra nyttjare i kommunala verksamhetslokaler ska vi uppnå minst 3,0 på en 5-gradig skala i kundnöjdhet. *Målet uppfyllt.*

Snöröjning: Snöröjning för permanentboende vid 10 cm snödjup. *Målet uppfyllt.*

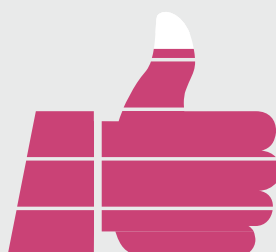
Säkra lekplatser: Säkerhetsbesiktning av lekplatserna, en gång per år enligt svensk standard och tillsyn av lekplatsen minst var 14:e dag. *Målet uppfyllt.*

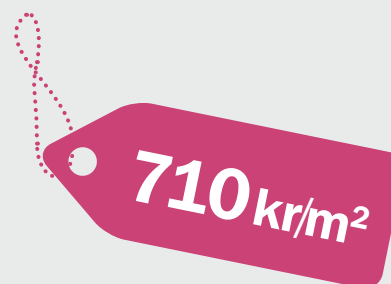
Underhåll av lekplatser: Från dagen vi får en anmälan, eller vi själva upptäcker att något är trasigt på en lekplats, ska det vara lagat eller utbytt inom tio dagar. Om reservdelar behöver beställas tar det högst trettio dagar. *Målet uppfyllt.*

PARKERINGSPLATSER

Kommunen ska tillhandahålla parkeringsplatser med rimliga gångavstånd till samhällskärnorna.

KUNDNÖJDHET FASTIGHET

I en enkät uppger hyresgästerna i kommunala verksamhetslokaler en kundnöjdhet på 4,3 (skala 1-5).

MAX LOKALKOSTNAD

Lokalkostnaden för kommunala verksamhetslokaler per kvm ska vara högst 750 kr. Årets utfall blev 710 kr.

2017	2 110
2016	2 237
2015	1 859

KOSTNAD SNÖRÖJNING (tkr)

Kostnaden för snöröjning 2017 uppgick till 2 110 tkr, vilket är en minskning med 127 tkr jämfört med 2016.

2017	1 532
2016	1 304
2015	1 437

KOSTNAD GATUBELYSNING (tkr)

Kostnaden för gatubelysning 2017 uppgick till 1 532 tkr, vilket är en ökning med 228 tkr jämfört med 2016.

2017	42 084
2016	40 523
2015	37 262

DRIFTKOSTNAD LOKALER (tkr)

Den totala kostnaden för driften av både externa och interna lokaler uppgick till 42 084 tkr under 2017.

VERKSAMHETSOMRÅDE

KULTUR OCH FRITID

Inom kultur- och fritidsområdet bedrivs biblioteksverksamhet, kulturprogramverksamhet för barn, ungdomar och vuxna, fritidsgårdar och lovaktiviteter för unga samt föreningsstöd.

VERKSAMHET

Bibliotekets verksamhet har påbörjat nya arbetssätt kring kärnupptagen, där teamarbete kring kärnan läsfrämjande, tillgänglighet och service börjar ge resultat i form av analys som ska ligga till grund för välriktade och preciserade insatser mot särskilt viktiga och prioriterade målgrupper. Detta kommer att generera en större spridningseffekt av bibliotekets verksamhet.

Vuxenkulturen har även detta år till viss del präglats av besparingar i egna arrangemang och i utdelningen av arrangörsbidrag. Under året har den huvudsakliga verksamheten därför skett genom andra arrangerande scener med ett fåtal egenarrangerade program i verksamheten. Arrangörsverksamheten genom treåriga uppdrag löper dock på bra och kommunen har ett stort och brett utbud av kvalitativa kulturupplevelser. Barnkulturen prioriteras i verksamheten och det får stort genomslag i kommunen såväl som i vår omvärld.

Trenden med måluppfyllelse viker något för fritidsgårdarnas verksamhet. Här finns en särskilt stor problematik med uppdragets inriktning och tagna målsättningar å ena sidan, och en verksamhetsstruktur som inte anpassats och dimensionerats för att stödja denna utveckling å andra sidan. Pressen på organisationen ökar också med en ökad statsfinansiering av lovaktivitet som ökar verksamhetsvolymen. Detta ger ett behov av omstrukturering av verksamheten för att möta de behov som ungdomarna har av både öppen-, grupp- och lovverksamhet.

Ett nytt driftsavtal har tagits fram för Sparvallen som delvis stabiliserat ekonomin för anläggningen. Ansvarsfördelningen har tydliggjorts mellan kultur och fritid, fastighetsavdelningen och arbetsmarknadsenheten. Dock kvarstår vissa problem med att få balans i verksamheten.

KULTURARRANGEMANG

Antalet kulturarrangemang som hållits i egen regi eller genom arrangörsstöd har under året varit 113.

FRAMTID

Verksamheten kommer under 2018 att behöva genomgå en grundläggande genomlysning till följd av de strukturella ekonomiska problem som finns och som behöver lyftas till ytan för att kunna åtgärdas. Om det inte sker finns inte underlag för den verksamhetsutveckling som behövs för att på sikt kunna svara mot tagna mål och garantier. På kort sikt kommer det innebära att kvaliteten

och måluppfyllelsen fortsätter sjunka. Eventuellt behöver problematiken lösas genom omstruktureringar i personalorganisationen, vilket i ännu högre grad påverkar resultatet på kort sikt. Detta är dock nödvändigt för att bygga upp en bättre fungerande verksamhet.

En översyn av föreningsbidragen har påbörjats och kommer att slutföras under 2018. Kommunens engagemang i världsarvet och den nya rastplatsen, Tanums världsarv, fortsätter genom medverkan i Förvaltningsrådet. Arbetet utifrån det ungdomspolitiska program som tagits fram av Ungdomsrådet kommer att fortsätta under 2018.

MÅLSÄTTNING

Tanums kommun ska i samarbete med föreningar och andra aktörer på lokal och regional nivå erbjuda en bredd av aktiviteter inom bibliotek, kultur och fritid för alla kommuninvånare med särskild betoning på aktiverande och motiverande verksamhet för barn och ungdomar.

MÅLUPPFYLLELSE

Barn- och utbildningsnämnden gör bedömningen att verksamheten lever upp till målsättningarna och kvalitetsgarantierna. Verksamheten har dock inte nått ända fram när det gäller att bygga fritidsgårdsaktiviteter på de ungas initiativ.

KVALITETSGARANTIER

Födelsedagsbok: Alla barn mellan två och åtta år får en födelsedagsbok. *Målet uppfyllt.*

Teater, dans och musik: Barn i förskoleåldern ges möjlighet att se en professionell föreställning (teater, dans eller musik) vid minst två tillfällen per år. *Målet uppfyllt.*

Vitlycke Museum: Alla elever ges möjlighet att se en professionell föreställning (teater, dans eller musik) vid minst åtta tillfällen under sin grundskoletid och besöka Vitlycke Museum vid minst två tillfällen under sin skoltid. *Målet uppfyllt.*

Ungas initiativ: Fritidsgårdsverksamheten bygger på de ungas initiativ och personalens professionella stöd. *Målet delvis uppfyllt.*

Aktiviteter på loven: Kultur- och fritidsaktiviteter erbjuds under minst höst- och sportloven. *Målet delvis uppfyllt.*

Drogfrihet: All ungdomsverksamhet är drogfri. *Målet delvis uppfyllt.*

Allmänna föreningsmöten: Minst ett allmänt föreningsmöte hålls per år för dialog om utveckling och behov av stöd. *Målet uppfyllt.*

Idrott på Sparvallen: Alla elever ges möjlighet att utöva idrott på Sparvallen. *Målet uppfyllt.*

VITLYCKE MUSEUM OCH VÄRLDSARVETS RASTPLATS

Under året har museet och rastplatsen haft 126 881 respektive 53 425 besökare.

2017	-16 608
2016	-16 395
2015	-15 900

NETTOKOSTNAD (tkr)

Nettokostnaden för kultur- och fritidsverksamhet 2017 uppgick till 16 608 tkr, vilket är en ökning med 1,3 procent jämfört med 2016.

77%

FRITIDSVERKSAMHETEN

Enkät fritidsgårdsanvändare, nöjda med verksamheten 77 procent.

2017	-270
2016	300
2015	-661

BUDGETAVVIKELSE (tkr)

Kultur- och fritidsverksamheten redovisar ett underskott 2017 med 270 tkr, vilket främst beror på ökad verksamhet inom ungdomsverksamheten.

MEDIAUTLÅNING

Antal mediautlån var 53 817 under 2017.

VERKSAMHETSOMRÅDE

SERVICE

All verksamhet i Tanums kommun ska präglas av god service, hög tillgänglighet och ett bra bemötande. Kommunen har antagit en servicepolicy samt en vägledning om vad service är i Tanums kommun. Implementering av policyn pågår. Prioriterade områden i implementeringen är förbättrad service i myndighetsutövningen.

VERKSAMHET

Kommunen har antagit en servicepolicy samt en vägledning om vad service är i Tanums kommun. I arbetet med implementeringen av servicepolicyn prioriteras förbättringar och effektiviseringar av rutinerna vid bland annat bygglovshantering, miljö- och hälsoskyddsärenden och serveringstillstånd.

Den 1 januari 2015 öppnade kommunen ett kundcenter för att förbättra tillgänglighet och service. Efter införandet av kundcenter har tillgängligheten ökat markant. Servicemätningen som gjordes under hösten 2017 visar att tillgängligheten per telefon ligger på 92 procent. Tanums kommun ligger på en samlad tredjeplats bland Sveriges kommuner i servicemätningen. Även tillgängligheten per e-post ligger på en hög nivå. Samtliga inkomna e-post i mätningen besvarades inom ett dygn. Kundcenter innebär också att det frigörs tid för handläggarna, vilket i sin tur innebär snabbare besked till invånarna. Från september 2017 har miljö- och byggnadsnämndens och tekniska nämndens kundcenter slagits samman med det kommuncentrala kundcentrat. Förändringen är ett led i att ytterligare öka servicen mot invånarna och samtidigt öka kapaciteten och minska sårbarheten. Förändringen har inneburit större möjligheter att besvara förfrågningar från allmänheten. I samband med organisationsförändringen har ännu fler ärenden från samtliga förvaltningar flyttats till kundcenter.

Sveriges Kommuner och Landsting (SKL) gör årligen en granskning av samtliga kommuners webbplatser. Tanums webbplats (www.tanum.se) får ett bra betyg i undersökningen 2017. I 2017 års granskning blev Tanums resultat 91 procent, vilket är en förbättring jämfört med mätningen 2016.

Servicenivå, handläggningstider med mera inom kommunens myndighetsutövning följs upp i regelbundna mätningar. I den mätning

som gjordes 2017 får Tanum lägre betyg än i förra årets mätning. Församlingen har främst skett inom bygglovsområdet men även miljö- och hälsoskydd får ett lågt betyg, medan serveringstillstånd och brandtillsyn får fortsatt höga betyg. Det sammanvägda betyget för samtliga myndighetsområden uppgår till 63.

FRAMTID

Förbättrad service är ett av kommunens prioriterade områden.

Kommunfullmäktige har breddat definitionen på service från tillgänglighet och bemötande till att även omfatta effektivitet, kvalitet och språk. Utifrån den handlingsplan som antagits sker ett arbete att omsätta policyn i konkreta åtgärder. Prioriterade områden är bygglovshantering, miljöärenden, parkeringstillstånd och serveringstillstånd.

Åtgärder vidtas för att ytterligare öka tillgänglighet och service utifrån den utvärdering om kundcenter som gjorts. Målet är att alla ärenden av enklare karaktär ska hanteras av kundcenter. Personal ska utbildas i klarspråk och satsningar görs för att förenkla språket gällande miljö- och byggfrågor på kommunens hemsida. Språket i brev och protokoll ska också ses över och anpassas till mottagaren.

Kommunikation är en viktig del i att förbättra servicen.

Digitalisering samt att jobba smartare utifrån processer är också ett viktigt led i att förbättra servicen utifrån den breddade definitionen. Kommunstyrelsen har avsatt medel för ett kvalitetslednings- och processledningssystem, vilket är ett viktigt led i utvecklingen mot effektivare ärendeprocesser, minskade handläggningstider och förbättrad kvalitet.

Tillsammans med Tanum Turist kommer Tanums kommun att arbeta med ett förbättrat värdskap.

BÄTTRE TILLGÄNGLIGHET

Efter införandet av kundcenter har tillgängligheten ökat markant. Tillgängligheten per telefon ligger nu på 92 procent.

MÅLSÄTTNING

Tillgänglighet och service i alla kontakter ska ständigt förbättras. Genom att aktivt kommunicera med invånare och intressenter ska kommunen underlätta och påskynda ärendehantering. Tillgänglighet per telefoni ska uppgå till minst 80 procent. Andelen inkommande e-post som besvaras inom ett dygn ska uppgå till minst 95 procent. I SKL:s mätning av kommunala hemsidor ska Tanum uppnå lägst 80 procent. Det sammanfattande nöjdhetsindexet (NKI) i SKL:s insiktsmätning ska vara minst 70.

MÅLUPPFYLLELSE

Kommunstyrelsen har antagit en servicepolicy för Tanum kommun. Tillgänglighetsmätningar avseende telefoni och e-post samt undersökningen av kommunala hemsidor visar att de uppställda målen uppnåtts. I SKL:s insiktsmätning minskade nöjdhetsindexet för kommunens myndighetsutövning till 63, vilket innebär att detta mål inte uppnåtts.

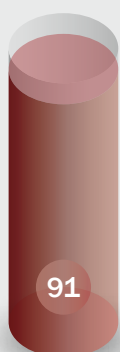
TILLGÄNGLIGHET TELEFON

Tillgänglighet per telefon, procent

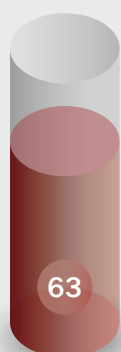
TILLGÄNGLIGHET E-POST

Tillgänglighet per e-post, procent

WEBSIDA

Undersökning kommunala hemsidor.

NÖJD KUND-INDEX

Sammanfattande nöjdhetsindex (NKI) SKL:s insiktsmätning.

KVALITETSGARANTIER

Mottagande: Oavsett hur förfrågan kommit till kommunen svarar vi senast efter två arbetsdagar. Om ärendet kräver längre handläggningstid bekräftar vi inom samma tid, mottagandet med uppgift om vem som handlägger ärendet. *Målet uppfyllt.*

Protokoll: Protokoll från sammanträden finns tillgängliga på kommunens hemsida och bibliotek senast två dagar efter justering. *Målet uppfyllt.*

Information: Tanums webbplats ska innehålla aktuell och korrekt information om kommunens verksamhet. *Målet uppfyllt.*

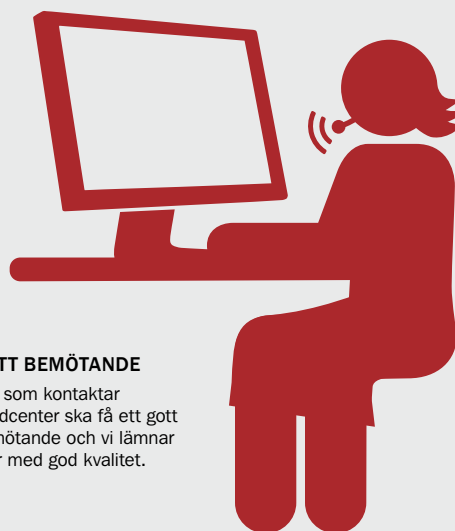
Service och tjänster: Webbplatsen ska dessutom ge tillgång till service och tjänster samt möjlighet att ställa frågor och lämna synpunkter på den kommunala verksamheten. *Målet uppfyllt.*

Kundcenter: Alla som kontaktar kundcenter ska få ett gott bemötande och vi lämnar svar med god kvalitet. Vi har öppet vardagar 8.00–16.30. *Målet uppfyllt.*

Mottagande: Vi besvarar e-post inom en arbetsdag. Om ärendet kräver längre handläggningstid bekräftar vi inom samma tid mottagandet med uppgift om vem som handlägger ärendet. *Målet uppfyllt.*

GOTT BEMÖTANDE

Alla som kontaktar kundcenter ska få ett gott bemötande och vi lämnar svar med god kvalitet.

MILJÖREDOVISNING

Tanums kommuns övergripande miljömålsättning är ett långsiktigt uthålligt samhälle. Kommunens ska i all sin verksamhet och i alla beslut bidra till att miljösituationen förbättras genom att främja biologisk mångfald, hushållning av naturresurser och ett förstärkt kretslopp.

MÅLSÄTTNING

Klimatfrågan är en av framtidens största utmaningar. Tanums kommun har elva prioriterade verksamhetsmål, miljömålet är ett av dessa prioriterade mål. Miljömålet anger att den totala energiförbrukning inte ska öka samt att andelen fossilfri energi som används till uppvärmning ska uppgå till minst 98 procent. Dessutom ska andelen ekologiska livsmedel uppgå till minst 50 procent. Tanums miljöarbete de senaste åren har inriktats mot tre områden, livsmedel, transporter och energi. Dessa områden ligger väl i linje med de områden som prioriteras i klimatmålen som ingår i det klimatpolitiska ramverket som riksdagen beslutat om.

ENERGI

Bland de större och viktiga åtgärder som Tanums kommun vidtagit de senaste åren kan nämnas byggandet av ett vindkraftverk, energibesparingar i bostäder och verksamhetslokaler som gjort att uppvärmningen blivit i princip helt fossilfri. Två ytterligare projekt som kan nämnas är de 28 lägenheter som Tanums Bostäder byggt i passivhusteknik samt det planerade hyreshus som Tanums Bostäder ska bygga i massivträ.

TILLGÄNGLIGHET VINDEL

Vindkraftverket har producerat el under 99 procent av tiden. Målsättningen var lägst 94 procent.

Vindkraft

Att satsa på vindkraft är ett led i arbetet med att öka användningen av förnybar energi och därigenom minska användningen av fossila bränslen. Vinden är en gratis och oändlig energikälla. Den är billig i drift eftersom omkostnaderna är låga. När vindkraftverken väl är byggda har vindkraften lägst rörliga kostnader av alla produktionslag.

Tanums kommun har tillsammans med RAMBO AB och Tanums Bostäder AB uppfört ett vindkraftverk vid Tyft återvinningscentral. Tanums kommun äger 63 procent av verket medan Tanums Bostäder äger 32 procent och Rambo resterande fem procent.

Produktionen täcker hela Tanum Bostäders och Rambos elförbrukning och cirka 40 procent av Tanums kommuns elförbrukning. Produktionen av el har under 2017 uppgått till 7 280 000 kWh, vilket en ökning med fyra procent jämfört med föregående år.

Målsättningen är att vindkraftverket ska producera el 94 procent av tiden, vilket har uppfyllts för årets alla månader. Tillgängligheten har legat på i genomsnitt 99 procent av tiden. Det har i genomsnitt blåst 5,96 m/s, vilket är något mer än 2016.

Elförbrukning

Tanums kommun arbetar fortsatt aktivt för att minska kommunens energikostnader. Vid underhållsplanering lägger verksamheten stor vikt vid att identifiera installationer med hög elförbrukning och ta fram beslutsunderlag i form av investeringskalkyler med beräknade återbetalningstider. Under 2017 har fastighetsavdelningen bland annat genomfört investeringar i uppgradering/byte av äldre utjänta ventilationsaggregat samt ersatt ett större antal kvicksilverarmaturer med LED-armaturer.

Oljeförbrukning

Oljeförbrukningen har minskat med 98 procent i de fastigheter som genomgått särskilda åtgärder för energieffektivisering och 67 procent i övriga, jämfört med förbrukningen 2007. Vid ingången av 2017 hade två fastigheter olja som primär uppvärmningskälla och en olja kombinerat med solpaneler. Under 2017 har en av de två anläggningarna med enbart olja byggts om till uppvärmning genom bergvärmepump. Andelen fossilfri energi som används till uppvärmning uppgår till 98 procent.

TOTAL ELFÖRBRUKNING

Total elförbrukning, Tanums kommun, MWh

2017	11 286
2016	11 615
2015	12 012
2014	11 939

OLJEFÖRBRUKNING

Oljeförbrukning, kommunala fastigheter Tanums kommun, MWh

2017	132
2016	177
2015	183
2014	123

Energibesparande åtgärder i VA-anläggningar

VA-avdelningen har tillsammans med en processkonsult börjat optimera processen i Bodalens avloppsreningsverk. Huvudsyftet med optimeringen är att öka kapaciteten genom ändrade styrparametrar och på så sätt spara drift- och investeringspengar. Samtidigt med optimerade processparametrar minskade också energiförbrukningen 2017 med nio procent jämfört med 2016. Energibesparande åtgärder har även gjorts i Prästgårdens pumpstation där de gamla pumparna har bytts ut mot nya. Energibesparingen är normalt cirka 30 procent.

Gatubelysning

Kommunen arbetar med att byta ut all gatubelysning. Nu är cirka 99 procent av kvicksilverlamporna på 125 W utbytta mot högttrycknatrium på 50 W och 28 W LED. Under 2017 har byte av anläggningar gjorts i Sövall, Krossekärr, Grönemad och Resö. Nu återstår enstaka lampor ute på några öar att byta ut. Mätning av energiförbrukningen för gatubelysningen sker i de samhällen som är ombyggda.

TRANSPORTER

Under 2017 var antalet bilar i den kommunala verksamheten 124 stycken, vilket är en ökning med tre bilar jämfört med 2016. Antalet körda mil har minskat med cirka 3 400 mil till 252 900 mil. Antal tjänstemil per anställd var 227 mil under 2017, varav 191 mil var med kommunbilar och 36 mil med privatbilar.

Bränsleförbrukningen har minskat med cirka 4 300 liter till 168 700 liter. Den genomsnittliga drivmedelsförbrukningen uppgick därmed till 0,68 liter per mil. Det finns i kommunens fordonspark 27 bilar som släpper ut mindre än 95 gram koldioxid per kilometer. Andelen miljöbilar uppgick därmed vid årets slut till cirka 22 procent. Det är en minskning jämfört med föregående år med fem procentenheter.

KOMMUNALA BILAR

Antalet bilar i kommunen var 124 stycken under 2017. Antal körda mil har minskat med cirka 3 400 mil till 252 900 mil. Den genomsnittliga bränsleförbrukningen uppgick till 0,68 liter/mil.

Under 2017 deltog Tanums kommun i upphandling av el-bilar (mindre transportfordon med skåp) tillsammans med Sotenäs och Lysekils kommuner.

Kommunen arbetar för en utbyggnad av cykelvägar. En ny gång- och cykelväg har byggts utmed Talldungevägen i Tanumshede. En gångväg har även anlagts i Grebbestad mellan Ängens förskola och Industrivägen. Byggnation av gång- och cykelväg mellan Grebbestad camping och Vadskärspiren startar våren 2018.

LIVSMEDEL

Tanums kommun har som målsättning att uppnå 50 procent ekologiska livsmedel. Andelen ekologiska livsmedel uppgick till 35 procent under 2017. Det är en minskning med fem procentenheter jämfört med föregående år. På grund av underskott i sina verksamheter beslutade omsorgsnämnden om ett tillfälligt stopp för inköp av ekologiska livsmedel under de sista månaderna av 2017. Större delen av kommunens matlagning sker i kök som hör till kostenheten inom Tanums omsorgsförvaltning. Dessa kök, som lagar mat till främst äldreboendena och grundskolorna, använde 2017 livsmedel som till 44 procent var ekologiska.

Verksamheten ska uppmuntra och inspirera till sunda matvanor på ett lustfyllt sätt där smak, kvalitet och måltidsmiljö är viktiga komponenter. Kunskap, tillagning och smak står i centrum för kostarbetet. Måltidsmiljön ska upplevas som trevlig och bidra till ökad matlust. Brukarnöjdheten gällande mat i särskilt boende ska öka. Under våren 2017 har kostenheten gjort en nystart gällande matråd inom äldreomsorg och skola. Syftet är att öka delaktigheten i frågor kring maten och måltidsmiljön på kommunens boende och skolor.

EKOLOGISKA LIVSMEDEL

Andelen ekologiska livsmedel totalt inom kommunen uppgick till 35 procent under 2017. Motsvarande andel inom omsorgsförvaltningens kostenhet uppgick till 44 procent.

PERSONALREDOVISNING

Kommunens personalpolitik bygger på de grundläggande värden som uttrycks i personalpolicyn: förtroende, ansvar, respekt och omtanke. De ska vara vägledande i det dagliga arbetet för att skapa bästa möjliga verksamhet för alla människor i kommunen.

MÅLSÄTTNING

Kommunens personalpolitik syftar ytterst till att skapa förutsättningar för att kunna rekrytera, behålla och utveckla kompetent personal. Välfärdens medarbetare är viktiga för upplevelsen av kvaliteten i välfärdstjänsterna. Chefers förutsättningar att skapa utveckling och medarbetarnas motivation och engagemang på arbetsplatserna är avgörande för ett gott resultat. Det strategiska arbetet inom HR kräver aktiva insatser inom områdena kompetensförsörjning, lönepolitik, hälsa/arbetsmiljö, ledarskap och hur man bygger organisation. Under 2017 har tyngdpunkten av HR-arbetet legat på hälsa, kompetensförsörjning och ledarskap.

FOKUSOMRÅDEN

Under 2017 har tyngdpunkten legat på hälsa, kompetensförsörjning och ledarskap.

KOMPETENSFÖRSÖRJNING

Strategisk kompetensförsörjning innebär att Tanums kommun arbetar med kompetensförsörjning ur ett strategiskt perspektiv, det vill säga att långsiktigt planera för den kompetens som behövs i organisationen, planera aktiviteter för att nå den kompetensen, genomföra dessa och kontinuerligt förändra vid behov.

Personalkontoret har fått i uppdrag att ta fram en kommunövergripande kompetensförsörjningsstrategi. Strategin ska vara till hjälp att strukturera och systematisera kommunens övergripande aktiviteter samt prioritera insatser på kort och lång sikt. Strategin pekar ut den övergripande riktningen med att systematiskt säkerställa det framtida behovet av kompetens till organisationen.

I praktisk handling utmynnar kompetensförsörjningsstrategin i form av en övergripande kompetensförsörjningsplan. I en kompetensförsörjningsplan ska de planerade åtgärderna för att fylla kompetensbehoven beskrivas. Det kan innebära till exempel hur man attraherar nya medarbetare, nyrekrytering, strategier för kompetensutveckling för att behålla medarbetare och avveckling. Varje år ska kompetensförsörjningsplaner arbetas fram på nämnds nivå i samband med verksamhetsberättelsen. Dessa planer ska innehålla prognoser och handlingsplaner för framtida behov och vad som behöver göras för att nå dit.

Under hösten har ett processinriktat arbete kring heltidsfrågan fortsatt tillsammans med fackförbundet Kommunal. En heltidsplan har tagits fram gemensamt och en arbetsgrupp kommer att jobba vidare med förslag till aktiviteter. Att gå från deltid till heltid är en viktig pusselbit för att möta välfärdens kompetensförsörjningsbehov.

LÖNEPOLITIK

Kommunens långsiktiga lönestrategi utgår från intentionerna i de centrala löneavtalen. Individuell lönesättning ska stimulera medarbetarna och därigenom bidra till en effektiv verksamhet. Särskilda satsningar på lönesamtalsutbildning har gjorts för att öka kvaliteten i lönesamtalen och individuella löner gäller för samtliga medarbetare. Löneökningarna för 2017 innebar en höjning av lönenivån med totalt 2,6 procent.

LEDARSKAP

Det ledarutvecklingsprogram som har pågått sedan 2007 i Tanums kommun tillsammans med Sotenäs, Strömstad och Munkedal avslutades med en slutomgång under våren 2017 för tolv chefer från kommunerna. Syftet har varit att förbättra chefers ledarskap på arbetsplatsen.

REKRYTERING

För att kunna rekrytera och behålla kompetenta medarbetare behöver Tanums kommun vara en attraktiv arbetsgivare och ha en god personalpolitik. Under året har 14 personer med tillsvidareanställning slutat sin anställning och 158 personer har nyrekryterats. Det har under året varit svårt att rekrytera chefer, förskollärare, socialsekreterare, vissa lärarkategorier och vissa handläggare med teknisk kompetens, främst till tekniska förvaltningen och miljö- och byggnadsförvaltningen.

ARBETSMILJÖ OCH HÄLSA

Tanums kommun har avtal med Hälsobolaget avseende företagshälsovård. En upphandling av företagshälsovård har gjorts under hösten 2017 och kommunen kommer även fortsättningsvis att ha ett avtal med Hälsobolaget.

Det finns även ett avtal med Falcks avseende personalstöd. Under året har 80 medarbetare konsulterat Falcks. Andelen arbetsrelaterade problem var 25 procent och andelen privatrelaterade problem var 75 procent. En allt större andel efterfrågar juridisk och ekonomisk rådgivning. Av de arbetsrelaterade ärendena var det störst andel som avsåg arbetsförhållanden.

Arbetsmiljö- och hälsoenkät

Vartannat år kartläggs organisatorisk, social och psykisk arbetsmiljö genom en enkät som besvaras av alla medarbetare. Enkätresultatets främsta syfte är att bilda underlag för aktivt arbetsmiljöarbete på varje arbetsplats. På central nivå kan tendenser utläsas där resultaten visar fortsatt hög värdering med endast små förändringar sedan mätningen 2015. 65 procent av frågeställningarna skattas till 4,0 eller mer på en 5-gradig skala. Inget värde är lägre än 3,65.

Hälsokorset, som är en del av enkäten, visar något lägre värden 2017, dock fortsatt högt skattade. På en 9-gradig skala skattas "jag är frisk" till 7,36 och "jag upplever att jag mår bra" till 7,07. Hälsokorset ger en god uppfattning om den subjektivt upplevda hälsan bland medarbetarna och som är avgörande för prestationen i arbetet.

Organisationens chefer har skattat 87 procent av frågeställningarna till 4,0 eller mer. Hälsokorset för chefer

PERSONALHÄLSA

Personalens upplevda hälsa på en niogradig skala var 7,07.

visar något högre skattning än förra mätningen med 8,20, jag är frisk, respektive 7,75, jag upplever att jag mår bra. Ett processinriktat arbete för att förbättra chefers arbetsmiljö och förutsättningar har pågått under året och fortsätter under 2018. Nästa arbetsmiljö- och hälsoenkät genomförs hösten 2019.

En del av enkäten ger möjlighet till jämförelse med andra kommuner genom det så kallade HME-värdet, Hållbart Medarbetar Engagemang. Jämförelsen visar att Tanum ligger på genomsnittsnivån för riket i måttets alla tre värden motivation, styrning och ledarskap.

Långtidsfrisk

Med långtidsfrisk avses anställd som inte har någon sjukfrånvaro under ett år. Andelen långtidsfriska har minskat från 36,9 procent till 32,9 procent. Andelen långtidsfriska har ökat inom barn- och utbildningsförvaltningen samt miljö- och byggnadsförvaltningen.

LÅNGTIDSFRISKA
Andel långtidsfriska uppgick till 32,9 procent.

Tillbud och arbetsskador

Tillbud och anmälningar av arbetsskador sammanställs årligen. Under 2017 anmäldes totalt 106 arbetsskador, att jämföra med 124 under 2016. Av årets 106 arbetsskador härrör 87 från omsorgsförvaltningen. Av dem är 71 förorsakade av våld från brukare/omsorgstagare. Övriga är lyft-, bär- eller falloolyckor.

443 tillbud har rapporterats, 361 av dem från omsorgsförvaltningen. De vanligaste förekommande tillbuden är verbala hot, våld eller skrik från brukare, omsorgstagare och elever. När det gäller våldssituationer är det uteslutande brukare/omsorgstagare som är orsak till anmälningarna.

Sjukfrånvaro

Under 2017 har sjukfrånvaron ökat från 6,0 procent till 6,4 procent. Av den totala sjukfrånvaron är 53 procent frånvaro kortare än 60 dagar. Sjukfrånvaron är högre bland kvinnor än bland män. Lägst är sjukfrånvaron bland män mellan 30-49 år.

Sjukfrånvaron har ökat från 6,0 procent till 6,4 procent.

SJUKFRÅNVARO						
procent	KS	TN	MBN	BUN	ON	Totalt
> 59 dagar	3,8	1,9	1,4	3,4	2,8	3,0
< 59 dagar	1,2	2,1	3,9	3,0	4,1	3,4
Totalt	5,0	4,0	5,3	6,4	6,9	6,4

SJUKFRÅNVARO (procent av avtalad tid)						
	2017		2016		2015	
	män	kvinnor	män	kvinnor	män	kvinnor
0-29 år	3,7	5,3	2,4	4,7	3,7	3,0
30-49 år	2,7	7,3	3,4	7,2	6,1	7,9
50-65 år	3,7	7,6	4,0	6,8	2,6	7,3
Totalt	3,3	7,1	3,5	6,7	3,9	7,1

Sjuklönekostnad

Sjuklönekostnaden har under 2017 ökat med 657 tkr och uppgick därmed till 7 475 tkr, jämfört med 6 818 tkr under 2016.

Långtidssjukfrånvaro

De långa sjukskrivningarna, längre än 59 dagar, har minskat något under 2017 jämfört med 2016. Av den totala sjukfrånvaron utgör de långa sjukskrivningarna cirka 47 procent.

SJUKFRÅNVARO (Andel långtidssjukskrivna av total sjukfrånvaro)				
	2017	2016	2015	2014
0-29 år	18,1	20,4	9,7	15,2
30-49 år	50,2	52,1	54,8	49,8
50-65 år	49,6	49,1	51,9	56,1
Totalt	47,1	48,1	51,3	51,1

Rehabiliteringsomsättning

Med rehabiliteringsärende avses en person som varit sjukfrånvarande i mer än 59 dagar i följd. Omsättning- en redovisas genom antal nytil- komna rehabärenden i relation till antal avslutade rehab- ärenden. Här anges förändringen i antal rehabiliteringsärenden under 2017 (1 januari jämfört med 31 december). I slutet av 2017 var

44 personer långtidssjukskrivna att jämföra med 47 personer den 1 januari. Under året har 29 personer lämnat gruppen långtidssjukskrivna, av dessa har 18 personer återgått i arbete.

REHABÄRENDE

Under året har 18 långtidssjukskrivna personer återgått i arbete.

LÖNER OCH ARVODEN

Kostnader för löner och arvoden inklusive personalomkostnader uppgick till 566,8 mkr, att jämföra med 547,5 mkr för år 2016. Ökningen på 19,3 mkr utgjordes av ökad volym av personal, höjda löner till följd av nya löneavtal samt konkurrens om arbetskraft.

Löner och arvoden, tkr			
	2017	2016	2015
Arvode	4 447	4 346	4 694
Lön	428 417	413 583	377 391
Personalomkostnader	133 941	129 579	114 835
Totalt	566 805	547 507	496 920

Semester- och övertidslöneskuld

Semester- och övertidslöneskuld består av ej uttagen semester och ej uttagen ersättning för arbetad övertid. Skulden har ökat med 0,9 mkr till 35,2 mkr främst beroende av ökade lönenivåer.

Semester och övertidsskuld, tkr			
	2017	2016	2015
Semesterskuld	34 460	33 521	32 857
Övertidsskuld	780	749	857
Totalt	35 240	34 270	33 714

Pensioner

Kommunens totala pensionskulda uppgår till 256,1 mkr. Av pensionskulden avser 13,6 mkr pensioner enligt kollektivavtal intjänade under 1998 och 1999. Pensioner intjänade före 1998 redovisas som ansvarsförbindelse och uppgår till 242,9 mkr.

Pensionsavtal

Genom centrala kollektivavtal har kommunens anställda rätt till tjänstepension grundad på anställningen hos arbetsgivaren. Förtraendevalda erhåller pension enligt kommunens reglemente om pensioner till förtraendevalda. Rätten till pension förutsätter att arbetsinsatsen är fastställd till minst 40 procent av heltid och omfattar minst en mandatperiod. Pensionen samordnas med eventuell inkomst av tjänst. Från 2015 gäller ett nytt pensionsavtal och ett nytt omställningsavtal som ersätter det gamla pensionsavtalet för förtraendevalda. Det finns även ett omställningsavtal som ger hjälp vid en omställningssituation under en begränsad tid.

PERSONAL

Personalstatistiken baseras på uppgifter vid mätpunkten den 1 november och avser såväl tillsvidare- som visstidsanställd personal. Redovisningen av arbetad tid och frånvaro avser kalenderåret.

Anställda - tillsvidare och visstid

Antalet anställda har ökat med 26 personer under året från 1 301 till 1 327. Av de anställda var 84 procent tillsvidareanställda, vilket är en minskning med två procent under året. Av det totala antalet anställda arbetar 656 personer på omsorgsförvaltningen, 49,4 procent, medan 512 personer, 38,5 procent, arbetar på barn- och utbildningsförvaltningen. Inom tekniska förvaltningen arbetar 59 personer, 4,4 procent, inom miljö- och byggnadsförvaltningen arbetar 47 personer, 3,5 procent, och inom kommunstyrelsen arbetar 58 personer, 4,3 procent.

Sysselsättningsgrad

Av kommunens anställda arbetar 670 personer, 52,5 procent, heltid. Av de deltidsanställda har 386 personer, 30 procent, en sysselsättningsgrad mellan 75 och 99 procent. Resterande 228 personer, 17,8 procent, arbetar mindre än 75 procent. Av de 670 personer som arbetar heltid är 74,3 procent kvinnor.

47år

ÅLDER PÅ PERSONAL

Medelåldern bland de anställda är 47 år.

Ålder och pensionsavgångar personal

Medelåldern bland de anställda är 47 år. Av de anställda är 600 personer, 44 procent, över 50 år, och 205 personer, 16 procent, är över 60 år. Av de anställda är 174 personer under 30 år, jämfört med 144 personer 2016. Under året har 41 personer gått i pension, jämfört med 39 personer 2016.

Könsfördelning personal

Av kommunens anställda är 1 046 personer, 82 procent, kvinnor. Det är främst inom vård och omsorg, skola, barnomsorg samt kostverksamhet som andelen kvinnor är särskilt hög. Högst andel kvinnor, 91 procent, har omsorgsförvaltningen och lägst andel kvinnor, 32 procent, har tekniska förvaltningen. Av det totala antalet chefer var 31 procent män. Vid årsskiftet var antalet förvaltnings- och bolagschefer fem män och två kvinnor.

Tidsanvändning

Arbetad tid uppgick till 85,4 procent och frånvaro i form av sjukfrånvaro, semester/ferier, föräldraledighet och övrig ledighet till 14,6 procent.

FÖRTROENDEVALDA

Av de förtraendevalda är 9,4 procent under 40 år. 23,9 procent är 70 år eller äldre, en ökning från fjolårets notering på 20,4 procent. Antalet förtraendevalda upp till 49 år har minskat något under året.

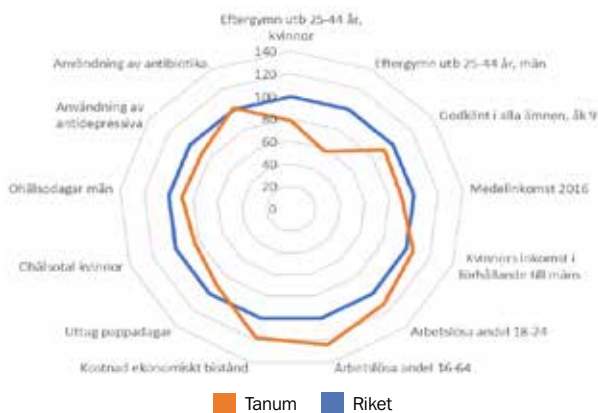
Åldersfördelning förtraendevalda i procent					
	2017	2016	2015	2014	2013
0-29 år	1,0	1,4	2,8	2,4	3,9
30-39 år	9,4	8,7	8,6	8,1	11,6
40-49 år	12,3	13,9	13,7	15,2	13,5
50-59 år	15,9	21,1	23,1	23,5	29,0
60-69 år	35,5	33,5	37,6	29,5	28,4
70-w	23,9	20,4	13,7	21,3	13,6

VÄLFÄRDSREDOVISNING

Välfärdsredovisningen bygger på Västra Götalandsregionens folkhälsopolitiska policy med sex utmaningar. Områdena är jämlika och jämställda livsvillkor, trygga och goda uppväxtvillkor, livslångt lärande, ökat arbetsdeltagande, åldrande med livskvalitet och goda levnadsvanor.

Utmaningarna har tagits fram tillsammans med folkhälsoaktörer i regionen och de grundar sig på regionala och lokala förhållanden som påverkar människors livsvillkor. Policyn ligger också till grund för Folkhälsoplanen i Tanums kommun som finns på hemsidan www.tanum.se/folkhalsa. Där finns också välfärdsbokslutet i sin helhet att läsa.

För att få en samlad bild av hälsoläget i Tanum presenteras här ett spindeldiagram som redogör för de viktigaste förutsättningarna för folkhälsan. Tanum jämförs här med riket som har index 100 och består av den blå cirkeln. När Tanum, som är det orange strecket, befinner sig utanför index är det positiva värden och när det är innanför är det negativa.

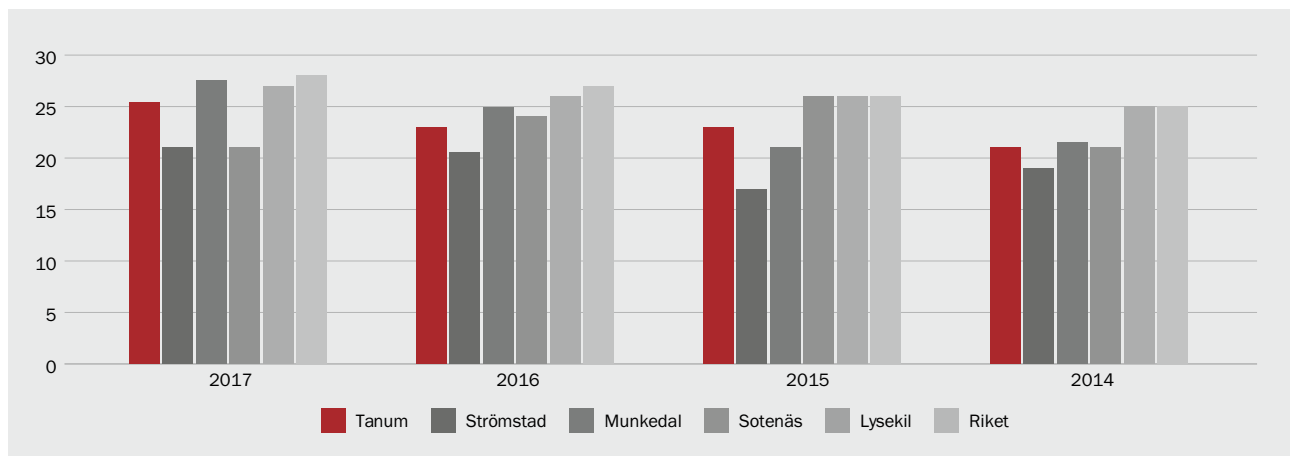

TRYGGA OCH GODA UPPVÄXTVILLKOR

Föräldraledighet pappor

Pappornas procentuella uttag av föräldraledighetsdagarna ökade 2,4 procent i Tanum under 2017. De övriga kommunerna utom Sotenäs har också ökat. Sotenäs har minskat nästan 3 procent och är också den kommun som sänkt sin nivå de senaste två

UTTAG PAPPADAGAR procent

åren. Munkedal har högst antal uttagna dagar och är också den kommun som ökat mest de senaste två åren. Om man tittar på fördelningen av mottagare av föräldraledigheten mellan mammor och pappor ser det bättre ut. I Tanum, Lysekil och Munkedal har pappornas andel varit drygt 45 procent vilket är i nivå med riket. Strömstad ligger här lägst med nästan 40 procent. Dessa siffror är ändå anmärkningsvärt låga då tre månader är låsta för pappor.

Föreningsanslutningar

För att få en uppfattning om i vilken utsträckning kommuninvånarna känner delaktighet i det samhälle de lever i, kan föreningsanslutningar och aktivitet studeras. Nedan presenteras uppgifter för föreningar för barn och ungdom. Siffrorna bygger på ansökningar för lokalt aktivitetsstöd för hösten 2016 och våren 2017 samt antal medlemmar under 2016.

FÖRENINGANSLUTNINGAR OCH AKTIVITET FÖR BARN OCH UNGDOMAR I TANUM				
	2017	2016	2015	2014
Antal föreningsanslutningar	2 317	1 908	2 382	2 479
Varav skrivna i kommunen	1 861	1 525	1 898	2 030
Totalt antal ungdomar i kom. 3-25 år	2 869	2 849	2 897	2 966
Antal anslutningar per ungdom	0,65	0,53	0,65	0,68
Antal sammankomster	4 148	4 701	4 481	4 357
Antal deltagartillfällen	33 689	35 901	37 246	38 132

Källa: Barn- och utbildningsförvaltningen, Tanums kommun

Antal föreningsanslutningar har efter flera års sjunkande trend ökat 2017, även för de som är skrivna i kommunen, vilket medfört att antal anslutningar per ungdom ökat efter en tillfällig nedgång 2016. Antal sammankomster har tvärtom minskat efter att tidigare haft en ökande trend. Antal deltagartillfällen har återigen minskat för fjärde året i rad. Ett deltagartillfälle innebär att en ungdom deltagit i en aktivitet vid ett tillfälle.

ANTAL DELTAGARTILLFÄLLEN FÖRDELAT PÅ FLICKOR OCH POJKAR			
	2017	2016	2015
Flickor	11 293	11 561	12 787
Pojkar	22 396	24 342	24 459

Deltagartillfällen för flickor har en nedåtgående trend men även pojkarnas deltagartillfällen har minskat under 2017. Flickornas andel av deltagartillfällena är 33 procent vilket är en procentökning från föregående år. Det betyder ändå att pojkarna är dubbelt så aktiva i föreningsaktiviteter. Den dominerande idrotten för både pojkar och flickor är fotboll, men också ridsport och dans för flickor.

LIVSLÅNGT LÄRANDE

Övervikt hos barn och ungdomar

BMI (Body mass index) är det sätt som allmänt används för att räkna fram kroppsvikt i förhållande till längd och på så sätt kunna avgöra om man har övervikt eller undervikt. Som övervikt för barn som är tio år räknas BMI över 19,86 för flickor och 19,84 för pojkar, fetma ett BMI över 24,11 för flickor och 24,00 för pojkar.

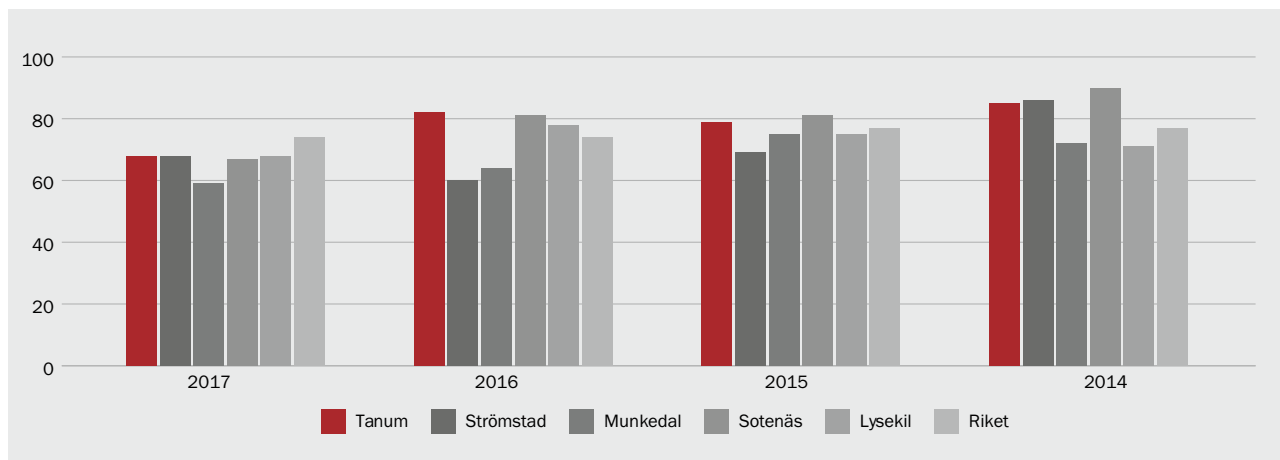
I välfärdsbokslutet har vi redovisat övervikt och fetma i åk 4 sedan 2004. Den sammanlagda andelen överviktiga och feta 10-åringar varierar under åren men har i allmänhet legat mellan 20 och 30 procent. De två senaste åren har andelen feta och överviktiga 10-åringar minskat något till 19 procent vilket är glädjande. Andelen med fetma var tre procent 2017.

I årskurs 8 var andelen med övervikt/fetma 20 procent 2016. För samma elevgrupp, när de gick i åk 4, hade andelen minskat från 26 procent till 20 procent i årskurs 8. De som gick i årskurs 8 2017 hade samma andel överviktiga när de gick i åk 4, 23 procent.

Nått kunskapskraven i alla ämnen

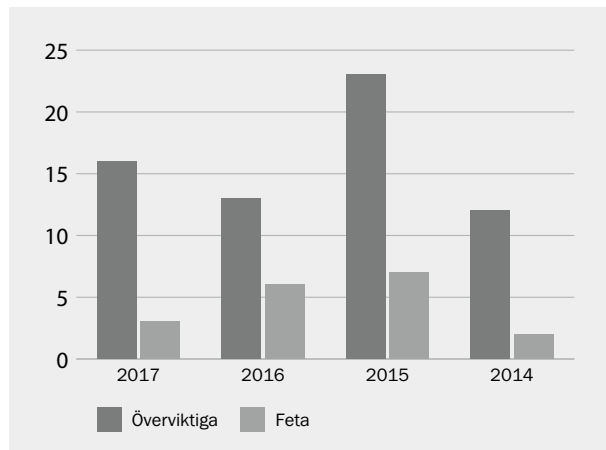
"Nått kunskapskraven i alla ämnen" innebär lägst godkänt (betyg E) i slutbetyget från grundskolan åk 9. Den som nått lägst betyg E i alla ämnen är behörig att söka alla gymnasieprogram. Andelen i riket som nått målen i alla ämnen var 74 procent 2017. Den var 74 procent även 2016 då den sjönk från en stadig nivå på 77 procent per år sedan 2011. Samtliga av våra jämförda kommuner ligger i år under riksnivå och nästan alla frånsett Strömstad har tappat sedan 2016. I Munkedal når endast 59 procent av eleverna kunskapskraven i alla

GODKÄND I ALLA ÄMNER, ÅK 9 andel

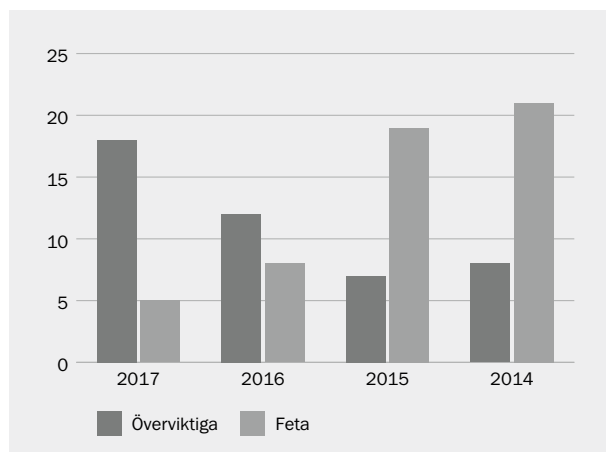
ÖVERVIKT OCH FETMA HOS ELEVER I ÅK 4

Procent

ÖVERVIKT OCH FETMA HOS ELEVER I ÅK 8

Procent

ämnen. I Sotenäs och Tanum har nedgången varit störst. Om man analyserar pojkars och flickors resultat är det stora skillnader. Pojkarnas låga måluppfyllelse drar ner medelvärdet avsevärt.

Övergång till högskola inom 3 år

Andelen på riksnivå som går över till högskola inom tre år var 45 procent 2012 men den har inte nått upp dit någon gång senare utan har minskat till 40 procent 2017.

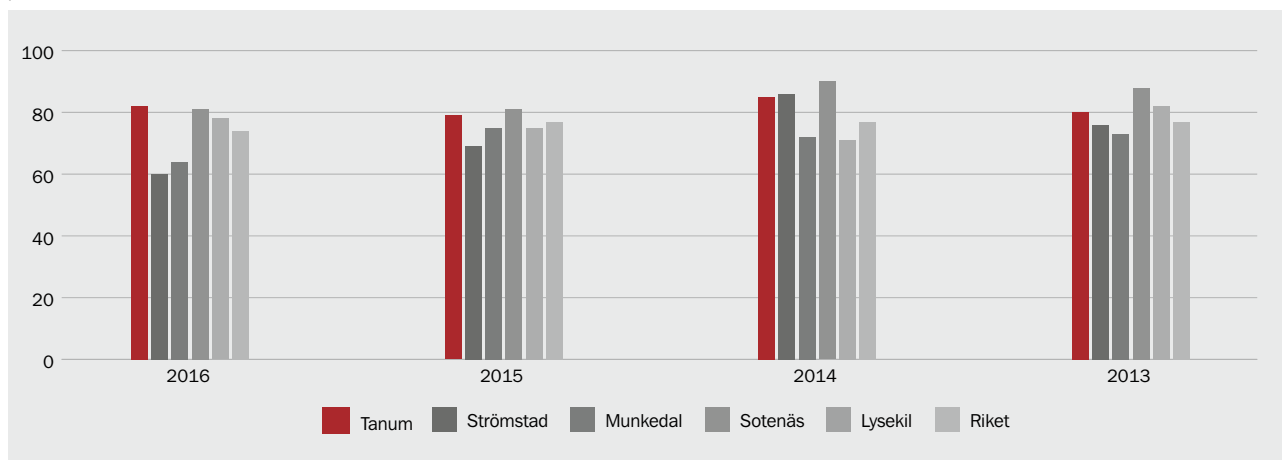
Låg utbildningsnivå i befolkningen och förhållandevis bättre arbetsmarknad för ungdomar påverkar övergången till högskolan i våra kommuner. Ingen av de jämförda kommunerna når upp till riksnivån och de flesta ligger runt tio procentenheter lägre. Sotenäs är närmast med 38 procent. Detta förhållande kan jämföras med andel av befolkningen 25-44 år med eftergymnasial utbildning.

Andelen som börjar på högskola inom 3 år varierar mycket över åren och kan kanske förklaras med ett litet statistiskt underlag. Det är inte så många individer i varje åldersgrupp.

Arbetslöshet

I statistiken för arbetslöshet mäts andelen av befolkningen som är öppet arbetslösa och sökande i program. På riks- och länsnivå har arbetslösheten, både för gruppen 18-24 år och gruppen 16-64, gått ner ytterligare. I de fem jämförelsekommunerna i norra Bohuslän, som alltjämt har en lägre arbetslöshet jämfört med regionen och riket, kan man istället se en uppgång i fyra av de fem kommunerna vad gäller gruppen 16-64 år. Vad gäller ungdomsarbetslösheten bland de jämförda kommunerna i norra Bohuslän har Munkedal gått från en bottenplacering till en toppplacering. I Tanum, som tidigare hade den lägsta ungdomsarbetslösheten i norra Bohuslän, har arbetslösheten i denna grupp gått upp och ligger nu högst bland de jämförda kommunerna.

ARBETSLÖSHET 18-24 ÅR
procent

TILLGÄNGLIGHET

Handikapplanen i Tanums kommun syftar till att främja en god samverkan där alla hjälps åt att uppnå ett samhälle som är tillgängligt och som innebär full delaktighet och jämlikhet i levnadsvillkoren för alla.

Kommunen fortsätter att utveckla sitt arbete med att ge information, rådgivning, service och tillgänglighet av god kvalitet till såväl enskilda som företag och näringsidkare. Resultatet från servicemätningen 2017 har analyserats och en ytterligare förbättring i tillgängligheten inom telefoni och e-post kan konstateras. Ett antal e-tjänster finns numera på kommunens hemsida. E-tjänsterna ökar tillgängligheten. Under 2017 har flera nya e-tjänster lanserats.

Bristande fysisk tillgänglighet för personer med funktionsnedsättning ska avhjälpas och detta beaktas i samtliga nämnders och bolags arbete. Enkelt avhjälpta hinder ska åtgärdas i befintliga byggnader som innehåller lokaler dit allmänheten har tillträde och på befintliga allmänna platser. Tillgänglighet och brandsäkerhet beaktas i byggprocesser.

En grundläggande förutsättning för tillgänglighet är en välfungerande kommunikation. Arbetet pågår inom skolan med språkut-

veckling för nyanlända. De språkstimulerande metoder för barn med funktionsnedsättningar kommer att fortsätta utvecklas inom såväl skola som inom hela området för vård och omsorg. Under 2016/2017 har kompetensutveckling i utomhuspedagogik gjorts för pedagoger i förskola och skola. Utomhuspedagogik gynnar elever med neuropsykiatriska problem/diagnoser.

Inom omsorgsnämndens verksamheter genomförs kontinuerliga brukarundersökningar med fokus på delaktighet. Arbetsformer ses över avseende rättssäkerhet, tillgänglighet och bemötande. En reviderad boendeplan gällande äldreomsorg har tagits fram för att tillgodose behovet av olika boendeformer. Trygghet och säkerhet ökas genom exempelvis införande av elektroniska medicinskåp, samt att installera sprinkleranläggningar inom särskilt boende.

Under 2018 ska handikapplanen revideras och en arbetsgrupp representerad av alla nämnder/bolag samt handikapporganisationer ska gemensamt ta fram en tillgänglighetspolicy och handlingsplan. Behovet av välfärdsteknik ökar och ett flertal olika tekniska lösningar har genomförts under 2017 och fortsatt utveckling kommer att ske under 2018.

SAMMANSTÄLLNINGAR VERKSAMHETSOMRÅDEN

KOMMUNSTYRELSEN

Belopp i tkr	2017	2016	2015
Intäkter	35 079	30 257	30 707
Kostnader	-83 697	-84 261	-80 476
Resultat	-48 619	-54 004	-49 770
Kommunbidrag	50 873	52 727	46 425
Förändring eget kapital	2 254	-1 277	-3 345
Justering 1)	248	-	-
Balanserat resultat	3 489*	987	2 264

Belopp i tkr	2017	2016	2015
KOMMUNLEDNING			
Intäkter	6 921	6 440	4 912
Kostnader	-27 481	-26 756	-24 560
Resultat	-20 560	-20 316	-19 648
Kommunbidrag	20 874	20 592	19 757
Förändring eget kapital	314	276	109

Belopp i tkr	2017	2016	2015
SERVICE			
Intäkter	12 128	11 646	10 733
Kostnader	-20 171	-19 662	-19 740
Resultat	-8 043	-8 016	-9 007
Kommunbidrag	9 354	9 197	8 513
Förändring eget kapital	1 311	1 181	-494

Belopp i tkr	2017	2016	2015
KOLLEKTIVTRAFIK			
Intäkter	8	6	5
Kostnader	-125	-103	-35
Resultat	-117	-97	-30
Kommunbidrag	100	100	100
Förändring eget kapital	-17	3	70

Belopp i tkr	2017	2016	2015
NÄRINGSLIV			
Intäkter	-	-6	229
Kostnader	-1 498	-1 598	-1 829
Resultat	-1 498	-1 604	-1 600
Kommunbidrag	1 510	1 500	1 500
Förändring eget kapital	12	-104	-100

Belopp i tkr	2017	2016	2015
CIVILA FÖRSVARET			
Intäkter	477	153	150
Kostnader	-393	-123	-188
Resultat	84	30	-38
Kommunbidrag	-	-	-
Förändring eget kapital	84	30	-38

Belopp i tkr	2017	2016	2015
KOMMUNGEMENSAM VERKSAMHET			
Intäkter	9 919	6 731	6 398
Kostnader	-15 028	-17 564	-12 653
Resultat	-5 109	-10 833	-6 255
Kommunbidrag	5 906	8 324	6 387
Förändring eget kapital	797	-2 509	132

Belopp i tkr	2017	2016	2015
RÄDDNINGSTJÄNST			
Intäkter	2 608	2 308	1 286
Kostnader	-15 399	-14 611	-13 523
Resultat	-12 791	-12 303	-12 238
Kommunbidrag	12 600	12 505	12 440
Förändring eget kapital	-191	202	202

Belopp i tkr	2017	2016	2015
TURISM			
Intäkter	635	731	732
Kostnader	-1 189	-1 437	-1 355
Resultat	-554	-706	-623
Kommunbidrag	529	509	400
Förändring eget kapital	-25	-197	-223

Belopp i tkr	2017	2016	2015
HAMN			
Intäkter	2 382	2 248	2 317
Kostnader	-2 413	-2 407	-2 416
Resultat	-30	-159	-99
Kommunbidrag	-	-	-
Förändring eget kapital	-30	-159	-99

MILJÖ- OCH BYGGNADSNÄMNDEN

Belopp i tkr	2017	2016	2015
Intäkter	20 966	21 439	19 405
Kostnader	-30 974	-30 699	-25 934
Resultat	-10 008	-9 260	-6 529
Kommunbidrag	8 021	6 820	4 877
Förändring eget kapital	-1 987	-2 440	-1 652
Justering	-	600	-
Balanserat resultat	-3 333*	-1 346	494

Belopp i tkr	2017	2016	2015
ADMINISTRATION			
Intäkter	1 644	1 377	1 635
Kostnader	-4 618	-3 746	-3 469
Resultat	-2 974	-2 369	-1 834
Kommunbidrag	2 827	1 714	1 264
Förändring eget kapital	-147	-655	-570

Belopp i tkr	2017	2016	2015
FYSISK PLANERING			
Intäkter	4 071	4 793	3 160
Kostnader	-5 925	-6 018	-4 282
Resultat	-1 854	-1 225	-1 122
Kommunbidrag	973	941	743
Förändring eget kapital	-881	-284	-379

Belopp i tkr	2017	2016	2015
BYGGLOV			
Intäkter	6 717	7 001	7 239
Kostnader	-8 925	-9 046	-8 205
Resultat	-2 208	-2 045	-966
Kommunbidrag	876	1 226	673
Förändring eget kapital	-1 332	-819	-293

Belopp i tkr	2017	2016	2015
MILJÖVERKSAMHET			
Intäkter	7 779	7 462	6 622
Kostnader	-10 670	-11 037	-9 294
Resultat	-2 891	-3 575	-2 672
Kommunbidrag	3 264	2 862	2 197
Förändring eget kapital	373	-713	-475

Belopp i tkr	2017	2016	2015
KUNDCENTER TEDACT			
Intäkter	756	807	750
Kostnader	-837	-852	-682
Resultat	-81	-45	68
Kommunbidrag	81	77	-
Förändring eget kapital	0	32	68

1) Justering för kvarvarande anslag integrationsåtgärder 2017.

*Beslut om eventuella justeringar och fastställande av balanserat resultat tas av kommunfullmäktige den 7 maj 2018.

TEKNISKA NÄMNDEN

Belopp i tkr	2017	2016	2015
Intäkter	158 622	156 859	160 237
Kostnader	-119 414	-113 515	-122 434
Kapitalkostnader	-69 950	-69 866	-66 976
Resultat	-30 742	-26 522	-29 173
Kommunbidrag	29 116	29 384	29 448
Förändring eget kapital	-	2 862	275
Justering 2)	-1 670	-3 600	-2 000
Balanserat resultat	2 984*	6 280	7 018
-varav Vindkraft	-2 199	-778	73
VA resultatfond	13 750	10 019	2 216

Belopp i tkr	2017	2016	2015
ADMINISTRATION			
Intäkter	5 397	5 092	5 219
Kostnader	-6 606	-6 457	-6 050
Kapitalkostnader	-137	-95	-85
Resultat	-1 346	-1 460	-916
Kommunbidrag	1 124	1 362	875
Förändring eget kapital	-222	-98	-41

Belopp i tkr	2017	2016	2015
ENERGI- OCH KLIMATRÅDGIVNING			
Intäkter	-	315	559
Kostnader	-	-315	-559
Kapitalkostnader	-	-	-
Resultat	0	0	0
Kommunbidrag	-	-	-
Förändring eget kapital	0	0	0

Belopp i tkr	2017	2016	2015
STÄD			
Intäkter	7 813	8 336	10 115
Kostnader	-7 813	-8 336	-10 115
Kapitalkostnader	-	-	-
Resultat	0	0	0
Kommunbidrag	-	-	-
Förändring eget kapital	0	0	0

Belopp i tkr	2017	2016	2015
MARKFÖRVALTNING			
Intäkter	2 218	3 010	3 099
Kostnader	-1 972	-2 785	-2 735
Kapitalkostnader	-1 319	-1 980	-1 782
Resultat	-1 073	-1 755	-1 418
Kommunbidrag	1 073	2 008	1 796
Förändring eget kapital	0	253	378

Belopp i tkr	2017	2016	2015
GATOR OCH TRAFIK			
Intäkter	1 351	1 153	1 089
Kostnader	-7 638	-5 224	-5 549
Kapitalkostnader	-6 169	-6 274	-6 247
Resultat	-12 456	-10 345	-10 707
Kommunbidrag	11 825	11 008	10 857
Förändring eget kapital	-631	663	150

Belopp i tkr	2017	2016	2015
FASTIGHETSFÖRVALTNING			
Intäkter	76 895	77 082	77 876
Kostnader	-60 911	-58 957	-64 307
Kapitalkostnader	-28 846	-28 988	-28 661
Resultat	-12 862	-10 863	-15 092
Kommunbidrag	13 450	13 507	14 857
Förändring eget kapital	588	2 644	-235

Belopp i tkr	2017	2016	2015
VATTEN OCH AVLOPP			
Intäkter	62 526	58 689	58 383
Kostnader	-30 697	-28 039	-29 602
Kapitalkostnader	-31 829	-30 650	-28 781
Resultat	0	0	0
Kommunbidrag	-	-	-
Förändring eget kapital	0	0	0

Belopp i tkr	2017	2016	2015
KART OCH MÅT			
Intäkter	1 182	1 689	1 688
Kostnader	-1 620	-1 821	-1 981
Kapitalkostnader	-49	-48	-50
Resultat	-487	-180	-343
Kommunbidrag	545	421	300
Förändring eget kapital	59	241	-43

Belopp i tkr	2017	2016	2015
VINDKRAFT			
Intäkter	1 051	1 408	2 209
Kostnader	-1 133	-702	-821
Kapitalkostnader	-1 338	-1 557	-1 315
Resultat	-1 421	-851	73
Kommunbidrag	-	-	-
Förändring eget kapital	-1 421	-851	73

Belopp i tkr	2017	2016	2015
KUNDCENTER TEDACT			
Intäkter	67	85	-
Kostnader	-901	-879	-715
Kapitalkostnader	-264	-274	-55
Resultat	-1 098	-1 068	-770
Kommunbidrag	1 098	1 078	763
Förändring eget kapital	0	10	-7

2) Överföring av anslag till investeringsbudget för trafiksäkerhetshöjande åtgärder

*Beslut om eventuella justeringar och fastställande av balanserat resultat tas av kommunfullmäktige den 7 maj 2018.

BARN- OCH UTBILDNINGSNÄMNDEN

Belopp i tkr	2017	2016	2015
Intäkter	59 647	58 739	42 271
Kostnader	-372 111	-344 809	-317 859
Resultat	-312 464	-286 070	-275 587
Kommunbidrag	309 353	295 991	283 821
Förändring eget kapital	-3 111	9 921	8 234
Justering	-	-3 727	-500
Balanserat resultat	8 889*	12 000	5 806

Belopp i tkr	2017	2016	2015
ADMINISTRATION			
Intäkter	61	244	-
Kostnader	-6 443	-6 844	-6 302
Resultat	-6 381	-6 600	-6 302
Kommunbidrag	7 173	6 785	6 823
Förändring eget kapital	792	185	521
BARNOMSORG			
Intäkter	16 706	17 380	12 535
Kostnader	-98 973	-96 072	-87 396
Resultat	-82 267	-78 692	-74 861
Kommunbidrag	81 846	80 231	76 521
Förändring eget kapital	-421	1 539	1 660
GRUNDSKOLA			
Intäkter	15 366	13 876	7 468
Kostnader	-144 793	-130 216	-117 876
Resultat	-129 427	-116 340	-110 408
Kommunbidrag	125 244	118 172	113 989
Förändring eget kapital	-4 183	1 832	3 581
SÄRSKOLA			
Intäkter	465	626	1 713
Kostnader	-14 025	-12 254	-12 746
Resultat	-13 561	-11 628	-11 033
Kommunbidrag	13 611	11 224	10 431
Förändring eget kapital	50	-404	-602
ARBETSMARKNADSENHET			
Intäkter	11 941	10 388	10 588
Kostnader	-16 820	-14 571	-15 351
Resultat	-4 879	-4 183	-4 763
Kommunbidrag	5 062	4 786	4 268
Förändring eget kapital	183	603	-495

Belopp i tkr	2017	2016	2015
GYMNASIESKOLA			
Intäkter	7 422	8 080	5 300
Kostnader	-55 923	-51 808	-47 153
Resultat	-48 501	-43 729	-41 853
Kommunbidrag	49 779	45 958	45 879
Förändring eget kapital	1 278	2 229	4 026
VUXENUTBILDNING			
Intäkter	3 857	3 737	1 384
Kostnader	-12 636	-10 070	-9 105
Resultat	-8 779	-6 334	-7 721
Kommunbidrag	7 719	9 567	8 134
Förändring eget kapital	-1 060	3 233	413
MUSIKSKOLA			
Intäkter	1 537	1 977	840
Kostnader	-3 600	-4 148	-3 587
Resultat	-2 063	-2 171	-2 747
Kommunbidrag	2 581	2 573	2 537
Förändring eget kapital	518	402	-210
BIBLIOTEK			
Intäkter	1 170	867	1 121
Kostnader	-6 945	-6 992	-7 442
Resultat	-5 774	-6 125	-6 320
Kommunbidrag	5 955	6 395	6 030
Förändring eget kapital	180	270	-290
KULTUR			
Intäkter	352	738	771
Kostnader	-4 051	-4 056	-3 457
Resultat	-3 699	-3 318	-2 686
Kommunbidrag	4 035	3 776	2 770
Förändring eget kapital	335*	458	84
FRITIDSVERKSAMHETEN			
Intäkter	769	824	552
Kostnader	-7 903	-7 775	-7 445
Resultat	-7 134	-6 952	-6 893
Kommunbidrag	6 349	6 525	6 438
Förändring eget kapital	-785	-427	-455

*Beslut om eventuella justeringar och fastställande av balanserade resultat tas av kommunfullmäktige den 7 maj 2018.

OMSORGSNÄMNDEN

Belopp i tkr	2017	2016	2015
Intäkter	159 695	197 747	157 376
Kostnader	-461 318	-476 330	-421 612
Resultat	-301 623	-278 583	-264 236
Kommunbidrag	290 732	282 917	267 366
Förändring eget kapital	-10 891	4 334	3 130
Justering 3)	160	-108	-128
Balanserat resultat	-4 463*	6 268	2 042

Belopp i tkr	2017	2016	2015
ADMINISTRATION, NÄMND OCH MAS			
Intäkter	1 303	1 317	2 037
Kostnader	-11 154	-11 022	-10 029
Resultat	-9 851	-9 705	-7 992
Kommunbidrag	11 805	12 002	10 235
Förändring eget kapital	1 954	2 297	2 243

INDIVID- OCH FAMILJEOMSORG			
Intäkter	2 975	4 304	2 561
Kostnader	-40 892	-38 574	-35 970
Resultat	-37 917	-34 270	-33 409
Kommunbidrag	31 586	29 026	28 431
Förändring eget kapital	-6 331	-5 244	-4 978

FUNKTIONSHINDER			
Intäkter	20 289	18 506	20 652
Kostnader	-89 104	-85 286	-78 779
Resultat	-68 815	-66 780	-58 127
Kommunbidrag	67 098	66 219	57 149
Förändring eget kapital	-1 717	-561	-978

Belopp i tkr	2017	2016	2015
ÄLDREOMSORG			
Intäkter	65 292	68 038	66 237
Kostnader	-241 946	-242 951	-237 293
Resultat	-176 654	-174 913	-171 056
Kommunbidrag	179 265	175 670	171 551
Förändring eget kapital	2 611	757	495

KOSTENHETEN			
Intäkter	26 625	26 020	24 914
Kostnader	-25 678	-25 645	-24 739
Resultat	947	375	175
Kommunbidrag	-	-	-
Förändring eget kapital	947	375	175

FLYKTINGVERKSAMHETEN			
Intäkter	43 215	79 562	40 975
Kostnader	-52 550	-72 852	-34 802
Resultat	-9 335	6 710	6 173
Kommunbidrag	981	-	-
Förändring eget kapital	-8 354	6 710	6 173

REVISION

Belopp i tkr	2017	2016	2015
Intäkter	50	-	-
Kostnader	-1 255	-774	-688
Resultat	-1 205	-774	-688
Kommunbidrag	857	852	839
Förändring eget kapital	-348	78	151
Justering	-	-	-
Balanserat resultat	973	1 321	1 243

3) Avräkning särskilt anslag funktionshinderverksamheten.

*Beslut om eventuella justeringar och fastställande av balanserade resultat tas av kommunfullmäktige den 7 maj 2018.

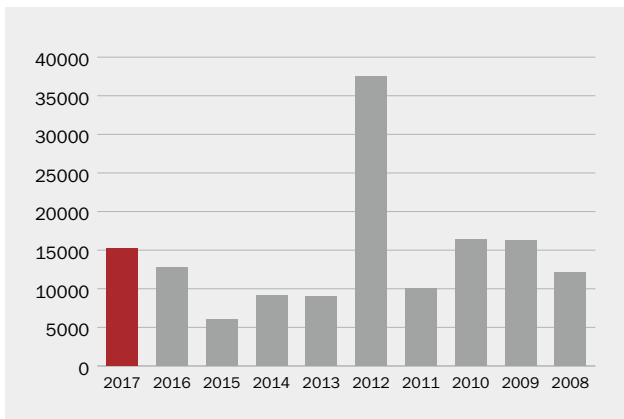
TIOÅRSÖVERSIKT

I tioårsöversikten redovisas kommunens ekonomiska ställning och utveckling över en tioårsperiod. Siffermaterialet är justerat utifrån förändringar i organisation och redovisningsprinciper för att underlätta jämförelser. Materialet presenteras dels i form av resultat- och balansräkningar och dels i form av några viktiga nyckeltal.

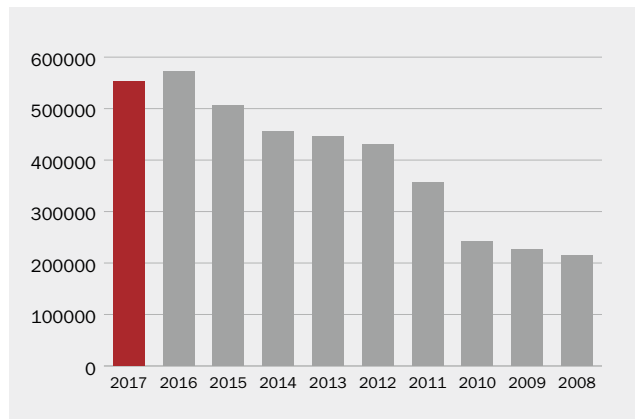
Kommunen har redovisat positiva resultat och klarat balanskravet varje år den senaste tioårsperioden. Kommunens finansiella mål innebär att det genomsnittliga resultatet, exklusive reavinst, för de senaste tio åren som andel av skatteintäkter och statsbidrag ska vara minst två procent. Årets resultat på 15,2 mkr ger ett genomsnittligt resultat för de senaste tio åren på 2,2 procent av skatteintäkter och statsbidrag. Därmed lever kommunen upp till kommunfullmäktiges mål för god ekonomisk hushållning. Resultaten förklaras främst av större engångsposter avseende tomtförsäljning på totalt 34 mkr. Samtidigt har kommunen haft minskade statsbidrag till följd av minskat flyktingmottagande som inte fullt ut kunnat täckas av kostnadsminskningar i samma utsträckning. Verksamhetsresultat som andel av skatteintäkter och statsbidrag uppgår till 96,5 procent, vilket är ungefär samma nivå som det varit de senaste tio åren med undantag för något enstaka år. I balansräkningen framgår att anläggningstillgångarna ökat med cirka 386,7 mkr under perioden 2008-2017 medan det egna

kapitalet ökat med 115,8 mkr under samma period. Detta innebär att kommunen har fått öka sin lånefinansiering de senaste åren. Investeringsvolymen uppgår under perioden till 835 mkr. Stora investeringar de senaste åren försämrar soliditeten med 7,8 procentenheter sedan 2008. Soliditeten inklusive samtliga pensionsåtaganden har dock ökat från 6,5 procent till 13,7 procent under samma period till följd av att ansvarsförbindelsen för pensionsåtagande minskat de senaste åren. Den ökade investeringsvolymen sedan 2008 innebär att låneskulden för hela perioden har ökat med 337 mkr till totalt 552 mkr. Investeringar i VA-anläggningar är den främsta förklaringen till den ökade lånevolymen. I nyckeltalssammanställningen framgår att utdebiteringen sänkts med 43 öre, från 21,99 till 21,56 kronor och invånarantalet ökar med 492 personer till 12 763 jämfört med för tio år sedan. Tanums kommun har den lägsta utdebiteringen bland de nordbohuslänska kommunerna men ligger över genomsnittet i Västra Götaland.

RESULTAT
2017-2008, tkr

LÅNGFRISTIGA SKULDER
2017-2008, tkr

	2017	2016	2015	2014	2013	2012	2011	2010	2009	2008
RESULTATRÄKNING										
Verksamhetens intäkter	284 149	289 051	239 711	218 939	192 794	207 746	164 983	176 868	169 751	155 921
Verksamhetens kostnader	-905 238	-879 329	-798 059	-760 971	-708 461	-678 686	-676 135	-668 415	-640 443	-624 316
Avskrivningar	-50 831	-49 893	-47 309	-45 580	-43 152	-40 620	-34 065	-32 493	-31 114	-29 666
Jämförelsestörande poster	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Verksamhetsresultat	-671 920	-640 171	-605 657	-587 612	-558 819	-511 560	-545 217	-524 041	-501 806	-498 061
Skatteintäkter och generella statsbidrag	689 584	663 460	622 743	607 145	578 918	558 066	559 294	543 859	522 760	516 216
Finansnetto	-11 512	-10 551	-11 079	-10 402	t-11 057	-8 997	-4 076	-3 400	-4 702	-6 025
Resultat efter skatteintäkter och finansnetto	15 153	12 737	6 007	9 131	9 041	37 510	10 001	16 418	16 252	12 130
Extraordinära poster	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Årets resultat	15 153	12 737	6 007	9 131	9 041	37 510	10 001	16 418	16 252	12 130
BALANSRÄKNING										
TILLGÅNGAR										
Anläggningstillgångar	961 667	943 518	911 142	856 637	821 504	808 276	760 251	627 732	597 140	574 922
Fordringar	97 814	129 487	87 215	91 163	93 746	79 443	65 853	72 728	55 055	34 818
Förråd	5 265	5 482	5 898	6 774	231	745	282	628	704	639
Likviditet	48 400	32 328	28 908	22 948	39 159	35 885	26	11 478	38 919	35 192
Summa omsättningstillgångar	151 478	167 297	122 021	120 885	133 136	116 073	66 161	84 834	94 678	70 649
Summa tillgångar	1 113 145	1 110 815	1 033 163	977 522	954 640	924 350	826 412	712 566	691 818	645 571
EGET KAPITAL, AVSÄTTNINGAR OCH SKULDER										
Eget kapital	380 439	367 702	360 389	360 662	350 030	311 958	301 950	296 043	279 775	267 627
varav resultatutjämningsreserv (RUR)	15 000	15 000	15 000	15 000	15 000	-	-	-	-	-
Justering	-	-	1 306	-9 403	1 590	562	7	-10 511	15	17
Årets resultat	15 153	12 737	6 007	9 131	9 041	37 510	10 001	16 418	16 253	12 130
Summa eget kapital	395 592	380 439	367 702	360 389	360 662	350 030	311 958	301 950	296 043	279 775
Avsättningar	13 627	14 670	14 844	33 309	32 193	36 106	38 588	38 805	39 253	37 448
SKULDER										
Långfristiga skulder	552 589	573 144	506 686	455 679	445 783	430 955	356 007	241 118	226 854	215 443
Kortfristiga skulder	151 336	142 562	143 931	128 144	116 002	107 259	119 859	130 692	129 667	112 905
Summa skulder	703 926	715 706	650 617	583 823	561 785	538 213	475 866	371 810	356 521	328 348
Summa eget kapital, avsättningar och skulder	1 113 145	1 110 815	1 033 163	977 522	954 640	924 350	826 412	712 566	691 818	645 571
NYCKELTAL:										
Verksamhetsresultat/skatteintäkter	96,2%	96,5%	97,3%	96,8%	96,5%	91,7%	97,5%	96,4%	96,0%	96,5%
Soliditet	35,5%	34,2%	35,6%	37,8%	38,7%	37,9%	37,7%	42,4%	42,8%	43,3%
Soliditet inkl pensionsförpliktelser	13,7%	11,9%	10,8%	10,1%	11,2%	10,5%	6,9%	9,8%	7,5%	6,5%
Bruttoinvesteringar, tkr	70 173	82 646	94 604	97 941	55 454	94 407	170 216	61 978	62 978	68 463
Antal invånare	12 763	12 606	12 455	12 346	12 303	12 270	12 320	12 370	12 253	12 271
Utdebitering, kr	21,56	21,56	21,56	21,56	21,56	21,56	21,99	21,99	21,99	21,99

**Mandatperioden
1 januari 2015 –
31 december 2018**

Liselotte Fröjd (M)

Säljare, född 1966, Grebbestad, ledamot i kommunstyrelsen sedan 2011, ordförande i kommunstyrelsen från och med 2015.

Roger Wallentin (C)

Jordbrukare, född 1960, Bullaren, ledamot i kommunstyrelsen sedan 2011. Även ordförande i omsorgsnämnden sedan 2007.

Louise Thunström (S)

Arbetsmarknadssamordnare, född 1973, Havstensund, ledamot i kommunstyrelsen från och med 2014. Även ledamot i omsorgsnämnden.

Lennart Larson (M)

Byggkonsult, född 1954, Bullaren, ledamot i kommunstyrelsen sedan 1999. Tidigare ledamot i kommunstyrelsen 1992-1994.

Paul Carlsson (L)

Lärare, född 1956, Tanumshede, ledamot i kommunstyrelsen sedan 2011. Även ordförande i barn- och utbildningsnämnden sedan 2013.

Benny Svensson (L)

Kyrkvaktmästare, född 1957, Grebbestad, ledamot i kommunstyrelsen från och med 2015. Även ledamot i tekniska nämnden.

Clas-Åke Sörkvist (C)

Polis, född 1947, Hamburgsund, ledamot i kommunstyrelsen sedan 1990. Tidigare ordförande i kommunstyrelsen under åren 2001-2014.

Karl-Erik Hansson (C)

Lantbrukare, född 1952, Lur, ledamot i kommunstyrelsen sedan 1999. Även ledamot i miljö- och byggnadsnämnden. Tidigare ordförande i miljö- och byggnadsnämnden.

Jan Andersson (S)

Teletekniker, född 1948, Rabbalshede, ledamot i kommunstyrelsen från och med 2018. Även ledamot i tekniska nämnden.

Ingrid Almqvist (S)

Habiliteringspersonal, född 1957, Fjällbacka, ledamot i kommunstyrelsen sedan 2015.

Michael Halvarsson (MP)

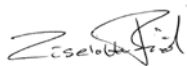
Lärare, född 1951, Grebbestad, ledamot i kommunstyrelsen från och med 2018. Även ledamot i barn- och utbildningsnämnden.

BESLUT

Kommunstyrelsen överlämnar genom bokslut och sammanställd årsredovisning sin redovisning för 2017 till kommunfullmäktige.

Med anledning av årsredovisningen föreslås kommunfullmäktige besluta:

- att nämndernas balanserade överskott överförs i ny räkning år 2018,
- att fastställa resultaträkning, balansräkning och förvaltningsberättelse för år 2017.

Liselotte Fröjd
Kommunstyrelsens ordförande

Louise Thunström
Ledamot i kommunstyrelsen

Ingrid Almqvist
Ledamot i kommunstyrelsen

Clas-Åke Sörkvist
Ledamot i kommunstyrelsen

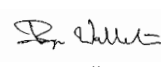
Karl-Erik Hansson
Ledamot i kommunstyrelsen

Benny Svensson
Ledamot i kommunstyrelsen

Lennart Larson
Ledamot i kommunstyrelsen

Roger Wallentin
Ledamot i kommunstyrelsen

Paul Carlsson
Ledamot i kommunstyrelsen

Michael Halvarsson
Ledamot i kommunstyrelsen

Jan Andersson
Ledamot i kommunstyrelsen

REVISIONSBERÄTTELSE FÖR ÅR 2017

Vi, av fullmäktige utsedda revisorer, har granskat den verksamhet som bedrivits i styrelse, nämnder och fullmäktigeberedningar och genom utsedda lekmanrevisorer den verksamhet som bedrivits i kommunens företag.

Styrelse, nämnder och beredningar ansvarar för att verksamheten bedrivs enligt gällande mål, beslut och riktlinjer samt de lagar och föreskrifter som gäller för verksamheten. De ansvarar också för att det finns en tillräcklig intern kontroll i verksamheten samt för återredovisning till fullmäktige.

Revisorerna ansvarar för att granska verksamhet, intern kontroll och räkenskaper samt att pröva om verksamheten bedrivits enligt fullmäktiges uppdrag och mål samt de lagar och föreskrifter som gäller för verksamheten.

Granskningen har utförts enligt kommunallagen, god revisionsred i kommunal verksamhet och kommunens revisionsreglemente. Granskningen har genomförts med den inriktning och omfattning som behövs för att ge rimlig grund för bedömning och ansvarsprövning.

Enligt kommunallagen ska det finnas en uppföljning av målen som har betydelse för god ekonomisk hushållning. Kommunen har på ett tydligt sätt definierat vilka mål som ska följas upp avseende god ekonomisk hushållning. Uppföljning och analys i årsredovisningen har i all väsentlighet gjorts utifrån mål och definitioner som antagits av fullmäktige i budget 2017. Balanskravet och det finansiella målet bedöms vara uppfyllda. Utav de elva

prioriterade verksamhetsmålen anses åtta vara uppfyllda och tre ej uppfyllda.

Vi bedömer sammantaget att styrelse, nämnder och beredningar i Tanums kommun i allt väsentligt har bedrivit verksamheten på ett ändamålsenligt och från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt.

Vi bedömer att räkenskaperna i allt väsentligt är rättvisande.

Vi bedömer att styrelsens, övriga nämnder och beredningarnas interna kontroll har varit tillräcklig.

Tanums kommun uppnår 2017 god ekonomisk hushållning vad avser både det finansiella perspektivet och det verksamhetsmässiga perspektivet av god ekonomisk hushållning. För att sammantaget uppnå god ekonomisk hushållning krävs att båda perspektiven av god ekonomisk hushållning är uppfyllda.

Vi tillstyrker att fullmäktige beviljar ansvarsfrihet för styrelse, nämnder och beredningar samt enskilda ledamöterna i dessa organ.

Vi tillstyrker att fullmäktige godkänner kommunens årsredovisning för 2017.

Vi återoppar bifogade redogörelser och rapporter.

Berit Karlsson blev vald till revisor i januari 2018 och har därför inte undertecknat revisionsberättelsen.

Bilaga: Redogörelse för revisionen år 2017

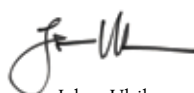
Tanums kommun 2018-04-13

Anita Älgemom
Ordförande

Per Danielsson

Johan Ulriksson

Sonja Lantz

KOMMUNENS ORGANISATION

KOMMUNFULLMÄKTIGE

Kommunfullmäktige är den högsta beslutande instansen i Tanums kommun. I fullmäktige finns 41 ledamöter och 25 ersättare som väljs direkt av väljarna i allmänna val vart fjärde år. Fullmäktige leds av ett presidium som består av ordförande Rune Hermansson (C), 1:e vice ordförande Claes G Hansson (M) och 2:e vice ordförande Ronny Larsson (S).

Mandat i kommunfullmäktige

(1 november 2014 – 31 oktober 2018)

Moderaterna	9
Centerpartiet	9
Liberalerna	5
Kristdemokraterna	1
Socialdemokraterna	9
Miljöpartiet de gröna	3
Vänsterpartiet	2
Sverigedemokraterna	3

POLITISK MAJORITET

Centerpartiet, folkpartiet, moderaterna och kristdemokraterna samarbetar och utgör den styrande majoriteten. Dessa partier har tillsammans 24 av kommunfullmäktiges 41 mandat.

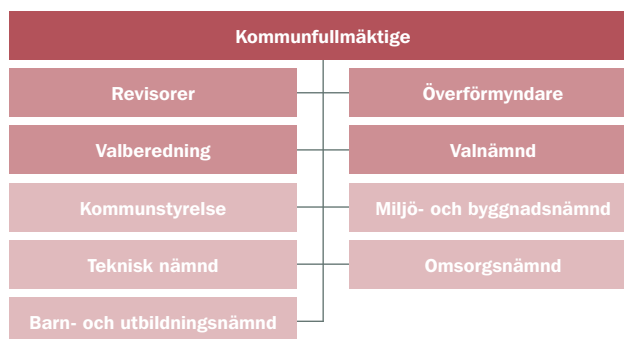
Majoriteten innehar samtliga ordförandeposter i fullmäktige, nämnder och styrelser. Moderaterna innehar posten som kommunstyrelsens ordförande/kommunalråd.

KOMMUNSTYRELSEN

Kommunstyrelsen är kommunens ledande politiska förvaltningsorgan. Den har till uppgift att leda och samordna planeringen av kommunens ekonomi och verksamhet.

KOMMUNALA NÄMNDER

Kommunens nämndsorganisation är fastställd av kommunfullmäktige. För alla nämnder finns ett reglemente som anger vilket ansvarsområde varje nämnd har. Nämnderna ska följa de mål och riktlinjer som fullmäktige bestämt och det ska ske inom de ekonomiska ramar som kommunfullmäktige angivit. Nämnderna är ansvariga gentemot fullmäktige och ska regelbundet rapportera om sin verksamhet till fullmäktige.

KONCERNEN TANUMS KOMMUN

Förutom kommunen omfattar "koncernen" följande bolag:

TANUMS BOSTÄDER AB

Tanums Bostäder AB bildades 1995 då merparten av de fastigheter som ägdes av Stiftelsen Tanums Bostäder överfördes till Tanums Bostäder AB. Bolaget som är helägt av Tanums kommun ska äga, förvalta och hyra ut bostäder och fastigheter i Tanums kommun. Tanums Bostäder har totalt 678 lägenheter i Tanumshede, Fjällbacka, Grebbestad och Östad.

TANUMS HAMNAR AB

Bolaget, som är helägt av Tanums kommun, bildades 2006 för att från och med 2007 sköta kommunens hamn- och turismfrågor. Bolaget har tecknat ett förvaltningsavtal med Tanums kommun i vilket verksamhetsuppdraget preciseras.

Från och med 2011 är Tanums Hamnar AB ett renodlat hamnbolag då turismfrågorna överförts till Tanum Turist ekonomiska förening.

RAMBO AB

Regional avfallsanläggning i Mellersta Bohuslän AB (RAMBO) är ett kommunalt avfallsbolag som ägs gemensamt av Lysekils, Sotenäs, Tanums och Munkedals kommuner. Bolaget bildades 1981. Tanums kommun gick in som ägare 2002. Tanums ägarandel uppgår till 20 procent.

RAMBO AB har uppdrag att skapa en långsiktigt hållbar och miljöriktig avfallshantering. Målsättningen är att minimera och begränsa mängden avfall samt återvinna och återanvända avfall från företag och invånare i RAMBO-regionen så långt det är möjligt.

TANUMS BOSTÄDER AB

Tanums Bostäder AB är ett av Tanums kommun helägt bostadsbolag. Bolagets uppdrag är att tillhandahålla bra bostäder för helårsboende i attraktiva lägen och till rimliga priser för alla grupper av invånare i Tanum.

Bolaget har 678 lägenheter. Tanums Bostäder har de senaste åren byggt 130 nya lägenheter varav 50 i Grebbestad, 16 i Östad, 14 i Fjällbacka och 50 i Tanumshede. Planering pågår som ger möjlighet att bygga ytterligare cirka 500 lägenheter i främst Tanumshede och Grebbestad.

Efterfrågan på bostäder är fortsatt stark. I princip samtliga lägenheter har varit uthyrd under hela året.

ÖVERSKOTT VARJE ÅR SEDAN 2002

Årets resultat uppgår till 476 tkr efter skatt och bokslutsdispositioner. Resultatet förklaras främst av fortsatt god uthyrning och låga räntekostnader. Driftkostnaderna har minskat med 370 tkr främst till följd av minskade kostnader för uppvärmning och vattenförbrukning. Kostnaden för avskrivningar har ökat med 1 008 tkr till följd av att investeringar färdigställts under året. För att finansiera investeringsverksamheten har en nyupplåning varit nödvändig, vilket lett till att bolagets räntekostnader ökat med 706 tkr.

Tanums Bostäder äger tillsammans med Tanums kommun ett vindkraftverk. Låga elpriser och dåliga vindförhållanden under 2017 gör att vindkraftverket redovisar ett underskott under 2017.

Det är sextonde året i följd som Tanums Bostäder AB redovisar vinst. Under perioden 2002-2017 uppgår den samlade vinsten till cirka 20 000 tkr.

STORA INVESTERINGAR I NYBYGGNATIONER

Investeringar har under året uppgått till 61 993 tkr. Av investeringarna avser cirka 37 200 tkr nybyggnation av lägenheter, 18 600 tkr avser köp av mark, cirka 2 000 tkr avser kostnader i samband med planerings- och projekteringsarbeten samt framtagande av detaljplaner för nya bostäder och cirka 1 500 tkr avser inköp av nya hissar och det fortsatta brandskyddsarbetet. Bolagets soliditet har minskat från 9,0 till 8,1 procent, beroende på den höga investeringsvolymen. Låneskulden uppgår i bokslutet till 375 000 tkr, vilket innebär att låneskulden ökat med 55 000 tkr under året. Nyupplåningen har skett för att finansiera byggnation av nya lägenheter och inköp av ett markområde i Grebbestad. Det egna kapitalet har genom årets resultat ökat med 476 tkr och uppgår i bokslut 2017 till 34 772 tkr.

VERKSAMHET

Tanums Bostäder har 678 lägenheter fördelade på fyra orter i kommunen: Östad, Tanumshede, Fjällbacka och Grebbestad och jobbar aktivt för att utöka fastighetsbeståndet genom nybyggnationer. Under 2017 har 40 nya lägenheter färdigställts i Tanumshede.

Efterfrågan på bostäder är fortsatt stark. Uthyrningsgraden under året uppgick till 99,7 procent.

Bolaget har köpt ett nytt markområde av Tanums kommun. Området har en färdig detaljplan och är beläget i Grebbestad. Total byggrätt på området är cirka 16 villatomter samt mellan 70 och 100 lägenheter.

Tanums Bostäder har påbörjat planerings- och projekteringsarbetet för två nybyggnationer i Tanumshede och Grebbestad. Nybyggnadsprojekt i Tanumshede påbörjas under 2018 och ger drygt 20 nya lägenheter centralt.

Belopp i tkr

RESULTATRÄKNING	2017	2016	2015
Intäkter	49 640	47 385	45 216
Fastighetsförsäljningar	0	-38	240
Kostnader	-30 105	-29 610	-29 276
Av- och nedskrivningar	-9 182	-8 174	-6 619
Rörelseresultat	10 353	9 563	9 321
Finansiella poster	-9 670	-8 962	-8 577
Resultat före skatt och dispositioner	683	601	744
Bokslutsdispositioner	-	-	-
Skatt	-207	-329	-155
Resultat	476	272	589
Låneskuld	375 000	320 000	295 000
Investeringar	61 993	45 741	34 403
Soliditet, procent	8,1	9,0	10,0

Bostadshyrorna höjdes från och med den 1 mars 2017 med i genomsnitt 0,75 procent, vilket på årsbasis gav ökade intäkter med drygt 400 tkr. Hyreshöjningen är inte tillräcklig för att täcka bolagets kostnadsökningar. Efter höjningen uppgår den genomsnittliga hyresnivån till drygt 1 050 kronor per kvadratmeter och år. Hyresnivån för Tanums Bostäder är över genomsnittet i länet och i riket

Den nya lagstiftningen för de allmännyttiga bostadsföretagen, som gäller sedan 2011, ställer krav på att verksamheten drivs enligt affärsmässiga principer.

Bolaget anställde under 2016 en bovård, som har arbetat med att öka tryggheten och trivselen för hyresgästerna. Bovärden har även arbetat med integrationsfrågor.

FRAMTID

Efterfrågan på lägenheter är fortfarande mycket stor i Tanums kommun. Tanums Bostäder hade vid årets slut cirka 1 000 personer anmälda på bolagets intresselista. Trots bolagets nybyggnationer under 2017 så matchar utbudet på lediga lägenheter inte efterfrågan. Bolaget har under flera år byggt nya hyresrätter, trots att de ekonomiska förutsättningarna för nyproduktion av hyresrätter varit svåra. Tanums Bostäder hade inför 2017 en målsättning att under den kommande två-årsperioden bygga cirka 100 nya hyresrätter i Tanums kommun. Av affärsplanen framgår att nybyggnation ska vara lokaliserad till affärsmässiga lägen i Tanums kommun. De planerade, cirka 40-50, nya lägenheterna planeras att byggas i orterna Tanumshede och Grebbestad.

Tanums Bostäder och Tanums kommun har under 2017 fortsatt arbetet med att färdigställa ett nytt bostadssocialt avtal, av vilket ska framgå att bolaget tar ett ökat ansvar genom att upplåta lägenheter efter överenskommelse med kommunens omsorgsförvaltning. Kommunens ökade behov av lägenheter har medfört att det ursprungliga avtalet mellan Tanums Bostäder och omsorgsförvaltningen behöver omarbetas. Avtalet kommer i korthet att innebära att mellan 5-10 procent av bostadsbolagets lägenheter kan upplåtas till Tanums kommun med särskilda kontrakt.

TANUMS HAMNAR AB

Tanums Hamnar AB är ett helägt kommunalt bolag som genom avtal med Tanums kommun förvaltar kommunens småbåtshamnar, gästhamnar och handelshamnar. Utöver detta hyr Tanums Hamnar ut lokaler och arrenderar ut mark och vatten i nära anknytning till hamnarna.

ÖVERSKOTT VARJE ÅR SEDAN 2011

Årets resultat uppgår till 262 tkr före skatt och bokslutsdispositioner, vilket är cirka 170 tkr bättre än 2016 års resultat. Det förbättrade resultatet förklaras främst av minskade kostnader i gäst- och småbåtshamnsverksamheten. Omslutningen har ökat med cirka 2 000 tkr beroende på att bolaget utfört åtgärder på kommunens mark som senare vidarefakturerats Tanums kommun. Bolagets verksamhetsanknutna intäkter har ökat med cirka 400 tkr beroende på ökade intäkter från gäst- och småbåtshamnsverksamheten. Kostnaderna för gäst- och småbåtshamnsverksamheten har minskat medan kostnaderna för hyror och arrenden har ökat.

SOLIDITET OCH INVESTERINGAR

Bolagets soliditet uppgår till 69 procent. Årets investeringsverksamhet uppgår till 85 tkr. Bolaget har inte några långfristiga lån. Det egna kapitalet har genom årets resultat ökat med 348 tkr. Det egna kapitalet uppgår i bokslut 2017 till 6 744 tkr.

VERKSAMHET

Bolaget har gästhamnar på sju platser i Tanums kommun; Hamburgsund, Fjällbacka, Grebbestad, Havstenssund, Kalvö, Sannäs och Resö. Anläggningarna är av varierande standard och storlek alltifrån den naturhamnslika hamnen på Kalvö med tio platser och cirka 200 gästhamnsmatrar per år, till Fjällbackas och Grebbestads anläggningar med cirka 180 platser per anläggning med 4 500 gästhamnsmatrar vardera. Antalet gästhamnsmatrar har totalt uppgått till 14 188 under 2017, vilket är en ökning med 700 gästmatrar jämfört med 2016.

Renoveringsarbetet har fortskridit och under våren renoverades Hjalmarss kaj i Hamburgsund. I Fjällbacka har Järnbodens servicebyggnad renoverats och målats om i alla utrymmen.

Gästhamnarna i Grebbestad, Fjällbacka, Hamburgsund och Resö, drivs av lokala entreprenörer medan övriga hamnar drivs av egen personal.

Bolaget har småbåtshamnar på nio platser: Spånslätt, Hamburgsund, Sälvik, Fjällbacka, Kämpersvik, Grebbestad, Edsvik, Havstenssund och Resö.

Antalet fasta småbåtspplatser uppgår till 1 800. Efterfrågan är mycket stor och cirka 800 personer står i kö. Bolaget arbetar ständigt med att försöka hitta nya lösningar i de befintliga hamnarna samt även att försöka utveckla helt nya hamnlägen i Tanums kommun.

Under året har ett större projekt i Hamburgsund genomförts där det har byggts upp ett nav för båttrafiken till Väderöarna. Renovering av konsolbryggorna i Havstenssund har startat och under året har det renoverats en del av bryggan i södra hamnen. Detta arbete kommer att fortsätta under 2018.

Bolaget har fiskehamnar i Hamburgsund, Fjällbacka, Grebbestad, Havstenssund och Resö.

Tanums kommun är en av landets största kommuner när det gäller fiske, nummer ett räknat efter antalet registrerade fiskebåtar och nummer tre räknat efter antalet licensierade yrkesfiskare.

Utöver fiskeriverksamheten finns även annan havsanknuten

Belopp i tkr

RESULTATRÄKNING	2017	2016	2015
Intäkter	15 156	12 966	13 417
Kostnader	-14 063	-11 894	-12 130
Avskrivningar	-830	-980	-991
Rörelseresultat	263	92	296
Finansiella poster	-1	-3	-2
Resultat före skatt och dispositioner	262	89	294
Bokslutsdispositioner	183	594	-200
Skatt	-98	-153	-23
Årets resultat	348	530	71
Investeringar	85	73	34
Soliditet, procent	69	54	54

yrkesverksamhet i de större hamnarna i Hamburgsund, Edsvik, Fjällbacka, Grebbestad och Resö, till exempel dykföretag, kajacentrar och charterföretag.

Utöver ovan nämnda projekt har bolaget fortsatt förbättra standard, service och säkerhet i hamnarna.

Bolaget förvaltar genom förvaltningsavtal med kommunen mark, vatten och byggnadslokaler i anknytning till hamnverksamhet. Lokaler hyrs där ut till övriga näringsidkare för butiks- och restaurangverksamhet. Bolaget arrenderar även ut mark- och vattenområden för sjöbodas och bryggor.

FRAMTID

Hamnverksamheten i Tanums kommun utgör en viktig del i kommunens målsättning när det gäller att öka antalet besökare och invånare. För att bidra till detta har Tanums Hamnar AB ambitionen att ständigt leverera en bra produkt till våra besökare samt att fortsätta arbetet med att utveckla hamnverksamheten till det bättre.

När det gäller handels- och fiskekajerna så är dessa i behov av stora underhållsåtgärder. Under året har bland annat ett antal utredningar gjorts när det gäller kvalitén på T-piren i Grebbestad.

Planarbetet pågår allt jämt när det gäller Fjällbacka hamns framtida utseende. Tanums Hamnar AB kommer att fortsätta sitt arbete med att försöka skapa fler båtplatser längs kommunens kustremsa.

Tanums Hamnar AB har under året fått de tillstånd från länsstyrelsen och Tanums kommun som behövs för att byta ut de gamla bryggorna på Svinnässidan i Grebbestad. Detta medför att hamnen kan förtäas och cirka 40 nya platser kan skapas.

På Resö har det identifierats ett antal platser som varit svåra att hyra ut på grund av sitt läge i hamnen. Inför 2018 kommer Tanums Hamnar AB att byta plats på gästhamnspplatser och ordinarie platser vid bryggan.

I Hamburgsund kommer en brygga som tidigare varit avsedd för verksamhetsbåtar att byta inriktning och då kommer ett 20-tal nya småbåtspplatser vid Långestrandsbryggan att kunna erbjudas.

RAMBO AB

Rambo AB bildades 1981 och ägs gemensamt av de fyra kommunerna Lysekil, Munkedal, Sotenäs och Tanum. Tanums ägarandel uppgår till cirka 20 procent.

MÅLSÄTTNING

Rambo finns till för att möta behovet av en ekonomisk och miljömässig ändamålsenlig resurshushållning och avfallshantering. Bolaget ska tillhandahålla avfalls-, återvinnings- och miljötjänster med hög kvalitet och leveranssäkerhet till bästa möjliga kombination av miljönytta och konkurrenskraftiga priser.

EKONOMI

Resultatet efter skatt och bokslutsdispositioner uppgår till 1 788 tkr, vilket är cirka 3 550 tkr sämre än föregående års resultat. Före bokslutsdispositioner och skatt uppgår årets resultat till 1 431 tkr, vilket är en försämring med cirka 8 400 tkr jämfört med 2016 års resultat. 2016 års resultat påverkades positivt av en engångspost på 6 300 tkr avseende återföring av avsättning för WWT-slam. Ägarkommunernas renhållningskollektiv redovisar ett negativt resultat på 1 770 tkr, varav Tanums renhållningskollektiv underskott uppgår till 372 tkr. Årets vinst har ökat det egna kapitalet som tillsammans med obeskattade reserver uppgår till 86 505 tkr. Bolagets långfristiga lån uppgår till 9 888 tkr. Bolagets ekonomiska ställning är fortsatt stark, soliditeten uppgår till 58 procent. Årets investeringsverksamhet uppgår till 15 942 tkr.

VERKSAMHET

Rambo erbjuder sina ägarkommuner och dess invånare miljöriktig avfallshantering genom en nära och effektiv infrastruktur. På avfallsanläggningarna tillhandahålls enklare sortering och behandlingsanordningar. EU:s beslutade avfallshierarki utgör utgångspunkten i miljöarbetet och bolaget drivs enligt affärsmässiga och långsiktigt hållbara principer. Bolaget ansvarar också för framtagande av underlag till respektive ägares kommunfullmäktiges beslut om renhållningsordning, avfallsplan och renhållningstaxa.

Rambo AB driver idag fyra avfallsanläggningar, sju återvinningscentraler, tretton miljöstationer och ett 60-tal återvinningsstationer. Under 2017 hanterade Rambo 88 971 ton avfall vilket är en ökning med 3,6 procent jämfört med 2016. Avfall som samlades in från hushåll samt företag och verksamheter transporterades till Rambos återvinningsanläggningar för sortering och/eller mellanlagring. Därifrån gick det vidare till återanvändning, materialåtervinning eller energiutvinning. Över 99 procent av allt avfall som bolaget omhändertog kunde nyttiggöras.

Beslut om nya avfallsföreskrifter och nytt insamlingssystem för Munkedal, Sotenäs och Tanums kommuner har fattats i respektive kommuns fullmäktige. Upphandling av insamlingsentreprenad och nya kärl pågår.

Projektet kring avloppsreningsverksslammets framtida hantering, som Rambo driver tillsammans med ägarkommunerna, har pågått även under 2017. Under de senaste åren har slammet används vid sluttäckning av ägarkommunernas deponier, men efter att Hogenäs avfallsanläggning är färdigsluttäckt under 2018 måste slammet hanteras på annat sätt. Projektet arbetar med två parallella lösningar, en långsiktig hållbar lösning och en kortsiktig hantering innan den långsiktiga kan realiseras.

Rambo ser kontinuerligt över sina avsättningsaffärer och har under året skrivit ett nytt avtal för omhändertagande av metall med mottagare i Norge. Ersättningsnivåer för metall har efter detta ökat väsentligt.

Belopp i tkr

RESULTATRÄKNING	2017	2016	2015
Intäkter	162 118	153 875	158 123
Kostnader	-149 949	-133 693	-140 710
Avskrivningar	-10 801	-10 352	-10 257
Rörelseresultat	1 368	9 830	7 156
Finansiella poster	63	46	119
Resultat efter finansiella poster	1 431	9 876	7 275
Bokslutsdispositioner	980	-2 924	-956
Resultat före skatt	2 411	6 952	6 320
Skatt på årets resultat	-624	-1 616	-1 475
Årets resultat	1 788	5 336	4 844
Investeringar	15 942	18 629	6 121
Soliditet, procent	58,0	51,0	58,0

Marknaden för returträ har varit fortsatt mycket osäker under året och behandlingskostnaden har ökat ytterligare. Detta har inneburit en ökad kostnad för de redan befintliga returträlager som finns på bolagets anläggningar. Till följd av de ökade behandlingskostnaderna har mottagningspriset för returträ från företagskunder höjts under året.

Rambo har sedan 2008 verksamhetsansvaret för renhållningsverksamheten i Lysekils kommun. År 2010 övertog Rambo verksamhetsansvaret för renhållningsverksamheten även för Munkedal, Sotenäs och Tanums kommuner. Bolaget har tidigare erhållit certifiering enligt det internationella miljöstyrningssystemet ISO.

FRAMTID

Under 2017 har beslut fattats av respektive ägarkommun att omfördela aktiekapitalet, där tidigare Lysekils kommun varit största ägare, till en fördelning av ägandet där varje kommun äger 25 procent av bolaget. Under 2018 kommer den nya aktiefördelningen att träda i kraft och ägarkommunerna kommer att fatta beslut om styrelsens sammansättning och val av ordförande.

Implementeringen av det nya insamlingssystemet i Lysekils kommun fortsätter under 2018 och innebär fortsatta investeringar i fordon och kärl. Efter upphandling av ny insamlingsentreprenad i Sotenäs, Tanum och Munkedals kommuner kommer arbetet med nytt insamlingssystem att starta upp i dessa kommuner.

Import av utländskt avfall, från främst Storbritannien och Norge, till svenska förbränningsanläggningar fortsätter och resulterar i att mottagningsavgiften för hushålls- och verksamhetsavfall ökar. Prognosen pekar på fortsatt ökade kostnader.

I juni 2016 tillsatte regeringen en utredning om hur avfallsförbränning och avfallsimport påverkas av befintliga ekonomiska styrmedel samt branschspecifika förhållanden. Bland annat utreddes behovet av att införa skatt på förbränning av avfall. Utredningen skulle även kopplas till EU:s system för handel med utsläppsrätter. Genom ett tilläggsdirektiv fick dock utredningen i uppdrag att lämna ett konkret lagförslag på en förbränningsskatt. Därför föreslås en skatt på 100 kronor/ton för i stort sett allt avfall till förbränning, undantaget farligt avfall. Skatten föreslås träda i kraft 1 januari 2020.

BEGREPPSFÖRKLARING

- **Anläggningskapital**
Skillnaden mellan anläggningstillgångar och långfristiga skulder plus avsättningar. Utgör en del av det egna kapitalet.
- **Anläggningstillgångar**
Tillgångar som är avsedda för stadigvarande bruk eller innehav.
- **Ansvarsförbindelser**
Förpliktelser i form av borgensåtagande, ställda panter och dylikt. Om förpliktelsen måste infrias så belastar den resultatet.
- **Avskrivningar**
Planmässig nedsättning av anläggningstillgångarnas värde som ska spegla värdeminskningen.
- **Avsättningar**
Förpliktelser som är säkra eller högst sannolika till sin förekomst men ovissa till belopp och infriandetidpunkt. När förpliktelsen uppstår belastas resultatet. I kommunen gäller detta bland annat pensionsåtagande.
- **Balanserat resultat (i nämndernas resultattabläer)**
Visar nämndernas egna kapital.
- **Balanskrav**
Lagstadgat krav om att kommunens intäkter ska överstiga kostnaderna.
- **Balansräkning**
Visar den ekonomiska ställningen vid bokslutstillfället. Här framgår hur kommunen använt respektive anskaffat sitt kapital.
- **Derivat**
Ett värdepapper vars värde beror på värdet av den underliggande tillgången. Olika former av derivat är optioner, terminer och swappar. De vanligaste formerna av underliggande tillgångar är valutor, aktier, obligationer, räntor, råvaror och index.
- **Driftredovisning**
Redovisar kostnader och intäkter för den löpande verksamheten under året ställt mot budget.
- **Eget kapital**
Kommunens förmögenhet, det vill säga alla tidigare års ackumulerade överskott. Består dels av rörelsekapital dels av anläggningskapital.
- **Exploateringsverksamhet**
Åtgärder för att anskaffa, bearbeta och iordningställa råmark för att kunna bygga bostäder, affärer, kontor eller industrier.
- **Kapitalkostnader**
Periodiserad investeringsutgift. Består dels av avskrivning dels av ränta. Är en intern post.
- **Kassaflödesrapport**
Visar hur medel har tillförts och använts för löpande verksamhet, investeringar samt finansiering och därmed likviditetsförändringen.
- **Kommunbidrag**
Tilldelade budgetanslag i form av skatteintäkter och statsbidrag.
- **Komponentavskrivning**
Avskrivningsmetod som används när skillnaden i förbrukningen av en materiell anläggningstillgångs betydande komponenter är väsentlig. Respektive komponent skrivs av separat.
- **Likviditet**
Kassa- och bankmedel som utgör kommunens betalningsberedskap på kort sikt.
- **Långfristiga fordringar och skulder**
Skulder och fordringar som har förfallodag senare än ett år efter balansdagen.
- **Omsättningstillgångar**
Tillgångar som på kort tid kan omsättas till likvida medel och som inte är avsedda för stadigvarande bruk.
- **Pension**
Från och med 1998 redovisas pensionsskulden enligt blandmodellen som innebär att skuld upparbetad till och med 1997 redovisas som ansvarsförbindelse utanför balansräkningen. Pensionsskuld upparbetad från och med 1998 redovisas som en avsättning. Beviljade garantipensioner redovisas som avsättning från och med 1998 även om beslut tagits tidigare.
- **Periodisering**
Fördelning av kostnader och intäkter till den redovisningsperiod där de uppstått.
- **Resultatfond**
Taxeuttag för vatten och avlopp får inte överstiga kommunens självkostnad för verksamheten. Om ett överuttag sker ett år så avsätts detta i en resultatfond och ska återföras till taxekollektivet.
- **Resultatutjämningsreserv**
Kommunerna kan bygga upp en reserv för att kompensera perioder med sämre skatteintäktsutveckling. Tanums kommun kan bara reservera den del av resultatet som överstiger en procent av skatteintäkter och statsbidrag. Reserven får bara användas när skatteunderlaget växer mindre än genomsnittet den senaste 10-årsperioden.
- **Ränteswap**
Avtal mellan två parter om en utväxling eller ett byte av räntebetalningar under en given löptid, till exempel byte av fast ränta mot rörlig ränta.
- **Rörelsekapital**
Skillnaden mellan omsättningstillgångar och kortfristiga skulder. Visar kommunens finansiella styrka.
- **Soliditet**
Eget kapitals andel av det totala kapitalet uttryckt i procent. Visar långsiktig betalningsförmåga.
- **Säkringsredovisning**
En beskrivning av de finansiella instrument som identifierats som säkringsinstrument och instrumentens värden.
- **Utdebitering**
Anger hur stor del per intjänad hundralapp som betalas i kommunalskatt.

